

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет**

Кафедра обліку у виробничій сфері

Кушнір Тарас Анатолійович

**Формування системи облікової звітності
підприємства, її аналіз й аудит / Formation of
accounting statements, its analysis and audit**

спеціальність: 8.03050901 – Облік і аудит

магістерська програма – Облік і правове забезпечення підприємницької
діяльності

Магістерська робота

Виконав студент групи
ОПДм-21
Кушнір Т. _____
Науковий керівник:
к.е.н., доцент О.М. Кундеус

Магістерську роботу допущено до
захисту:
« ____ » _____ 2017 р.

В.о. завідувача кафедри
_____ Н. В. Починок

ТЕРНОПІЛЬ - 2017

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретичні основи формування облікової звітності, передумови її аналізу й аудиту	
1.1. Характеристика облікової звітності та складових її компонентів.....	7
1.2. Завдання, джерела та необхідність проведення аналізу і аудиту показників облікової звітності підприємства.....	26
Висновки до розділу 1	34
Розділ 2. Методика формування показників облікової звітності	
2.1 Методика складання фінансової звітності підприємства.....	36
2.2. Формування та подання форм податкової звітності.....	48
2.3. Склад та формування показників управлінської звітності на ДП «Чортків КХП».....	57
2.4. Зміст та методика формування статистичної звітності.....	61
2.5. Використання інформаційних технологій у формуванні та передачі форм звітності до відповідних органів.....	66
Висновки до розділу 2	75
Розділ 3. Організація і методика аудиту і аналізу облікової звітності підприємства	
3.1. Методика аналізу облікової звітності ДП «Чортків КХП».....	77
3.2. Аудит показників облікової звітності підприємства.....	86
Висновки до розділу 3	94
Висновки і пропозиції	96
Список використаної літератури	101
Додатки	112

ВСТУП

Актуальність теми. Розширення функцій обліку і надання бухгалтерської звітності статусу публічної зумовлюють необхідність розробки і впровадження організаційної системи, яка б забезпечувала диференціацію фінансових і управлінських засобів. Тому, виникає необхідність подальшого поглиблення досліджень, спрямованих на удосконалення практики складання і використання фінансової звітності та забезпечення адекватності її вимогам користувачів. Поява нових об'єктів обліку, потреба в інформаційних ресурсах, які виступають своєрідним капіталом, започаткування нових систем обліку – все це змінило суспільний світогляд щодо організації та подання підсумкової облікової інформації, затребуваної всіма групами користувачів. Проте, як і раніше, фінансова звітність залишається єдиним надійним джерелом інформації щодо реального фінансово-економічного стану компанії та її цінності в агресивному ринковому середовищі. Фінансова звітність є не тільки надійним інформаційним джерелом – це інструмент контролю, база для генерації управлінських рішень, основа обґрунтованого вибору економічної стратегії розвитку, підстава для мінімізації витрат та актуалізації фінансового результату.

Одночасно, з реформуванням бухгалтерського обліку і звітності в нашій країні підприємства все більше схиляються до самостійності у виборі методики ведення обліку та складання звітності через формування облікової політики підприємства.

Для прийняття правильних управлінських рішень на рівні підприємства повинні використовуватись дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам, що є зрозумілими та прийнятними для користувачів. Як наслідок, процес підготовки та складання фінансових звітів повинен бути організований відповідно до законодавства та забезпечувати користувачів повною, правдивою, неупередженою інформацією про фінансові результати діяльності і фінансовий стан підприємства. А так як є і зовнішні користувачі,

то фінансова звітність забезпечує у повній мірі їх потреби, пов'язані з інформацією про даний суб'єкт господарювання.

В Україні форми фінансової звітності розроблені за принципами Міжнародних стандартів фінансової звітності і відповідають встановленим нормам. Проте науковий аналіз змісту та структури фінансової звітності свідчить про необхідність вирішення ряду питань, пов'язаних із недосконалістю законодавчої бази, відсутністю формулювань окремих тверджень та запровадженням автоматизації її складання та подання, що обумовило важливість і актуальність теми даної магістерської роботи.

Значний вклад у розробку теоретичних та практичних засад формування фінансової та управлінської звітності внесли Ф. Ф. Бутинець, З. В. Задорожний, В. М. Панасюк, О. М. Кундеус, С. Ф. Голов, А. М. Бундюк, Я. Д. Крупка, В. Пархоменко, І. Я. Омецінська та інші. Велику роль також відіграли методологічна рада з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України, Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ). Серед зарубіжних дослідників, які приділяють увагу проблематиці формування фінансової звітності, слід назвати О. Амата, А. Афанасьєва, Дж. Блейка, Я. Вільямса, В. М. Костюченко, В. Ковальова, М. Коркіна, С. Модерова, О. І. Малишкова, А. Погорлецького, Я. Соколова, О. Соловійову й інші.

Вище викладене підтверджує актуальність теми дипломної роботи, визначає її мету та завдання.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розгляд та аналіз проблем побудови облікової звітності як важливого інструменту управління підприємством, що дозволяє оцінити результати діяльності, прогнозувати напрямки підвищення ефективності господарювання.

Для досягнення поставленої мети було зроблено спроби вирішити наступні завдання:

- розкриття сутності і значення звітності, визначення її ролі в системі інформаційного забезпечення та обґрунтування управлінських рішень;
- проведення аналізу основних етапів становлення фінансової звітності а також обґрунтування та систематизація критеріїв її класифікації;
- вивчення зарубіжного досвіду розвитку облікової звітності з врахуванням положень міжнародних стандартів та можливостей їх використання в Україні;
- визначення основних організаційних та методичних аспектів складання фінансової звітності та розробка пропозицій щодо можливих напрямів розширення її інформаційних можливостей;
- дослідження програмного забезпечення бухгалтерського обліку, що дозволяє автоматизувати процеси складання та подання фінансової звітності;
- проведення аналізу облікової звітності досліджуваного підприємства.

Об'єктом дослідження є діюча практика обліку і аудиту на Державному підприємстві «Чортків КХП» (далі – ДП «Чортків КХП»).

Предметом дослідження є особливості складання, аналіз та аудит облікової звітності.

Методи дослідження. При проведенні дослідження використовувалися діалектичний, системний та історичний підходи до вивчення теоретичних і методологічних основ формування і використання облікової звітності. У межах діалектичного підходу використано методи індукції та дедукції, загальнонаукові методи аналізу і синтезу, порівняльних характеристик, а також методи групування, деталізації та спостереження. Крім цього, під час дослідження процесу аудиту звітності застосовуються прийоми опитування, анкетування, статистичні методи.

Наукова новизна: одержаних результатів полягає у обґрунтуванні пропозицій щодо удосконалення обліку та аудиту облікової звітності,

розробці практичних рекомендацій щодо формування показників фінансової, податкової, управлінської та статистичної звітності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні науково-обґрунтованих практичних рекомендацій щодо удосконалення звітності. Застосування викладених у магістерській роботі пропозицій щодо реалізації цих рекомендацій, сприятиме оптимізації процесу формування та використання інформації облікової звітності при обґрунтуванні і прийнятті управлінських рішень на ДП «Чортків КХП».

Публікації. За результатами дослідження опубліковано статтю «Проблеми розвитку аудиту звітності в Україні» у збірнику наукових праць студентів кафедри обліку у виробничій сфері «Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні» (Тернопіль, 2016).

Структура роботи: дипломна робота містить 111 сторінок, 23 таблиці, 26 рисунків, перелік використаних джерел із 118 найменувань, 1 додаток.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ЗВІТНОСТІ, ПЕРЕДУМОВИ ЇЇ АНАЛІЗУ Й АУДИТУ

1.1. Характеристика облікової звітності та складових її компонентів

Реформування бухгалтерського обліку в Україні передбачало стабільність збереження бухгалтерського обліку і умови для прогресивного його розвитку, при цьому не руйнуючи накопичений досвід його ведення в промисловості. На початку 2000-х відбулися значні зміни у веденні бухгалтерського обліку і організації його в Україні, які були взяті з вимог міжнародних стандартів. Здійснено перехід підприємств і організацій на нову методологію бухгалтерського обліку господарських операцій, витрат, фінансових результатів та доходів на нову систему бухгалтерського обліку.

Згідно з законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (16.07.1999 р. №996-XIV), усі юридичні особи, створені відповідно до чинного законодавства України, незалежно від їх форм власності та організаційно-правових форм, а також представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати звітність [48].

Отже, заключним етапом облікового циклу підприємства є формування звітності на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення інформаційних потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Основою бухгалтерської звітності є фінансова звітність, що містить інформацію про результати діяльності, фінансовий стан, рух грошових коштів та власний капітал підприємства за звітний період.

Більшість підприємств у всіх країнах світу складають фінансові звіти. Виходячи із світової практики, найоптимальнішим варіантом є складання кількох різних звітів, оскільки кожен з яких розкриває певну грань

підприємницької діяльності. Так, в балансі міститься інформація про стан зобов'язань і власного капіталу, активу підприємства на конкретну дату (в основному на останній день основного або проміжного звітного періоду – року, кварталу або місяця). З однієї сторони, за даною інформацією можливо судити про масштаби підприємства, а наявність графі «на початок звітного періоду» дозволяє отримати висновки щодо деяких тенденцій розвитку підприємства. З іншої сторони, важко судити за показниками балансу, наприклад, про те, чи була успішною дана підприємницька діяльність у звітному періоді, які були понесені та отримані витрати і доходи. Така інформація міститься у звіті про фінансові результати. А оскільки звітних форм є декілька, важливо, щоб усі наявні у них показники взаємно доповнювали та узгоджувалися між собою коли це потрібно.

Тому, з вищесказаного можна зробити висновок, що метою ведення бухгалтерського обліку і складання звітності є надання користувачам для прийняття рішень правдивої, повної та неупередженої інформації про господарську діяльність, фінансове становище та рух грошових коштів підприємства. Податкова, статистична, фінансова та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, беруть свій початок з даних бухгалтерського обліку.

Отож, звітність – це облікові записи, які дають можливість слідкувати за господарською діяльністю. На кожному підприємстві обліковий процес закінчується складанням звітності для розрахунку економічних показників на підставі об'єднання поточних даних, необхідних для управління. Також звітність – джерело інформації для оцінки використання ресурсів, аналізу підсумків діяльності підприємства, виявлення резервів зниження витрат виробництва та росту рентабельності, фінансового положення підприємства.

В умовах конкуренції, коли на ринку одночасно працюють різноманітні господарські суб'єкти – юридичні та фізичні особи, звітність являється джерелом інформації номер один. Усі підприємці намагаються дізнатись максимум інформації про своїх постачальників та замовником. Структура та

склад звітності найчастіше розробляється в залежності від потреб суб'єкта. Така звітність буде індивідуальна і її використання буде ефективним тільки на конкретному підприємстві. Документальне оформлення звітності також розробляється і затверджується на державному рівні. Дана звітність буде універсальною та загальною, оскільки кожне підприємство повинно організувати представлення та складання її до державних органів [80, с.14].

На сучасному підприємстві діє кожен із цих варіантів, оскільки як загальна, так і індивідуальна звітність дозволяє представити процес виробництва та реалізації як єдиний механізм.

Розробленням документації звітності займаються спеціалізовані фахівці, які володіють питаннями аналізу, обліку та знають інформаційні потреби підприємств, держави, регіонів.

В економічно розвинутих країнах існує багато спеціалізованих організацій (суспільних і господарських – таких як союзи бухгалтерів, центри, комітети, асоціації). Вони постійно проводять дослідження серед управлінської ланки підприємств та інших користувачів звітності для того, щоб вивчити потреби в різних економічних показниках, які дозволяють по різному приймати важкі рішення в умовах постійної конкуренції. Результативність даних досліджень законодавчо закріплюють в нормативно-правових документах, для прикладу: Фінляндія – Закон про бухгалтерський облік, Німеччина – Торговельний кодекс, Великобританія – Закон про компанії. За останні роки Європейський парламент прийняв багато законодавчих актів (директив), які повинні уніфікувати звітність у європейських країнах [65, с. 122–145].

З вищесказаного зрозуміло, що складання звітності у різних країнах розроблені так, щоб формувати вхідну інформацію для національної системи держави, за допомогою якої можна впливати на економіку. Дана система склалася на основі багатовікової традиції централізації управління і прагнення підприємців отримувати підтримку держави. При цьому, компанії,

що здійснюють свою діяльність на іноземних ринках, мають право складати звітність за правилами відповідного ринку.

В Україні склалась система звітності, яку можна поділити за різними напрямками що подані на рис. 1.1.

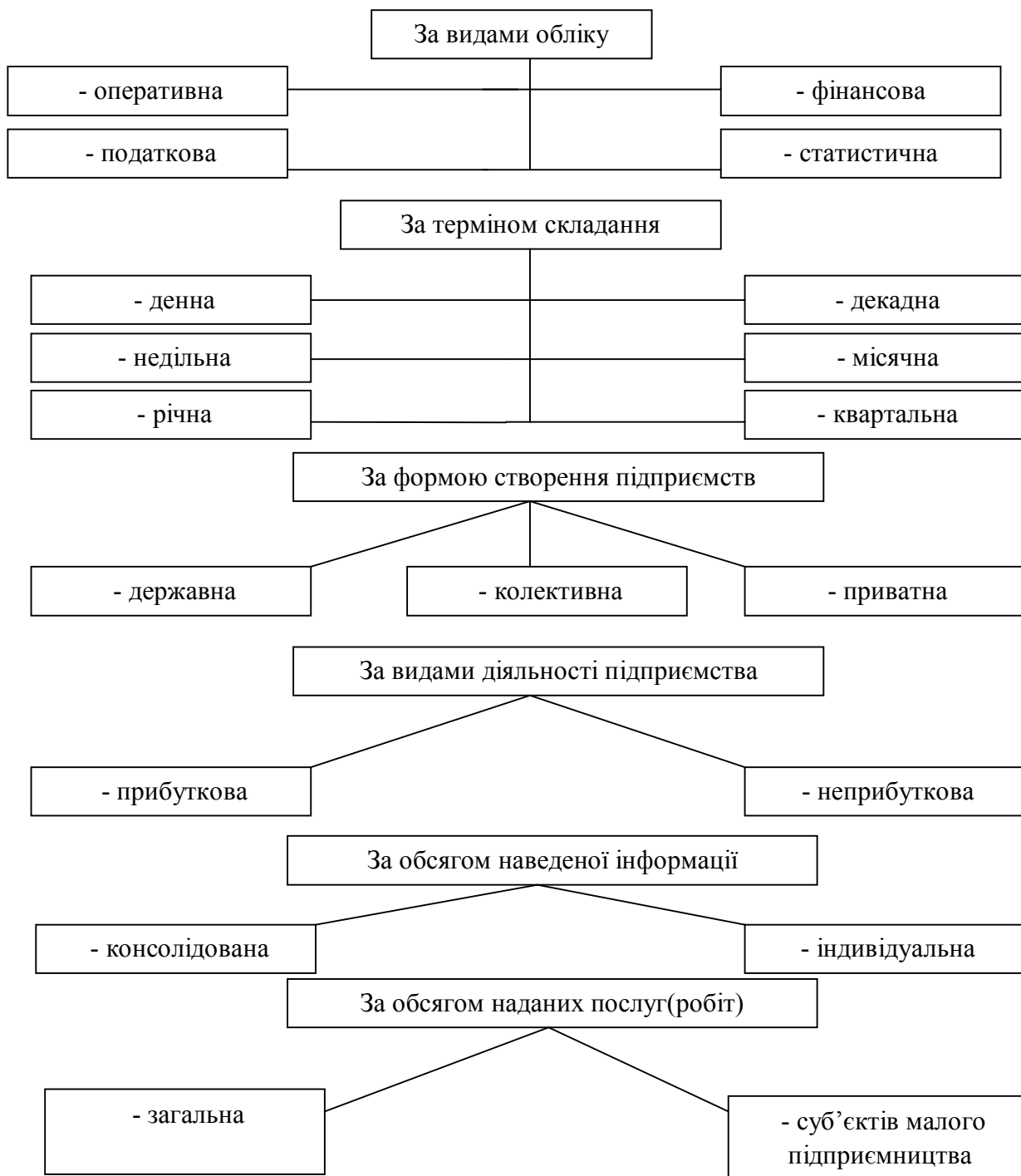

Рис. 1.1. Система звітності в Україні

Процес складання та подання звітності в Україні регульований і базується на положеннях, які знайшли відображення у ряді нормативно-правових документів, основні з яких подано у таблиці 1.1 та додатку А.

Таблиця 1.1

Нормативно-правове регулювання подання облікової звітності в Україні

№ п/п	Вид облікової звітності	Нормативно-правові документи, які регулюють порядок складання
1	Фінансова звітність	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 1, Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності», НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність», П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами».
2	Податкова звітність	Податковий кодекс України (а саме ст. 7, ст. 16, Глава 2, розділ II «Адміністрування податків, зборів (обов'язкових платежів)», ст. 58, ст. 75, ст. 120, ст. 179, ст. 203); Наказ Державної податкової адміністрації «Про подання електронної податкової звітності» від 10.04.2008 р. № 233.
3	Статистична звітність	Наказ Міністерства статистики України «Про порядок затвердження форм державної статистичної звітності» від 30.04.1993 р. № 76; «Інструкції зі статистики заробітної плати» видані Державним комітетом статистики від 13.01.2004 № 5.
4	Управлінська звітність	Накази про облікову політику підприємств.

Першою та найважливішою складовою облікової звітності являється фінансова (бухгалтерська) звітність – це насамперед документи, в яких міститься інформація про рух грошових коштів підприємства, його фінансовий стан, результати діяльності за звітний період (табл. 1.2). Загальний склад фінансової звітності наведений у табл. 1.3. Проте вітчизняний термін фінансова звітність характеризує систему пов'язаних між собою загальних показників підприємства, що характеризують результати його господарської діяльності за звітний період та загальний фінансовий стан на конкретну дату (при цьому базуються на бухгалтерському обліку підприємства). Тому звітність є універсальна для всіх суб'єктів господарювання і з нею працюють як зовнішні так і внутрішні користувачі [34, с. 67].

Таблиця 1.2

Склад фінансової звітності підприємств

Категорія підприємств та якими документами регулюється заповнення	Склад фінансової звітності (комплект форм)	Звітний період
Суб'єкти малого підприємництва <i>(абзац 3 п. 2 П(С)БО 25); НП(С)БО 1</i>	Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва у складі:	Календарний рік та проміжна фін звітність – щокварталу (ч. 1 ст. 13 Закону про бух облік, п. п. 2 та 5 Порядку подання фін звітності)
Представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності <i>Абзац 4 п. 2 П(С)БО 25); НП(С)БО 1</i>	01 – Балансу (ф. № 1-м); 02 – Звіту про фінансові результати (ф. № 2-м)	Суб'єкти мікропідприємництва подають фін звітність раз на рік (п. 2 Порядку подання фін звітності)
Суб'єкти малого підприємництва – юрособи, що відповідають критеріям з п. 154.6 ПКУ (так звані «нульовики») <i>Абзац 6 п. 2 П(С)БО 25); НП(С)БО 1</i>	Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва у склад якого входять: 01 – Баланс (форма № 1-мс); 02 – Звіт про фінансові результати (ф. № 2-мс);	Календарний рік (ч. 7 ст. 11 Закону про бух облік, п. 2 Порядку подання фін звітності)
Платники єдиного податку, які відповідають критеріям із пп. 4 пункту 291.4 ПКУ <i>Абзац 6 п. 2 П(С)БО 25) НП(С)БО 1</i>	-	Календарний рік та проміжна фін звітність – щокварталу (ч. 1 ст. 13 Закону про бух облік, п.п. 2 та 5 Порядку подання фін звітності). Суб'єкти мікропідприємництва подають фін звітність раз на рік (п. 2 Порядку подання фін звітності)
Решта підприємств <i>НП(С)БО 1, Наказ № 302, Метод рекомендації № 433, Метод рекомендації № 476, П(С)БО 29</i>	01 – Баланс форма № 1 (Звіт про фінансовий стан); 02 – Звіт про фінансові результати форма № 2 (Звіт про сукупний дохід); 03 – Звіт про рух грошових коштів (форма № 3); 04 – Звіт про власний капітал (форма № 4); 05 – Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5); 06 – Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами» (форма № 6)	Повний комплект звітності – за результатами календарного року; квартальна звітність (лише ф. № 1 та ф. № 2) – щокварталу (ч. 1 ст. 13 Закону про «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»)

Таблиця 1.3

Загальний склад фінансової звітності

Форма звітності	Регламентуючий нормативний документ
Баланс (Звіт про фінансовий стан, форма № 1)	ч. 2 ст. 11 Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», п.п. 1 та 2 р. II НП(С)БО 1, п. 1 П(С)БО 25
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід, форма № 2)	
Звіт про рух грошових коштів (форма № 3)	
Звіт про власний капітал (форма № 4)	
Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5)	
Додаток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами» (форма №6)	П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами». Наказ Міністерства фінансів України від 19.05.05р. №412

Постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419 встановлено терміни подання фінансової звітності, щодо річної фінансової звітності, то вона повинна подаватись не пізніше 20 лютого наступного за звітним року [41].

Також існує консолідована фінансова звітність. Вона показує результати діяльності і фінансовий стан юридичної особи та її дочірніх підприємств як одну економічну одиницю та повинна подаватись не пізніше 15 квітня наступного за звітним року.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачено обов'язок не пізніше 1 червня наступного за звітним року оприлюднювати (публікувати в періодичних виданнях) річну фінансову і консолідовану звітність для таких суб'єктів: відкритих акціонерних товариств, емітентів облігацій, банків, довірчих товариств, валютних і фондових бірж, інвестиційних компаній, кредитних спілок, недержавних пенсійних фондів, страхових компаній, фінансових установ [48].

Квартальна фінансова звітність подається не пізніше 25 числа наступного за звітним кварталом.

Консолідована квартальна фінансова звітність подається не пізніше 45 днів після закінчення звітного кварталу.

Дані про періодичність подання форм фінансової звітності наведені у таблиці (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Періодичність подання фінансової звітності

Назва форм фінансової звітності	Періоди подання	
	За квартал	За рік
Баланс (Звіт про фінансовий стан, форма № 1)	+	+
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід, форма № 2)	+	+
Звіт про рух грошових коштів (форма № 3)	-	+
Звіт про власний капітал (форма № 4)	-	+
Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5)	-	+
Додаток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами» (форма № 6)	-	+

Основною метою даної звітності є забезпечення зовнішніх і внутрішніх користувачів інформаційними потребами, оскільки вони покладаються на фінансову звітність як на одне з основних джерел фінансової інформації при прийнятті економічних та соціальних рішень (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Інформаційні потреби основних користувачів фінансових звітів

Користувачі	Інтереси
Інвестор, власники	- Придбання, продаж та володіння цінними паперами - Участь у капіталі підприємства - Оцінка якості управління
Керівництво підприємства	- Регулювання діяльності підприємства
Банки, постачальники	- Забезпечення зобов'язань підприємства - Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання
Працівники підприємства	- Забезпечення зобов'язань підприємства перед працівниками
Органи державного управління	- Формування макроекономічних показників

Наступною складовою облікової звітності є податкова звітність. У даній звітності наводять такі важливі показники як: валові витрати, валовий дохід, прибуток (збиток) діяльності підприємства, амортизація. Перелік загальнодержавних та місцевих податків і зборів які повинен сплачувати суб'єкт господарської діяльності наведені нижче у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Склад податків, що сплачує підприємство

Загальнодержавні	Місцеві
- Податок на прибуток	- Податок на майно
- Податок з доходів фізичних осіб	- Єдиний податок
- Податок на додану вартість	- Збір за місця для паркування
- Акцизний податок	- Туристичний збір
- Екологічний податок	-
- Рентна плата	-
- Мито	-

Дана звітність реалізується шляхом подачі платником податку спеціальної документації, тобто документів, у яких наводяться відомості про сплату і обчислення податку а також власне і сам процес нарахування та сплати зборів і податків. Головною особливістю такої документації є те, що в її складі відсутні спеціалізовані «податкові» первинні документи, тому що підставою для ведення податкового обліку є, в основному, первинна бухгалтерська документація, яка фіксує власне сам факт проведення господарської операції. Отже, інші відомості в принципі не можуть бути предметом податкової документації і виходячи з цього податкові органи не мають права вимагати від платника податків подання податкової документації до настання термінів звітності або подання відомостей не передбачених законодавством про оподаткування.

З податкової звітності ми бачимо стан зобов'язань підприємства, пов'язаних з нарахуванням і сплатою податків та інших зборів та платежів. Дана звітність подається до позабюджетних фондів, проте основним користувачем виступають органи податкової служби і подається туди за підсумками звітного періоду у встановлений строк (табл. 1.7). Проте терміни подачі звітності встановлюються окремо за кожним податком. Крайні терміни подачі податкової звітності можуть бути продовжені на підставах, передбачених податковим законодавством. Якщо останній день подання

податкової звітності є вихідним або святковим, то днем подання звітності вважається наступний за вихідним або святковим операційний (банківський) день. Першим днем подання податкової звітності вважають день, що йде за днем закінчення звітного податкового періоду.

Таблиця 1.7

Класифікація форм податкової звітності підприємства

Класифікаційна ознака	Вид звітності	Характеристика
Періодичність подання	Квартальна, піврічна, дев'ятимісячна, річна	Подається відповідно раз у квартал, півроку, 9 місяців, рік
Строк подання	Поточна	Квартал, півріччя, 9 місяців
	Річна	Результати роботи за рік
Рівень спеціалізації	Загальна	Охоплює всі сторони діяльності
	Спеціалізована	Охоплює тільки певний вид діяльності
Ступінь узагальнення	Індивідуальна	Однієї юридичної особи
	Консолідована	Юридичної особи та дочірніх підприємств
Призначення	Зовнішня	Відкрита для користувачів
	Внутрішня	Для власних потреб, оприлюдненню не підлягає
Роль в економіці	Загальнодержавна	Для аналізу розвитку економіки
	Внутрішньогалузева	Розробляється відповідними міністерствами і відомствами

Наступною, проте не менш важливою, складовою облікової звітності є управлінська звітність. Порядок її складання напряму залежить від структури цехів, служб і відділів підприємства, оскільки виробнича структура найбільше впливає на функціональне призначення підрозділів підприємства.

Управлінська звітність – це структура пов'язаних між собою розрахункових показників і даних, які згруповані у цілому по підприємству й у розрізі структурних підрозділів та відображають функціонування підприємства як суб'єкта господарської діяльності. При цьому основною метою управлінської звітності являється задоволення інформаційної потреби керівників різних рівнів управління.

Душкевич В. Г вважає, що для кожного з видів виробництва доцільно використовувати окремі форми управлінської звітності, склад якої повинен включати:

- накопичувальні звіти (оперативні) – складаються окремо за видами виробництва, біологічних активах, продукції (групах і видах); структурними підрозділами, центрами відповідальності; сегментами підприємства за короткі проміжки часу (тиждень, місяць тощо);

- зведені звіти (поточні) – складаються на основі накопичувальних форм звітності та містять систематизовані дані за видами виробництва, об'єктами обліку, про діяльність підрозділів (показники сегмента) на певну дату (місяць, квартал) [44, с. 54–55].

Виходячи з цього, по відношенню до управлінської звітності не можуть бути встановлені загальні правила формування та представлення, застосовані єдині звітні форми. Управлінська звітність не регулюється законом, оскільки нормативно-правовими документами, які регулюють порядок складання є облікова політика конкретного підприємства. Отже, під управлінською звітністю слід розуміти звітність, яка складається управлінцями різних рівнів і містить оцінку результатів діяльності та прогностні напрями розвитку.

В управлінській звітності найперше встановлюються управлінські завдання, які потребують для свого вирішення не тільки знання обліку, але й статистики, техніко-економічного планування, стратегічного управління, аналізу господарської діяльності, фінансового менеджменту тощо.

Таким чином, суть управлінської звітності полягає у визначенні планування, нормування, аналізу і контролю інформації для оперативних управлінських рішень і координації проблем майбутнього розвитку підприємства із врахуванням зовнішніх та внутрішніх проблем ринку.

Для управлінської звітності характерним є те, що вона повинна охоплювати дані за такий період, який дозволить провести повний аналіз господарської діяльності підприємства та спланувати його майбутню роботу. Тому, вона повинна задовольняти потреби управлінського персоналу в

інформації, чітко розмежованій за галузями діяльності та сферою компетенції і відповідальності кожного менеджера, тільки тоді дана інформація буде важлива для керівника (приклад наведений у табл. 1.8).

Таблиця 1.8

Функціональний підхід до управлінської звітності

Управлінська звітність		
<i>ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЩОДО ПЛАНУВАННЯ</i>	<i>ДЛЯ КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	<i>ДЛЯ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТІВ</i>
Стратегія	Завантаження робочої сили	Аналіз витрат
Ринок	Рівень товарних запасів	Ефективність праці
Товари	Розподіл ресурсів	Порівняльний аналіз діяльності
Ціна	Контроль грошових коштів	-

На думку Аверчева І. В., незважаючи на відсутність жорсткої регламентації при розробці форм управлінської звітності, існує ряд форм звітності, які досить часто використовуються в діяльності підприємств і мають різну регулярність їх подання:

- щоденний звіт про надходження і виплати грошових коштів;
- щотижневий звіт про старіння дебіторської заборгованості;
- щотижневий звіт про кредиторську заборгованість і планування грошових витрат;
- щотижневий звіт про стан складських запасів;
- щотижневий звіт про виручку, собівартість реалізованої продукції, загальні, комерційні та адміністративні витрати [1, с. 40–50].

Окрема група науковців, враховуючи специфічні потреби підприємства в інформації, необхідній для прийняття управлінських рішень, пропонує складати нові специфічні види внутрішньої управлінської звітності. Так, на думку Козачка В. Є. [59, с. 90–95] слід додатково складати звіт «Визначення пріоритетного виду інвестицій», який дозволяє не тільки констатувати наявні факти, але й безпосередньо в рамках самого звіту приймати управлінські рішення щодо надання переваги тому чи іншому інвестиційному проекту. У

даному звіті безпосередньо втілюється головна функція управлінського обліку – прийняття управлінських рішень та їх стратегічна направленість. Це й робить даний звіт надзвичайно важливим у процесі діяльності підприємства.

Проф. Слободняк І. А. пропонує складати спеціально підготовлені аналітичні звіти про умови ринкового середовища, в якому функціонує підприємство, що враховуватимуть інформацію про зовнішні фактори впливу на діяльність підприємства [90, с. 157].

Проведений аналіз підходів науковців до класифікації внутрішньої управлінської звітності та аналіз типових управлінських звітів, що вже впроваджені або пропонуються до впровадження на підприємстві дозволяє встановити, що сьогодні відсутня їх загальна класифікаційна модель, яка б одночасно задовольнила потреби будь-якого підприємства. Формування нової класифікації за умови її обмеженості незначною кількістю ознак, з одного боку, не враховуватиме специфіки діяльності підприємств, а розробка деталізованої класифікації на основі врахування досвіду конкретного підприємства або галузі, з іншого боку, суперечитиме наявним підходам до побудови системи управлінської звітності інших підприємств зі своїми визначальними особливостями.

Також слід враховувати, що з розвитком сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій і спеціалізованих систем комп'ютеризації управлінського обліку з'являється можливість формувати складні інтегровані управлінські звіти, які можуть відноситись одночасно до декількох різних класифікаційних груп, оскільки вони одночасно відповідають декільком характеристикам. Це є однією із причин недоцільності розробки універсальної класифікації внутрішньої управлінської звітності, яка може бути застосована на всіх підприємствах.

Виходячи з цього, запропоновано розробку класифікації внутрішньої управлінської звітності віднести до складу інструментів управлінської облікової політики конкретного підприємства, де має бути закріплений

вичерпний перелік класифікаційних ознак та описані процедурні аспекти формування і передачі її внутрішнім користувачам. В якості базової моделі для розробки такої класифікації може використовуватись будь-який із підходів, які сьогодні пропонуються науковцями.

З усього вищесказаного можна зробити висновок, що управлінська звітність є такою ж важливою, як і фінансова. Хоча вона і не є обов'язковою для підприємств, ми вважаємо, що ті керівники які запроваджують її – швидше добиваються поставленої цілі.

Найбільш місткою складовою облікової звітності є статистична звітність – це документація, яка вміщує сукупність статистичних даних по роботі підприємства та здається до статистичних організацій в затвержені терміни. Щодо документів, то вони розробляються та затверджуються Державною службою статистики України і складаються за спеціальними формами. Статистична звітність охоплює всі галузі економіки країни. Усі суб'єкти підприємницької діяльності подають звітність про ресурсний потенціал та свою виробничо-фінансову діяльність.

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про державну статистику» усі юридичні особи та особи, які займаються підприємницькою діяльністю, безкоштовно та в повному обсязі, за спеціальною формою, у визначені строки зобов'язані подавати органам державної статистики достовірну інформацію, з обмеженим доступом у тому числі [50].

Користувачів статистичної звітності зображено на рис. 1.2.

Основною характеристикою статистичної інформації, є те, що вона має внутрівідомчий характер і використовується для подальших розрахунків зведених статистичних даних, проте не підлягає наданню за запитом.

Основні показники формування статистичної звітності:

- статистичне спостереження;
- первинне спостереження;
- вторинне спостереження;

Рис. 1.2. Користувачі статистичної звітності

З організаційної точки зору розрізняють три форми статистичного спостереження:

- звітність (вторинне спостереження);
- спеціально організоване статистичне спостереження – реєстрація даних, що надходять безпосередньо від об'єкта (первинне спостереження);
- реєстри – первинне постійне спостереження.

Проте існують проведення деяких вибіркового обстежень фізичних осіб за що респонденти отримують грошову компенсацію за витрату часу. Організація статистичної звітності й управління нею покладено на Державну службу статистики України. Усі форми статистичної звітності затверджують органи державної статистики, а форми річних бухгалтерських звітів – Міністерство фінансів України за погодженням із Державною службою статистики України.

Статистичну звітність підприємств можна класифікувати за такими ознаками (рис. 1.3).

За характером показників розрізняють типову і спеціалізовану звітність. Типова звітність має єдину форму і зміст показників для всіх підприємств і установ країни, наприклад, звіт про кількість працюючих. У формах спеціалізованої звітності окремі показники видозмінюються відповідно до

специфіки галузі господарства. Досліджуване нами підприємство ДП «Чортків КХП» не подає спеціалізованої звітності.

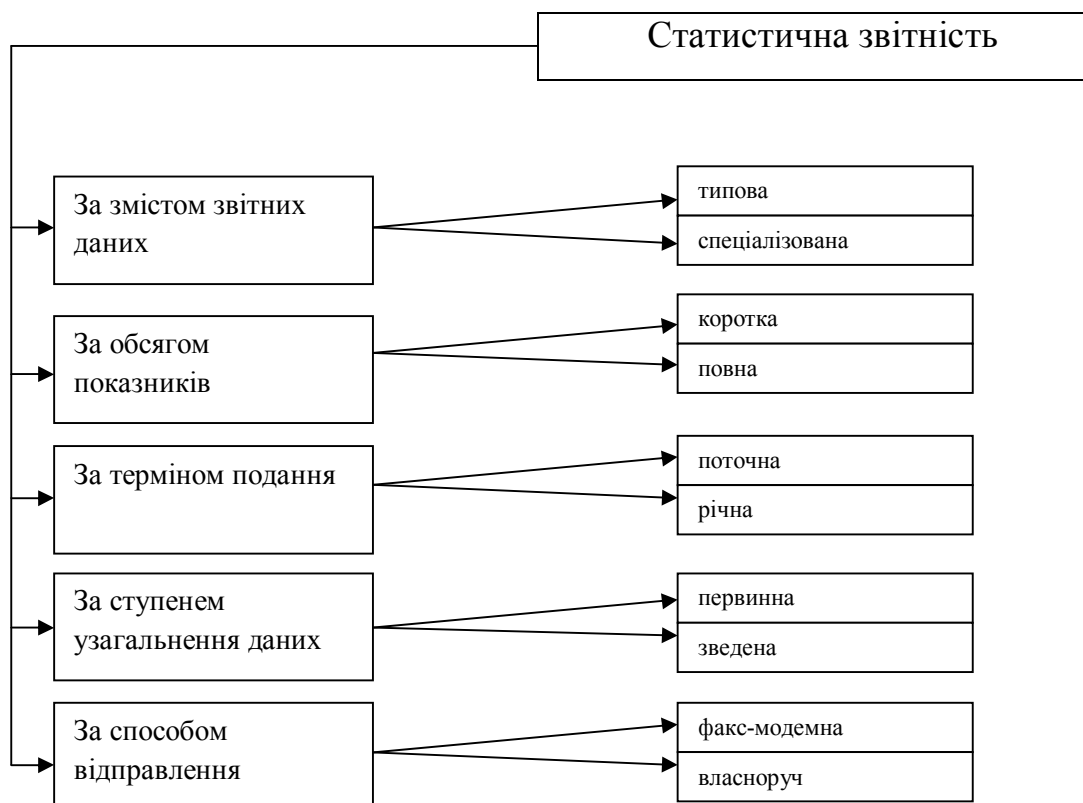

Рис. 1.3. Класифікація статистичної звітності

За періодичністю подання звітність є поточна і річна. До поточної звітності відносяться щомісячна, квартальна, за півріччя, тому що у них міститься значно менше показників, ніж у річній.

За способом подання – термінова і поштова. Слід зазначити, що у терміновій звітності зазвичай наводяться тільки ті показники, які потрібні для керівництва.

За термінами подання статистична звітність поділяється на періодичну та одноразову. Періодична звітність подається регулярно протягом року з установленими проміжками часу (щомісячно, щоквартально і т. ін.). Одноразова звітність може подаватися на вимогу статистичних органів (один раз на рік або рідше).

Статистична звітність була і залишається основною інформаційною базою. За її допомогою отримують такі основні дані:

- обсяг виробництва, реалізації товарів, робіт і послуг та затрати на них за видами економічної діяльності;
- фінансово-господарська діяльність підприємств;
- зайнятість і оплата праці працівників за видами економічної діяльності;
- ціни і тарифи;
- наявність і рух капіталу;
- демографічна ситуація;
- розвиток соціальної сфери;
- стан оточуючого середовища.

Для досліджуваного підприємства основні і найбільш характерні блоки це:

- обсяг виробництва, реалізації товарів, робіт і послуг та затрати;
- фінансово-господарська діяльність підприємств;
- зайнятість і оплата праці працівників за видами економічної діяльності;
- ціни і тарифи;
- наявність і рух капіталу.

Статистична звітність формується таким чином, щоб її показники співпадали із показниками плану, що надає можливість перевірки виконання плану. До форми звітності надається інструкція, яка розкриває порядок визначення показників, що забезпечує однаковість інформаційної обробки.

Підприємства та організації різних видів діяльності, подають установлену нормативними документами статистичну звітність органам державної статистики та вищим установам відповідного підпорядкування. Склад і зміст цієї статистичної звітності частково визначається специфікою діяльності окремих установ, але більшість форм статистичної звітності є загальнодержавними, обов'язковими для подання всіма підприємствами, установами та організаціями.

Закон України «Про державну статистику України» стверджує, що усі користувачі повинні безкоштовно за формою, у повному обсязі,

передбаченою звітно-статистичною документацією, у конкретні терміни подавати достовірну інформацію, у тому числі дані бухгалтерського обліку та інформацію з обмеженим доступом [50].

Головною формою статистичної звітності підприємства є форма № 1-підприємництво «Звіт про основні показники діяльності підприємства». У ній міститься різнобічна інформація про діяльність суб'єктів господарювання як за масштабами реалізації виробництва, витратами, так і за іншими аспектами (див. рис. 1.4).

Після перевірки складається акт у двох примірниках, які підписують суб'єкт перевірки та власне сам перевіряючий. Відповідно один з двох примірників підписаного акту залишається у суб'єкта перевірки.

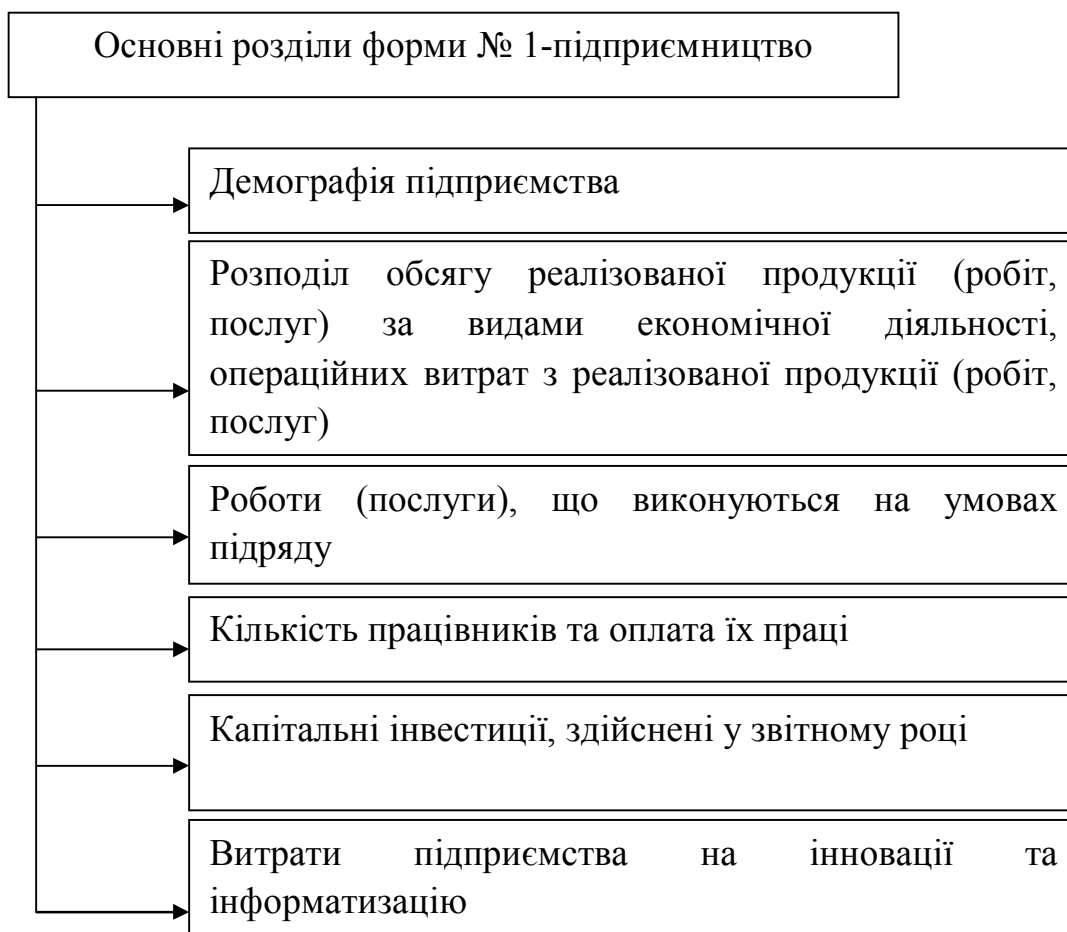

Рис. 1.4. Розділи статистичної звітності №1

У залежності від виявлених проблем в стані звітної дисципліни організації обліку та точності звітних даних перевіряючий надає рекомендації щодо їх усунення.

Крім звітності, яка подається державним статистичним органам, підприємства зобов'язані подавати певні її форми іншим організаціям, зокрема державній службі зайнятості та Фонду України соціального захисту інвалідів. Так, всі підприємства, установи, організації незалежно від форм власності та господарювання подають не пізніше 1-го лютого після звітного періоду регіональному відділенню Фонду України соціального захисту інвалідів форму 10-ПІ «Звіт про зайнятість та працевлаштування інвалідів».

Якщо суб'єкт перевірки не згідний з описаними фактами, він протягом трьох робочих днів після ознайомлення з актом і його підписання надає конкретні письмові зауваження щодо перевірки. Дані зауваження протягом п'яти робочих днів від дня надходження повинні бути розглянуті органами державної статистики, при цьому складається довідка про результати розгляду даного інциденту. Вона і всі зауваження, які виникали в процесі роботи, додаються до акту перевірки і є його невід'ємною частиною.

Характерним для даної звітності є те, що перевірка даних її показників здійснюється посадовими особами органів державної статистики, оскільки статистична звітність є громіздкою за розділами та інформацією, тому що у ній наводиться багато загальних показників, якими цікавиться більше власне сама держава, аніж директор конкретного підприємства. На основі цих даних, органи державної статистики формують загальні статистичні дані по всій країні з таких показників як: рівень заробітної плати, рівень безробіття, рівень зайнятості населення та багато інших. Оскільки держава зацікавлена у правильності подачі даної звітності, тому і перевірка здійснюється, як правило, державними органами.

Отже, підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок про те, що звітність підприємства дозволяє не тільки прогнозувати напрямки розвитку бізнесу, але й ефективно управляти виробництвом, оцінити стосунки з постачальниками та покупцями. На державному рівні така звітність – основне джерело надходження економічної інформації держави. Крім того, звітність дозволяє державі планувати розвиток країни в цілому та кожної

галузі або регіону, а держава в свою чергу затверджує форми, види звітності, терміни її представлення.

1.2. Завдання, джерела та необхідність проведення аналізу і аудиту показників облікової звітності підприємства

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV, зі змінами та доповненнями підприємства зобов'язані складати фінансову звітність. Щодо основних принципів її складання, то їх викладено в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затвердженому наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. На сьогоднішній день розвитку усі підприємства незважаючи на тип чи форму власності визначає за мету у своїй господарській діяльності отримати максимально економічних вигод, тобто отримати великі прибутки [48].

Аналіз в економіці застосовується з метою виявлення закономірностей і тенденцій розвитку економічних процесів, встановлення та оцінки основних факторів, що позитивно чи негативно впливають на показники ефективності. Результати аналізу використовуються для прогнозування і перспективного планування економічних процесів, а також для розробки програм і рекомендацій подальшого ефективного розвитку, прибуткової діяльності.

Проте, щодо аналізу показників облікової звітності підприємства, основним та найбільш важливим для підприємства є аналіз фінансової звітності, оскільки у ній наведені основні показники пов'язані з «фінансовим життям» підприємства, він наведений нижче на рис.1.5.

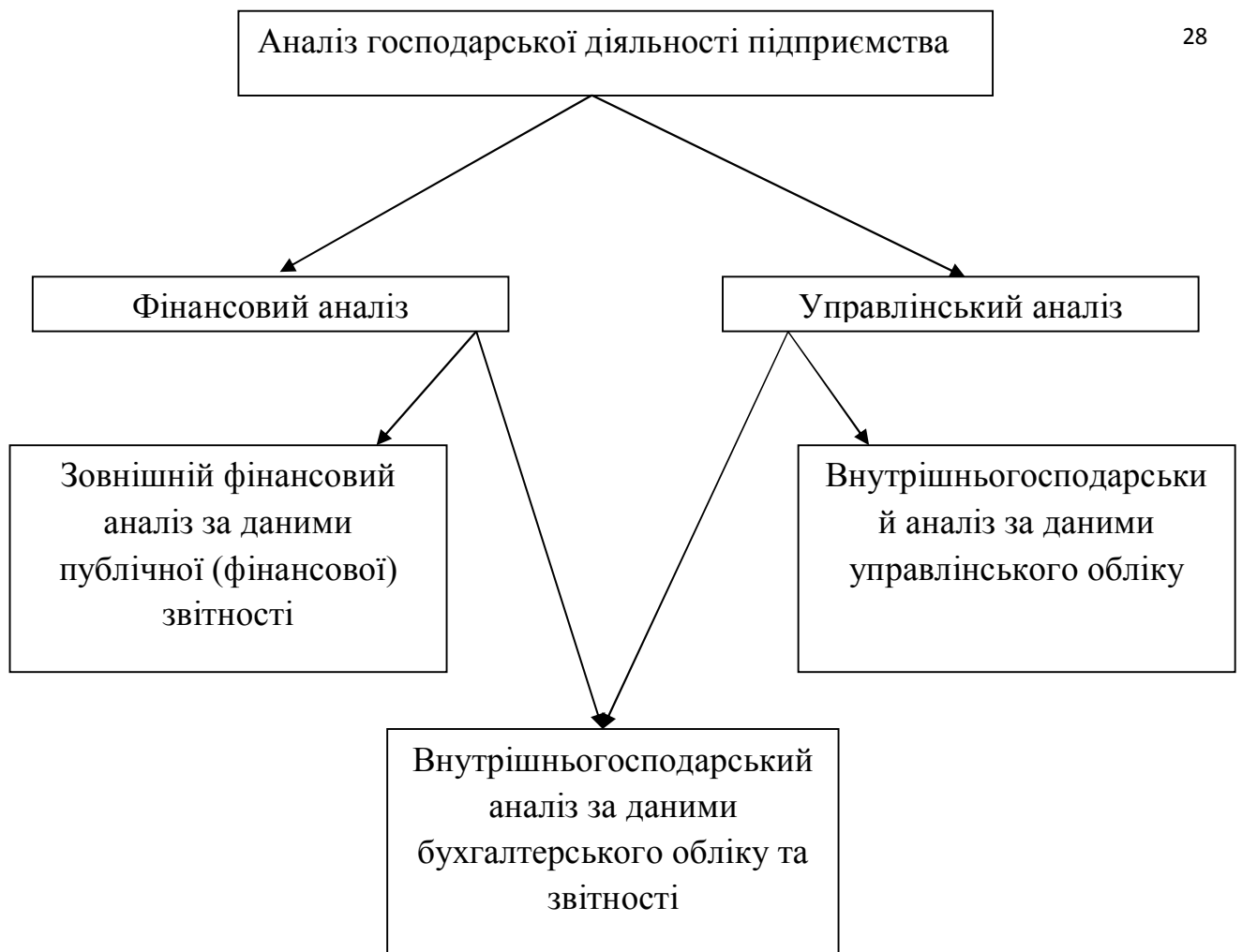

Рис. 1.5. Аналіз господарської діяльності підприємства

Саме тому, аналіз показників облікової звітності є дуже необхідний для усіх підприємств, оскільки дає змогу в часовому розрізі побачити основні помилки господарської діяльності підприємства та не допускати їх у майбутньому.

Усі підприємства щоденно використовують аналіз у своїй діяльності, але ті, які використовують його максимально ефективно, стають найкращими у своїй галузі.

Аналіз фінансового стану – комплекс дій, який пов’язаний з вивченням і аналізом загальних результатів господарської та фінансової діяльності підприємств, встановлення та виявлення можливих порушень, невикористаних резервів підвищення результативності діяльності (рис. 1.6).

Рис.1.6. Основні завдання аналізу фінансового стану

Можна виконати фінансовий аналіз різного ступеня деталізації, і залежності від конкретних цілей та завдань підприємства, тому аналітики використовують різноманітні набори показників.

У світі, фінансові коефіцієнти як показники господарської діяльності опубліковуються в річних звітах підприємств. Не зважаючи на це, усі компанії зазвичай мають свій власний набір таких коефіцієнтів і їх упорядкованість. Наприклад, багато американських фірм найчастіше наводять в річному звіті набір з 11–15 показників.

Багато фінансових коефіцієнтів за окремими галузями і компаніями можна знайти у виданнях, що публікуються в США:

- Довідник по фірмах компанії Moody's – «Moody's industrial manyuel»;
- Довідник по фірмах «Dan and Brendstrit»;
- Видання «Standard and Pour»;
- Видання фірми «Robert Morris Associated»;
- Видання «Commission Securities and Exchange»;

- Видання «Tax Office US Department of Commerce».

Зазвичай, оцінку фінансового стану підприємства проводять за допомогою фінансових коефіцієнтів, які розраховуються на основі звіту про фінансові результати і показників балансу. За допомогою цього методу можна досліджувати такі явища результатів діяльності і фінансового стану підприємства, як довгострокова платоспроможність, ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість [83].

Але, перед початком користування інформацією бухгалтерських звітів, потрібно впевнитися у правильності їх заповнення і точності зроблених арифметичних підрахунків, переконатися в її достовірності. Характерним є те, що деякі показники, які входять до різних звітних форм при правильному складанні звіту обов'язково повинні збігатися, оскільки існує узгодженість між певними показниками.

Відповідно до цих умов, Миронова Ю. [74, с. 358] стверджує, що виникає такий вид контролю як аудит – перевірка показників звітності та даних бухгалтерського обліку певного суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки про її достовірність

В процесі вивчення фінансового стану аудит виконує дві функції:

1. Інформаційна функція – полягає в тому, що одержана під час аудиту інформація є підставою для виявлення резервів підвищення ефективності господарської діяльності підприємства й прийняття відповідних рішень і проведення корегуючих дій, завдяки яким забезпечується нормальне функціонування об'єкта, що перевіряється.

2. У процесі аудиту виявляють не тільки недоліки, а й позитивні сторони діяльності. Останні як передовий досвід можуть стати надбанням інших суб'єктів господарювання, завдяки чому реалізується мобілізуюча функція аудиту.

Щодо міжнародних стандартів аудиту (далі – МСА), регулюванням аудиту фінансової звітності виступає МСА 200 «Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності». Дане МСА 200 трактує також основну мету

аудиту фінансової звітності, яка полягає в тому, щоб аудитор встановив відповідність фінансової звітності у всіх її аспектах чинному законодавству, яке у свою чергу регламентує порядок подання та підготовки фінансових звітів [74].

Тобто, виходячи з вищесказаного можна зробити висновок – основна мета аудиту полягає у незалежній експертизі для встановлення достовірності та реальності фінансової звітності, точності і своєчасності її показників.

Сертифікований аудитор визначає, які форми звітності повинно подавати конкретне підприємство, тобто звітує на загальних підставах чи за скороченою формою, досліджує повноту складу вже поданої фінансової звітності із врахуванням наявних відокремлених підрозділів, представництв, філій, робить звірку правомірності і відповідності відображення потрібних показників у статтях фінансової звітності щодо діючих положень (стандартів) бухгалтерського обліку (табл. 1.9)

Таблиця 1.9

Джерела аудиту фінансової звітності

Основні джерела аудиту фінансової звітності
<ul style="list-style-type: none"> - вимоги нормативних документів, що встановлюють порядок складання фінансової звітності; - бізнес-план; - наказ про облікову політику; - відповіді на запити аудитора; - аудиторські звіти і висновки та результати інших форм контролю попередніх років (періодів); - реєстри синтетичного і аналітичного обліку; - фінансова звітність і примітки до неї; - первинні документи; - статистична звітність.

Перевіряючи фінансову звітність, аудитор повинен підтверджувати показники не лише за допомогою тестування, а й використання процедури по суті, тому що для складання висновку потрібно точно оцінити інформацію. Не має сенсу складати аудиторський висновок, якщо він недостовірний так само як і не доцільно перевіряти фінансову звітність без перевірки фактичних даних. Аудит є не завершеним до тих пір, доки аудитор не надав відповіді на

усі поставлені запитання. Якщо ж аудитор не дотримується виконання даних правил, то є імовірність того, що його думка щодо достовірності фінансової звітності не буде повною та об'єктивною, що може позначитись на його репутації та репутації фірми [72, с. 111].

Багато науковців у своїх працях представляють послідовність вивчення аудитором фінансової звітності у трьох етапах як зображено на таблиці 1.10.

Таблиця 1.10

Етапи послідовності перевірки фінансової звітності

Етапи	Послідовність робіт
Перший етап	Перевірка фінансової звітності за формою: <ul style="list-style-type: none"> • дотримання строків і термінів подання фінансової звітності; • повнота заповнення реквізитів і граф звітності; • правильність показників на початку звітного періоду;
Другий етап	Перевірка правильності складання кожної з форм звітності: <ul style="list-style-type: none"> • перевірка відповідності показників звітності даним бухгалтерського обліку ; • арифметична перевірка кожної з форм; • вивчення правильності ведення обліку;
Третій етап	Перевірка узгодженості показників форм фінансової звітності.

Отже, аудит фінансової звітності є складним та трудомістким процесом тому вимагає значної праці аудитора.

Щодо перевірки податкової звітності, здійснюється вона аудитором з метою підтвердження її достовірності та повноти, відповідності чинному законодавству. При проведенні аудиту податкової звітності насамперед береться до уваги зобов'язання за податками і зборами конкретного суб'єкта господарювання, далі виконується перевірка даних бухгалтерського обліку показників податкової та фінансової звітності, операцій з оподаткування, дотримання облікової та податкової політик підприємства. Все це виконується для досягнення основної мети – висловлення аудитором об'єктивної та незалежної думки про те, що податкова звітність даного суб'єкта господарювання достовірна та відповідає вимогам податкового законодавства України.

Відповідно до МСА 300 «Планування» аудиторю для здійснення аудиту звітності необхідно документально оформити і скласти загальний план аудиту, при цьому описавши в ньому майбутній порядок і обсяг перевірки. Зміст й форма загального плану аудиту можуть змінюватись під час роботи залежно від специфіки й масштабу діяльності суб'єкта господарювання, конкретних методик і складності перевірки, що застосовується аудитором [75].

Аудиторові необхідно складати і документально оформлювати програму аудиту, оскільки вона визначає його робочі процедури з точки зору їх: часових рамок, обсягу, характеру.

У процесі планування своєї роботи аудитор повинен приймати до уваги:

- залучення до роботи інших аудиторів;
- отримані їм оцінки й ризику контролю і невід'ємного (властивого) ризику;
- процедур перевірки по суті і часові рамки тестів контролю;

Аудит управлінської звітності безумовно потрібен усім підприємствам. Основна мета проведення аудиту управлінського звітності визначається в оцінці виконання поставлених завдань розвитку підприємства, ступеня готовності співробітників та підприємства в цілому до ефективної роботи. Для виконання даного завдання виконується аналіз основних систем функціонування, системи управління підприємством: виробництво, управління, фінанси, постачання, а також окремі процеси, пов'язані з бізнесом.

Отже, в цілому, управлінський аудит являє собою:

- діагностику системи управління, яка діє в організації.;
- управління комерційної, соціальної та виробничої діяльністю фірми.

При цьому, основна увага при проведенні аудиту даної звітності приділяється відповідності даних фінансового й управлінського обліку, оцінці фінансового управління – для внесення позитивних змін та

покращення ефективності системи: взаємодії підрозділів, організаційної структури та ін.

Також, важливим фактором є те, що аудит даної звітності потрібно проводити постійно, відповідно до загального плану проведення аудиту або коли в критичній ситуації підприємства перед директором виникають такі запитання:

- на які цілі витрачаються більші суми коштів, про які немає пояснень у звітах;
- яким чином і наскільки ефективно ведеться контроль бізнесу в цілому, а також його результати;
- наскільки правильно розраховуються показники в управлінських звітах;
- чи має місце непродуктивна втрата активів підприємства?

Найважливішим результатом аудиту управлінської звітності є оцінка ефективності основних компонентів системи управлінської звітності. Під час аудиту управлінської звітності оцінюються всі структури та аспекти системи управлінського обліку, а також такі підсистеми, як система управлінської звітності бюджетування, ефективний документообіг і сучасні інформаційні технології, управління витратами.

Кінцевий звіт, одержаний у підсумку аудиторської перевірки, являє собою підсумковий документ, який містить не тільки виявлені порушення й недоліки, але й позитивні результати діяльності об'єкта перевірки, які надалі стають фундаментом для формування загальних рекомендацій в управлінському обліку. Це пов'язано з тим, що якраз звіти контрольних заходів піддаються найбільш ретельному вивченню з боку менеджменту й керівництва різних рівнів.

Законом України «Про державну статистику» від 17.09.92 №2614 – XII передбачено вивчення стану первинного обліку та статистичної звітності органами державної статистики, проведення перевірок достовірності

статистичних і первинних даних, норми якого поширюються на респондентів, що підлягають статистичним спостереженням, а саме на:

- фізичних осіб – суб'єктів підприємництва, які знаходяться на території України;

- філії, відділення, представництва юридичних осіб та інші відокремлені структурні підрозділи, що перебувають на території України [50].

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи результати дослідження первинних основ побудови фінансової звітності на підприємстві, слід зробити наступні висновки:

1. Досліджено визначення сутності «звітність», а саме «звітність» є джерелом інформації для оцінки використання ресурсів; аналізу підсумків діяльності підприємства, виявлення резервів зниження витрат виробництва та росту рентабельності, фінансового стану підприємства.

2. З метою поліпшення формування показників звітності пропонуємо звітність поділити наступним чином: облікову звітність на бухгалтерську та податкову, а бухгалтерську – на управлінську, фінансову, статистичну. Таке представлення звітності буде більш розширеним та охопить всю систему показників, які характеризують економічну діяльність підприємства.

3. На нашу думку, в П(С)БО 6 необхідно внести коректурні зміни, що полегшують роботу не лише бухгалтера, але й інших користувачів фінансової звітності, а саме: до П(С)БО 6 у п. 3: «Помилка – це недостовірна, перекручена інформація про стан активів, зобов'язань, капітал, про порядок визнання витрат і доходів не відповідно до чинних П(С)БО та облікової політики підприємства».

Важливим аспектом є дослідження міжнародного досвіду складання та подання фінансової звітності, тому у дипломній роботі розглянуто основні

нормативні акти, якими регулюються питання міжнародного обліку та звітності. Оскільки все більше підприємств переходить на використання міжнародних стандартів фінансової звітності, то одночасно створюється й позитивний клімат для іноземних інвестицій. На нашу думку, це є позитивним явищем, оскільки тоді наші підприємства мали б стрімкіше розвиватись на міжнародному ринку.

4. Для достовірного проведення аналізу та аудиту показників звітності підприємства, пропонуємо використовувати усі форми звітності, які складає підприємство, а саме: фінансову, управлінську, статистичну та податкову. Це дасть змогу для визначення достовірних аналітичних показників та відповідності аудиторського висновку реальному стану виробничої діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ОБЛІКОВОЇ ЗВІТНОСТІ

2.1. Методика складання фінансової звітності підприємства

На даний момент в Україні встановлюють вимоги щодо структури та подання фінансових звітів, включаючи консолідовані фінансові звіти – положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Звіти повинні забезпечувати загальні інформаційні потреби різного роду користувачів, які покладаються на них, як на основне джерело фінансової інформації під час прийняття економічних рішень. Усі рішення, які зазвичай приймають користувачі фінансових звітів, ґрунтуються на оцінці здатності підприємства генерувати грошові кошти, часу, необхідного для цього та ймовірності надходження грошових коштів. Проте, якщо фінансова звітність не буде доречною, достовірною, зрозумілою, то висновки та прийняті рішення будуть неефективні та не точні.

Послідовність складання фінансової звітності на підприємстві ДП «Чортків КХП» є багатоетапним процесом зображено нижче на рисунку.

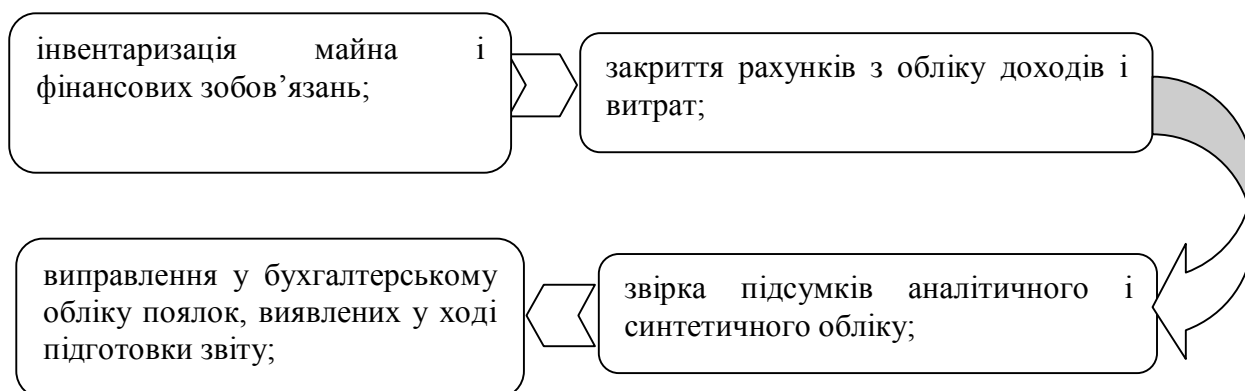

Рис. 2.1. Послідовність процесів складання фінансової звітності

Достовірною фінансова звітність може бути тільки при умові, що звіти складено на основі інформації бухгалтерського обліку та перевірені згідно системи внутрішнього контролю обліку.

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності зазвичай ДП «Чортків КХП» проводить інвентаризації активів і зобов'язань згідно Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р., зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30.10.2014 р. за № 1365/26142.

Практикою встановлено, що на тих підприємствах, де інвентаризація товарно-матеріальних цінностей та розрахунків проводиться із порушенням, частіше відбуваються помилки з розрахунку фінансового результату. Документи, які зазвичай підтверджують проведення інвентаризації – це описи, підписані комісією та затверджені керівником підприємства.

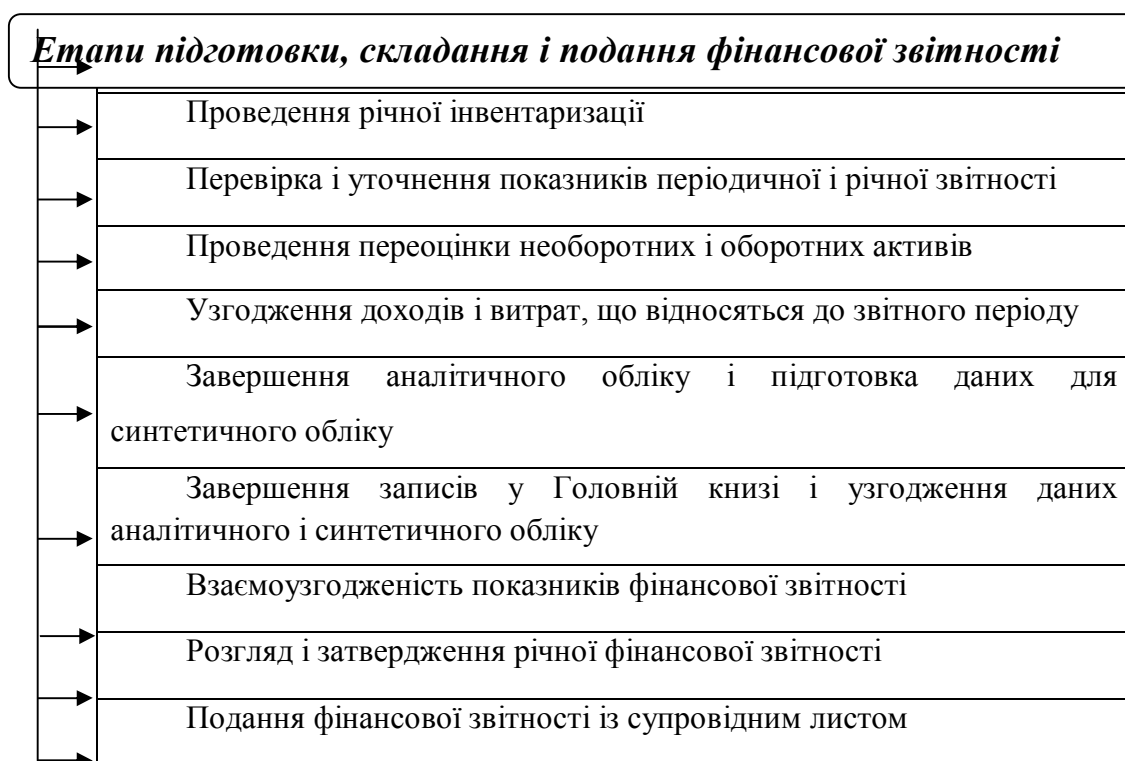

Рис. 2.2. Етапи підготовки, складання і подання фінансової звітності на ДП «Чортків КХП»

Слід зауважити той факт, що звітним періодом складання фінансової звітності на досліджуваному підприємстві є календарний рік.

Проміжна (місячна, квартальна) звітність, яка охоплює певний період, складається наростаючим підсумком з початку звітного року. Перший

звітний період новоствореного підприємства може бути меншим за 12 місяців, але не може бути більшим за 15 місяців. Звітним періодом підприємства, що ліквідується, є період з початку року до моменту ліквідації.

Відмітимо зокрема, що ДП «Чортків КХП», як і всі підприємства, установи складає фінансову звітність, яка повинна містити повну, правдиву і неупереджену інформацію про стан активів, зобов'язань і капіталу та результати діяльності. Клименко О. В. вважає, що для забезпечення цих та інших вимог до інформації головний бухгалтер підприємства організовує і виконує завершальні роботи перед складанням фінансової звітності. Обсяг цих робіт зазвичай залежить від періоду, за який складається звітність [58, с. 189].

Послідовність завершальних робіт перед складанням фінансової звітності на ДП «Чортків КХП» зображена у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Етапи підготовки, складання і подання фінансової звітності на досліджуваному підприємстві ДП «Чортків КХП»

№	Етапи підготовки	Послідовність робіт
1	2	3
1	Вивчення змін і доповнень до Законів і нормативно-правових актів	Вивчення працівниками бухгалтерій нових нормативно-правових документів, змін і доповнень до чинних Законів і нормативних документів, що зазвичай стосуються змісту, структури і порядку складання та подання звітності;
2	Проведення річної інвентаризації	Підготовка головним бухгалтером наказу по підприємству, установі про інвентаризацію товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів та розрахунків, визначення складу робочих інвентаризаційних комісій, строків проведення і визначення результатів інвентаризацій з відображенням на рахунках бухгалтерського обліку.
3	Перевірка і уточнення показників періодичної і річної звітності	Перевірка та уточнення показників періодичної і річної звітності на предмет їх порівнянності. Необхідність такої перевірки виникає у зв'язку з тим, що окремі закони та нормативно-правові документи вводяться у дію не з дати їх затвердження, а з початку попередніх звітних періодів, а також у зв'язку із структурними змінами на підприємстві.
4	Проведення переоцінки необоротних і оборотних активів	Необхідно здійснювати переоцінку активів: дооцінка і уцінка основних засобів.

Продовження таблиці 2.1

1	2	3
5	Узгодження доходів і витрат, що відносяться до звітного періоду	Узгодження доходів і витрат звітного періоду. Однією з умов забезпечення реальності даних є дотримання принципу погодженості доходів і витрат, що відносяться до звітного періоду. Тому необхідно нарахувати відповідні резерви, що передбачені наказом про облікову політику, відкоригувати ті, які були створені, але не використані у звітному періоді, і їх залишки не переходять на наступний фінансовий рік. Списати витрати майбутніх періодів, у частині що відноситься до звітного періоду і відобразити усі доходи, які сприяли отриманню прибутку звітного року. Закрити усі операційні (номінальні) рахунки, які мають відношення до звітного періоду.
6	Завершення аналітичного обліку і підготовка даних для синтетичного обліку	Завершити записи на рахунках аналітичного обліку, скласти у необхідних випадках оборотні відомості за субрахунками до синтетичних рахунків. Така робота необхідна як для забезпечення достовірності даних, так і для заповнення форм звітності.
7	Завершення записів у Головній книзі і узгодження даних аналітичного і синтетичного обліку	Завершити записи у Головній книзі і скласти за синтетичними рахунками Головної книги зведену сторінку Головної книги при журнальній формі обліку для впевненості дотримання подвійного запису, або оборотно-сальдову відомість. Вивірити дані оборотної відомості за синтетичними рахунками з оборотними відомостями за аналітичними рахунками чи реєстрами аналітичного бухгалтерського обліку.
8	Взаємоузгодженість показників фінансової звітності	Перевірити взаємоузгодженість показників фінансової звітності у межах окремих форм і між окремими формами. Методика узгодженості показників звітності розроблена Міністерством фінансів України і може зазвичай уточнюватися та доповнюватися міністерствами, відомствами з урахуванням відомчої звітності.
9	Розгляд і затвердження річної фінансової звітності	Розглянути і затвердити річну фінансову звітність відповідно до установчих документів підприємств, установ.
10	Подання фінансової звітності із супровідним листом	Подати фінансову звітність із супровідним листом за адресами, згідно з Порядком подання фінансової звітності, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419.

Титульна частина заповнюється літерами і цифрами у порядку, наведеному на рисунку нижче.

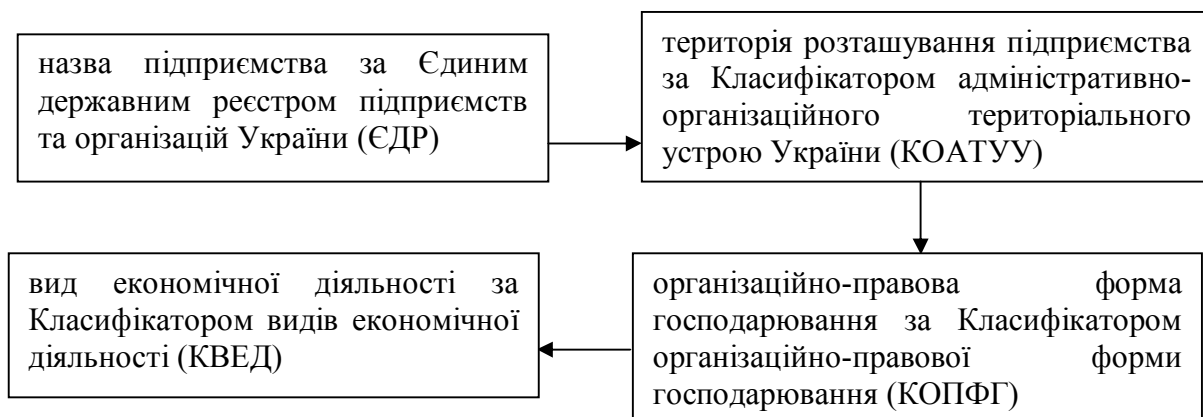

Рис. 2.3. Заповнення титульної частини фінансової звітності

Найголовнішим елементом фінансової звітності є **Баланс**. Баланс – це не просто складова методу бухгалтерського обліку, його елемент; це найважливіший документ бухгалтерської звітності, суттєве джерело інформації для управління, планування, організації виробництва, нормування, аналізу, контролю (рис.2.4).

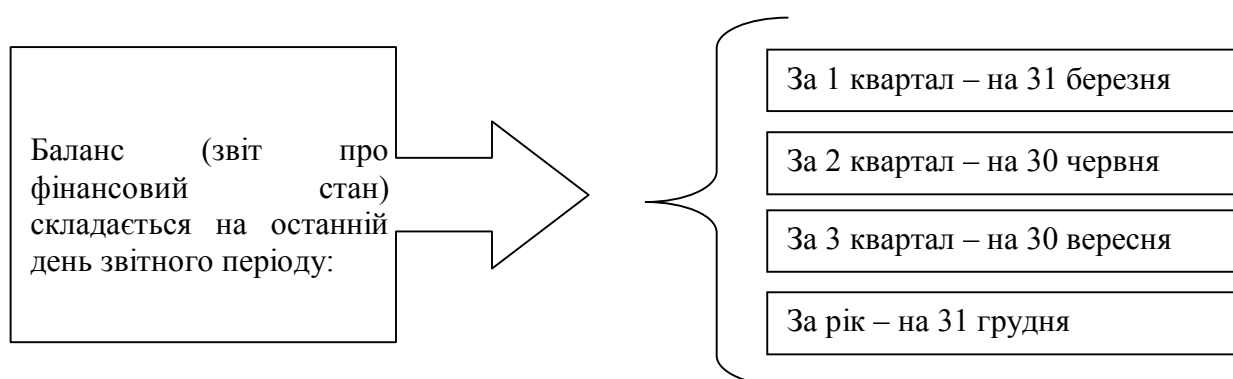

Рис. 2.4. Опис термінів складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) на досліджуваному підприємстві ДП «Чортків КХП»

Хочемо зазначити також, що бухгалтерський баланс на ДП «Чортків КХП» заповнюють тільки після складання оборотних відомостей методом переносу залишків за рахунками на відповідні статті балансу (рис. 2.5).

Для зіставлення фінансових звітів різних періодів у балансі наводиться інформація на початок та кінець звітного періоду. Тому дані на початок періоду переносяться у баланс з попереднього річного звіту, а дані на кінець звітного періоду – переносять у баланси з Головної книги.

У свою чергу, баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду. Звітним періодом для складання балансу, як і всієї

фінансової звітності зазвичай є календарний рік (див. додаток А).

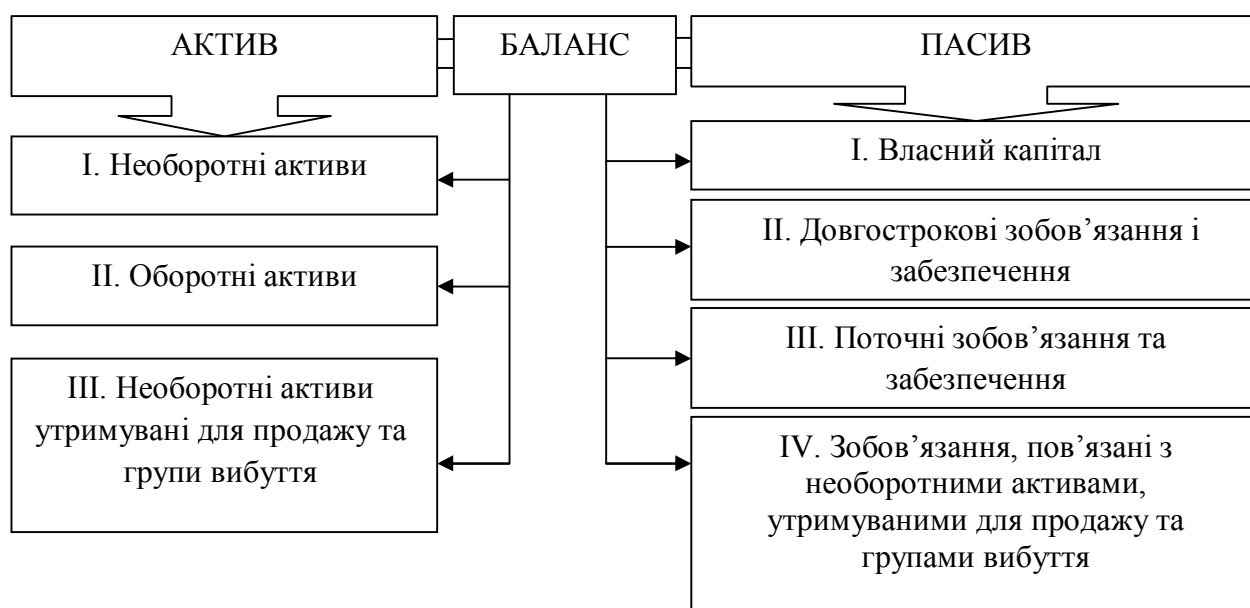

Рис. 2.5. Склад статей Балансу (Звіту про фінансовий стан)

Форма № 2 – Звіт про фінансовий результат – наведена у додатку 1 до НП(С)БО-1. Вона не зовсім є бланком у звичайному розумінні бухгалтера, адже підприємство зазвичай вказує у окремих рядках тільки ті статті, інформація про які суттєва, їх оцінка може бути достовірно визначена. Але доповнювати звіт про фінансові результати можна тільки тими рядками, які перераховані у додатку 3 до НП(С)БО-1 (їх тільки шістнадцять).

Одним із найпоказовіших звітів, що показують діяльність підприємства за звітний період, є Звіт про фінансовий результат (сукупний дохід). Порядок його формування та відображення займає центральне місце у всій системі обліку, адже саме за показниками фінансового результату отримується інформація про прибуток чи збиток підприємства [53, с. 123].

Мета складання цього звіту – надати користувачам повну, достовірну та об'єктивну інформацію про доходи, витрати, прибутки та збитки від діяльності підприємства за звітний період.

Питання визначення і розрахунку фінансових результатів підприємства і відображення цих показників у Звіті про фінансові результати сьогодні стають дедалі актуальнішими з огляду на глобалізацію економічних процесів,

що відбуваються у суспільстві, а також поступове запровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності.

В Україні Звіт про фінансові результати – одна з регламентованих форм фінансової звітності, що підлягає обов’язковому поданню юридичними особами у складі річної та проміжної (квартальної) фінансової звітності.

На даний момент Звіт про фінансові результати складається з 4 розділів:

- розділ I «Фінансові результати»;
- розділ II «Сукупний дохід»;
- розділ III «Елементи операційних витрат»;
- розділ IV «Розрахунок показників прибутковості акцій».

На досліджуваному підприємстві ДП «Чортків КХП» він складається наростаючим підсумком з початку року.

У вітчизняному законодавстві зазвичай передбачено складання звіту про фінансові результати у вертикальному форматі та на багатоступінчастій основі. Тобто розрахунок прибутку за період проводиться поетапно. Для порівняння закордонного досвіду у сфері застосування вище названих форматів при складанні зазначеного звіту, проаналізовано методики складання Звіту про прибутки та збитки (як його ще називають) у деяких країнах та узагальнено інформацію у табл. 2.2 наступної форми.

Таблиця 2.2

Формати звіту про фінансовий результат за кордоном

<i>Країна</i>	<i>Формат звіту про прибутки і збитки</i>
1	2
Італія	Вертикальна форма, у основу класифікації статей покладений принцип економічного змісту
Молдова	Вертикальна форма, доходи і витрати групуються від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності
Нідерланди	Діють чотири стандартні форми звіту
Німеччина	Вертикальна форма у затратному та функціональному форматі (традиційним є затратний формат)
Португалія	Горизонтальна форма
Франція	Складається у вертикальній та горизонтальній формі

1	2
Швейцарія	Складається у горизонтальній чи вертикальній формі
Бельгія	У горизонтальному та вертикальному форматі за затратним принципом
Іспанія	Звіт складається у горизонтальному форматі за затратним варіантом
Греція	Складається у вертикальному форматі за операційним варіантом
Люксембург	Складається у горизонтальному та вертикальному форматі
Великобританія	Складається у горизонтальному та вертикальному форматі
Ірландія	Складається у горизонтальному та вертикальному форматі
Данія	Складається у горизонтальному та вертикальному форматі

Таким чином, закордонний досвід ведення бухгалтерського обліку та методики складання та подачі фінансової звітності зазвичай свідчить про те, що Звіт про фінансові результати (що є аналогом Звіту про сукупний дохід) є однією із основних форм звітності, що надає користувачам інформацію про суму отриманих доходів підприємства, понесених ним витрат, суму сплаченого податку на прибуток. Іншими словами, це звіт, що характеризує поточний фінансовий стан підприємства за звітний період [79, с. 41].

Форма № 3 – Звіт про рух грошових коштів – звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді (місяць, квартал, рік). Порядок складання звіту на ДП «Чортків КХП» встановлений згідно НП(С)БО 1 та заповнюється за прямим методом. Вважаємо, що застосування прямого методу дозволить проводити не тільки ретроспективний аналіз існуючих на підприємстві грошових потоків, а й моделювати прогнозний рух грошових коштів у майбутньому [48].

Ця форма зазвичай не включається до складу проміжної (квартальної) звітності і подається тільки у складі річної фінансової звітності.

Суть форми зазвичай зводиться до того, щоб розкласти рух коштів за звітний період на три складові (рис. 2.6):

- операційна;
- інвестиційна;
- фінансова діяльність

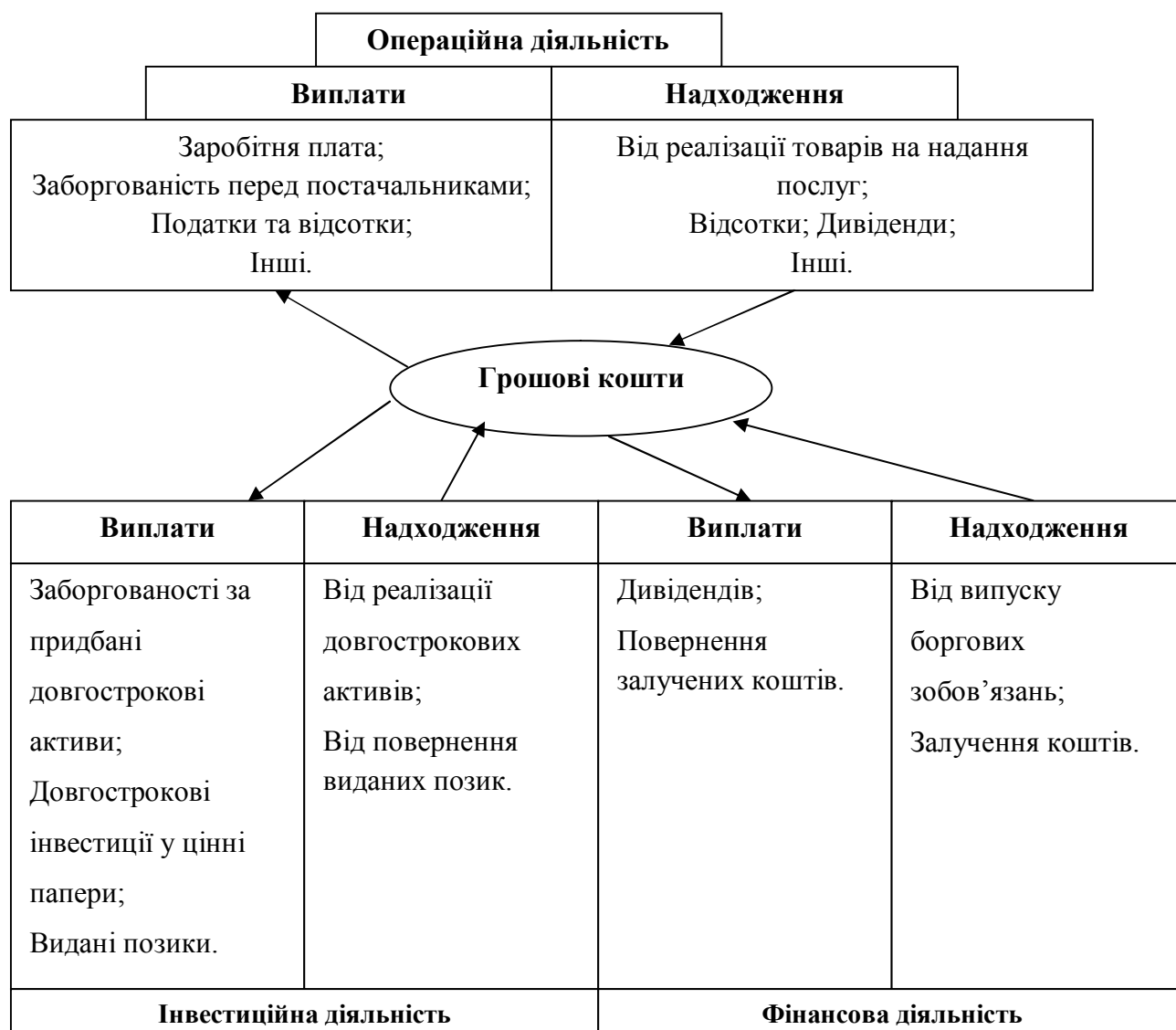

Рис. 2.6. Види господарської діяльності для складання Звіту про рух грошових коштів на ДП «Чортків КХП»

Одним зі складних питань у процесі складання Звіту про рух грошових коштів на ДП «Чортків КХП» є питання класифікації відсотків та дивідендів. Виплачені та отримані відсотки та дивіденди зазвичай можуть бути класифіковані як операційна (пов'язані з поточною, основною діяльністю), як інвестиційна (отримані відсотки та дивіденди є результатом інвестицій), і як фінансова діяльність (виплачені відсотки та дивіденди є результатом залучення джерел фінансування).

Форма № 4 – Звіт про власний капітал – складається для розкриття інформації про зміни у структурі власного капіталу підприємства, про його збільшення або зменшення за звітний період і для аналізу напрямів, за якими

відбувалися зміни. Дана форма має доповнюючий, другорядний характер. У графах звіту про власний капітал, перегукується інформація про складові власного капіталу, що уже знайшла своє відображення у показниках, що наведені у Балансі у першому розділі пасиву «Власний капітал».

Звіт про власний капітал на ДП «Чортків КХП» зазвичай складається на підставі Балансу, Звіту про фінансові результати, а також аналітичних даних до відповідних облікових реєстрів. За правильного відображення операцій, які призвели до змін у складі власного капіталу, залишок власного капіталу на кінець року (в цілому та у розрізі окремих статей), який відображається у балансі, збігається з тим, який показується у звіті про власний капітал. Суми, що зменшують статті власного капіталу, наводяться у дужках.

Таблиця 2.3

Склад та зміст елементів власного капіталу на ДП «Чортків КХП»

<i>Елементи власного капіталу</i>	<i>Розмір власного капіталу для ДП «Чортків КХП» станом на перший квартал 2016 року(тис. грн.)</i>	<i>Зміст та оцінка</i>
1	2	3
Зареєстрований (пайовий) капітал	4255	Сума пайових внесків членів спілок та інакших підприємств, що передбачена установчими документами
Додатковий вкладений капітал	634	Акціонерні товариства показують суму, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість. Інші підприємства показують суму капіталу, який вкладено засновниками понад статутний капітал
Резервний капітал	-	Наводиться сума резервів, створених, відповідно до чинного законодавства або установчих документів, за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3497	Сума нерозподіленого прибутку або сума непокритого збитку (визначається наростаючим підсумком за весь період існування підприємства і дорівнює оцінці результату його діяльності за вирахуванням: суми оцінки всіх активів, що розподілялись між власниками як дохід від корпоративних прав; сум, на які накладена заборона щодо розподілу між власниками). Сума непокритого збитку наводиться у дужках та вираховується при визначенні підсумку

1	2	3
Неоплачений капітал	-	Відображається сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Ця сума наводиться у дужках і вираховується при визначенні підсумку власного капіталу
Вилучений капітал	-	Господарські товариства показують фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників. Сума вилученого капіталу наводиться у дужках і підлягає вирахуванню при визначенні підсумку власного капіталу

Звіт про власний капітал ДП «Чортків КХП» складається після закінчення року на підставі даних бухгалтерського обліку, який повинен вестись згідно з чинними П(С)БО та НП(С)БО. Усі коригування, пов'язані із зміною облікової політики підприємства, виправленням помилок, будь-які інші зміни у обліку, що впливають на оцінку елементів капіталу, показуються у Звіті про власний капітал у розгорнутому вигляді. Тому, з точки зору забезпечення достовірності даних цього звіту, є необхідним застосування достатньої деталізації Плану рахунків, передбаченого інструкцією, додатковими субрахунками або аналітичними статтями.

Техніка складання Звіту про власний капітал на ДП «Чортків КХП» полягає у поступовому заповненні граф форми, які показують види власного капіталу. Особливість заповнення полягає у тому, що зміна одного виду капіталу одночасно призводить до зміни іншого виду капіталу.

Досліджуваний Звіт складається у формі шахової таблиці у розрізі статей, які включаються до складу першого розділу пасиву балансу та причин їх зміни. Шаховий принцип побудови звіту передбачає розміщення по горизонталі форми джерел утворення власного капіталу, а по вертикалі – статей з відображенням інформації про його зміни (збільшення або зменшення).

Деталізація і обґрунтування статей фінансової звітності зазвичай проводиться у Примітках до фінансової звітності. Вони являють собою сукупність показників, пояснень, інформації, розкриття якої передбачається

відповідними вимогами НП(С)БО. Складання Приміток до фінансової звітності – це процес розкриття інформації, яка є істотною для користувачів фінансової звітності при прийнятті виважених управлінських рішень, адже вони містять необхідну й важливу інформацію для кращої інтерпретації інших звітних форм. Саме ця частина звітності робить її унікальною і максимально корисною для головних користувачів – інвесторів.

Типової форми «Примітки до річної фінансової звітності» не затверджено, проте вони мають важливе значення, адже забезпечують більш повну та об'єктивну картину про фінансове становище і результати діяльності, розшифровують, доповнюють інформацію для зрозумілості та задоволення потреб користувачів звітності. Вони мають бути сформовані належним чином, не бути занадто об'ємними, щоб не викликати сумнівів щодо їх правдивості.

Таким чином, примітки повинні надаватися на систематичній основі та містити посилання на відповідні статті інших форм звітності.

Останній етап – це підписання звітів керівником та головним бухгалтером.

Загалом результати аналізу форм звітності та методики її заповнення та подання інформації на ДП «Чортків КХП» показали, що існують розбіжності між національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та міжнародними стандартами фінансової звітності, невідповідності окремих положень, відсутності аналогів окремих стандартів серед національних П(С)БО. Це ускладнює ведення бухгалтерського обліку на даному підприємстві та викликає неоднозначність у трактуванні понять, категорій, окремих позицій, що у свою чергу утруднює проведення обліку, аналізу, аудиту.

2.2. Формування та подання форм податкової звітності

Інформація для складання податкової звітності накопичується у системі бухгалтерського обліку, а податкове законодавство тільки уточнює порядок її отримання. Звідси логічний висновок – розрахунок показників для оподаткування проводиться на основі бухгалтерського обліку.

Згідно вимог Податкового кодексу, податкові декларації подають у електронній формі. Електронний звіт подається у визначеному форматі, підтверджується електронним цифровим підписом посадових осіб.

Обов'язковим реквізитом при поданні звітності у електронному вигляді є електронний цифровий підпис (далі – ЕЦП). Електронний цифровий підпис використовується фізичними та юридичними особами – суб'єктами електронного документообігу для ідентифікації людини яка підписувала та підтвердження цілісності даних у електронній формі [48].

Перевірка електронного цифрового підпису одержаного документу проводиться декількома етапами (рис. 2.7).

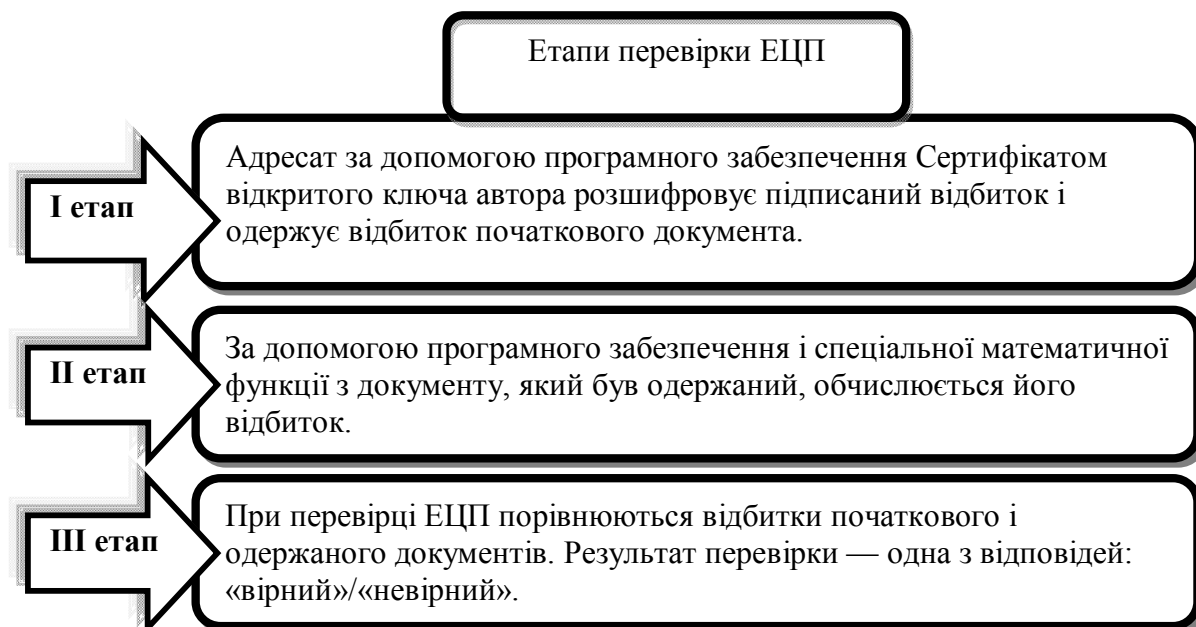

Рис. 2.7. Етапи перевірки електронного цифрового підпису одержаного документу на ДП «Чортків КХП»

Електронний цифровий підпис накладається за допомогою особистого ключа та перевіряється за допомогою відкритого ключа. За правовим статусом він прирівнюється до власноручного підпису (печатки).

Після одержання від платника податків податкового документа у електронному вигляді органи Державної фіскальної служби (далі – ДФС) зазвичай його розшифровують, перевіряють ЕЦП і відповідність електронного документа затверженому формату (стандарту).

Платнику податків надсилаються квитанції. Перша квитанція є підтвердженням платнику податків передачі його податкових документів у електронному вигляді до органу ДФС засобами телекомунікаційного зв'язку. Ця квитанція надсилається органами ДФС на електронну адресу платника податків, з якої було надіслано податкову звітність прямо або через оператора. Другий примірник першої квитанції у електронному вигляді зазвичай зберігається у органі ДФС. Якщо на електронну адресу платника податків не надійшла перша квитанція, то податковий документ вважається неодержаним.

Підтвердженням платнику податків прийняття його податкових документів до бази даних ДФС є друга квитанція у електронному вигляді у текстовому форматі, у якій визначаються реквізити прийнятого податкового документа у електронній формі, відповідність податкового документа у електронній формі затверженому формату (стандарту) електронного документа, результати перевірки ЕЦП, інформація про платника податків, дата і час приймання, реєстраційний номер, податковий період, за який подається податкова звітність, та дані про відправника квитанції. На цю квитанцію накладається ЕЦП органу ДФС, здійснюється її шифрування та її надсилають платнику податків засобами телекомунікаційного зв'язку. Другий примірник другої квитанції у електронному вигляді зберігається у органі ДФС.

Платник податків зазвичай не зобов'язаний подавати податкову звітність до ДФС у паперовому вигляді, якщо її було надіслано до ДФС у електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку [48].

Термін зберігання архіву надісланих до органів файлів податкових документів із накладеними на них ЕЦП платника податків та отриманих електронних квитанцій з ЕЦП органу ДФС передбачено чинним законодавством для зберігання податкової звітності на паперових носіях.

Платники податків зазвичай самостійно визначаються із вибором програмного забезпечення для формування та подання податкової звітності у електронному вигляді. Серед платників податків поширено програмне забезпечення таких провідних розробників бухгалтерських програм, як «1С-Бухгалтерія», «Парус», «Бест-Звіт». На ДП «Чортків КХП» використовується «1С-Бухгалтерія 8.2».

Головними вимогами до програмного забезпечення для подання податкової звітності є наступні (рис. 2.8):

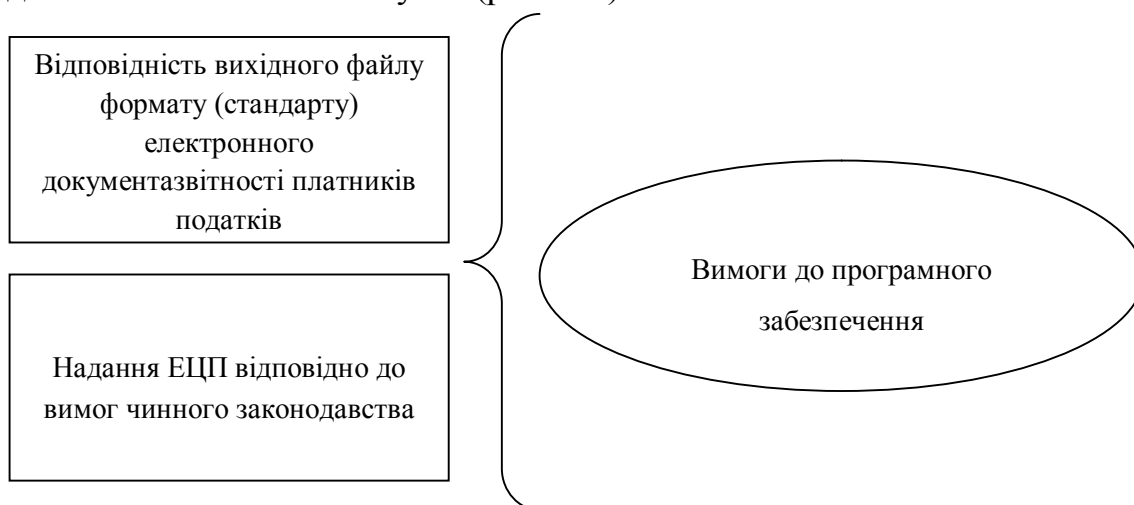

Рис. 2.8. Вимоги до програмного забезпечення для подання податкової звітності

ДФС України зазвичай не визначалося програмне забезпечення для подання податкової звітності у електронному вигляді. ДФС України забезпечує приймання електронних звітів, створених у затвердженому наказом № 242 форматі та підписаних за допомогою надійних засобів ЕЦП,

без огляду на те, за допомогою якого саме програмного продукту було створено такий звіт.

Для того, щоб податкова звітність вважалася поданою вчасно, її слід надіслати не пізніше встановленого терміну подання звітності у паперовому вигляді. Платник податків зазвичай самостійно визначає кінцевий термін відправлення податкових документів у електронному вигляді з урахуванням часу, необхідного на своєчасну доставку документів до ДФС у разі можливого пошкодження телекомунікаційного зв'язку або при ненадходженні квитанції про прийняття податкових документів у електронному вигляді. Звітність, отримана у паперовому або електронному вигляді пізніше граничного терміну, вважається поданою з порушенням терміну.

Якщо податкові документи у електронному вигляді передаватимуться до органів ДФС через представника, якому надано право здавати за платника податків його податкову звітність, то відповідальність за неподання податкових документів несе платник податків.

Центр обробки електронних звітів зазвичай укладає із платником договір про обслуговування у системі подання електронних звітів, у якому визначають права і обов'язки сторін, порядок вирішення спорів, особливості інформаційного обслуговування. Одержання електронного звіту підтверджується квитанцією.

Бухгалтер виконує роботи, пов'язані з поданням електронного звіту, здійснює його підготовку відповідно до затвердженого формату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, направляє до центру обробки електронних звітів через телекомунікаційні канали загального користування. Другий примірник електронного звіту зберігається у страхувальника.

Центр обробки електронних звітів здійснює розшифрування звіту, перевірку його цілісності та відповідності встановленому формату, зазвичай формує квитанцію про одержання електронного звіту. Квитанція

надсилається страхувальнику телекомунікаційними засобами загального користування. Другий примірник квитанції зазвичай зберігається у центрі обробки електронних звітів. Бухгалтер зазвичай контролює одержання квитанції, а у разі її ненадходження має право подати електронний звіт повторно або надати звіт на паперових носіях до управління Пенсійного фонду України за місцем реєстрації як платника страхових внесків.

З метою чіткої організації складання та подання податкової звітності на підприємстві зазвичай потрібно мати детальний графік подання податкової звітності та перерахування зобов'язань. У ньому передбачають такі графи (колонки):

- назва податку,
- назва звітності,
- кому подається,
- відповідальний за виконання,
- термін подання,
- фактично подано,
- сума платежу, перерахування коштів (дата і сума).

Такий графік дає змогу контролювати своєчасність складання і подання податкової звітності, та повноту сплати податків.

Спеціалізовані газети і журнали постійно друкують готові податкові календарі, якими можна користуватися на підприємстві для складання податкових графіків.

В Україні подакти поділяться на загальнодержавного та місцевого значення. Із загальнодержавних податків ДП «Чортків КХП» сплачує податок на прибуток, податок на додану вартість. Із місцевих – екологічний податок, рентну плату, податки на землю та нерухомість. Терміни подання розрахунків, звітів, декларацій та сплати податків суб'єктами підприємницької зображені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Терміни подання розрахунків, звітів, декларацій та сплати податків
суб'єктами підприємницької діяльності

№ п/п	Види податку	Назва та терміни подання звітності	Терміни сплати
Юридичними особами на спрощеній системі оподаткування			
1	2	3	4
1.	Єдиний податок	Розрахунок сплати юридичною особою – протягом 40 календарних днів наступних за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу	Не пізніше 20 числа місяця, який передує місяцю, за який сплачується податок, у розмірі 3-5% від загальної нарахованої суми
2.	Податок на додану вартість	Податкова декларація з податку на додану вартість – протягом 40 календарних днів наступних за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу	Протягом 10 календарних днів наступних за останнім днем відповідного граничного строку подання звітності
3.	Податок на доходи фізичних осіб	Податковий розрахунок сум доходу нарахованого(сплаченого) на користь платників податку і сум утриманого з них – протягом 40 календарних днів наступних за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу	При виплаті оподаткованого доходу
4.	Екологічний податок	Податкова декларація з екологічного податку – протягом 40 календарних днів наступних за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу	Протягом 10 календарних днів наступних за останнім днем відповідного граничного строку подання звітності
5.	Рентна плата	Податкова декларація з рентної плати – протягом 10 календарних днів після закінчення граничного строку подання такої податкової декларації.	Протягом 10 календарних днів після закінчення граничного строку подання пд
	Збір за місця для паркування транспортних засобів	Податкова декларація збору за місця для паркування – протягом 40 календарних днів наступних за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу	Протягом 10 календарних днів наступних за останнім днем відповідного граничного строку подання звітності
7	Туристичний збір	Податкова декларація туристичного збору – протягом 40 календарних днів наступних за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу	Протягом 10 календарних днів наступних за останнім днем відповідного граничного строку подання звітності
Юридичним особам на загальній системі оподаткування			

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4
1.	Податок на прибуток	Податкова декларація з податку на прибуток – протягом 40 календарних днів наступних за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу	Протягом 10 календарних днів наступних за останнім днем відповідного граничного строку подання звітності
2.	Податок на додану вартість	Податкова декларація податку на додану вартість – протягом 20 календарних днів наступних за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу	Протягом 10 календарних днів наступних за останнім днем відповідного граничного строку подання звітності
3.	Податок з доходів фізичних осіб	Податковий розрахунок сум доходу нарахованого(сплаченого) на користь платників податку і сум утриманого з них – протягом 40 календарних днів наступних за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу	При виплаті оподаткованого доходу
4.	Екологічний податок	Податкова декларація з екологічного податку – протягом 40 календарних днів наступних за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу	Протягом 10 календарних днів наступних за останнім днем відповідного граничного строку подання звітності
5.	Акцизний податок	Декларації акцизного податку – протягом 20 календарних днів наступних за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу	Протягом 10 календарних днів наступних за останнім днем відповідного граничного строку подання звітності
6.	Рентна плата	Податкова декларація з рентної плати – протягом 10 календарних днів після закінчення граничного строку подання такої податкової декларації.	Протягом 10 календарних днів після закінчення граничного строку подання такої податкової декларації.
7.	Збір за місця для паркування транспортних засобів	Податкова декларація збору за місця для паркування – протягом 40 календарних днів наступних за останнім календарним днем звітного(податкового) кварталу	Протягом 10 календарних днів наступних за останнім днем відповідного граничного строку подання звітності

Щодо податкової звітності, то на ДП «Чортків КХП» разом з декларацією з податку на прибуток зазвичай подають до контролюючого органу квартальну фінансову звітність.

Чинна форма Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 2015 року № 897 зі змінами відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 08.07.2016 № 585, є універсальною. Вона призначена для всіх категорій платників податку на прибуток (звичайних підприємств, страховиків, банків, букмекерів і т. д.) [80].

При цьому, декларація заповнюється наростаючим підсумком з початку року у гривнях без копійок з округленням за загальновстановленими правилами, українською мовою, з зазначенням всіх обов'язкових реквізитів.

Заповненню зазвичай підлягають усі рядки декларації та її додатків. У разі відсутності показників у відповідних рядках як основної частини декларації, так і її додатків ставлять про креслення.

Затвердженого порядку складання декларації з податку на прибуток не існує.

Податкова звітність з податку на додану вартість на ДП «Чортків КХП» подається у електронній формі до контролюючого органу цього податку з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб.

Чинна форма Податкової декларації з податку на додану вартість затверджена наказом Міністерства фінансів України від 28 січня 2016 року № 21 зі змінами відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 25.05.2016 № 503 [80].

При цьому, ДП «Чортків КХП» так як і усі платники податку на додану вартість подають податкову декларацію з позначкою «0110», у якій показуються розрахунки з бюджетом.

До податкової звітності з податку на додану вартість належать:

- податкова декларація з податку на додану вартість з додатками;
- уточнюючий розрахунок податкових зобов'язань з податку на додану вартість у зв'язку з виправленням самостійно виявлених помилок з додатками;

– розрахунок податкових зобов'язань, нарахованих утримувачем послуг, не зареєстрованим як платник податку на додану вартість, які постачаються нерезидентами, у тому числі їх постійними представництвами, не зареєстрованими платниками податків, на митній території України.

Підставою для нарахування земельного податку на ДП «Чортків КХП» є дані державного земельного кадастру, а для нарахування орендної плати – договір про оренду земельної ділянки, у якому встановлюється розмір та умови внесення орендної плати.

ДП «Чортків КХП» самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають контролюючому органу за місцезнаходженням земельної ділянки декларацію з розбивкою річної суми рівними частками за місяцями. Подання річної декларації звільняє від обов'язку подання щомісячних декларацій.

Дане підприємство, яке є одночасно платником земельного податку та орендної плати, також подає до органу ДФС за місцем знаходження земельної ділянки окремо декларацію з плати за землю щодо земельного податку та окремо щодо орендної плати [84, с. 120].

Щодо податкової декларації з рентної плати, то з 01 січня 2016 року для її складання на ДП «Чортків КХП» зазвичай використовується форма податкової декларації, яка затверджена наказом Міністерства фінансів України від 17.08.2015 №719 «Про затвердження форми Податкової декларації з рентної плати» [78].

За останніх декілька років досліджуване нами підприємство ДП «Чортків КХП» до відповідальності за порушення, виявленні у результаті податкового контролю не притягувалось.

2.3. Склад та формування показників управлінської звітності на ДП «Чортків КХП»

Управлінський облік та звітність як джерело формування повної і достовірної інформації про діяльність підприємства має особливе значення. Системи управлінського обліку та суворо регламентованого фінансового обліку зазвичай суттєво відрізняються. Відомо, що основна відмінність першої полягає у наданні для керівної ланки підприємства таємної та більш конкретної інформації про діяльність суб'єкта господарювання та його структурні підрозділи з метою подальшого прийняття виважених управлінських рішень. Тому управлінська звітність зазвичай являє собою внутрішню звітність, основною метою якої є надання оперативної, релевантної інформації у відповідності до вимог управлінського персоналу.

Управлінська звітність – це комплекс взаємопов'язаних даних і розрахункових показників, що показують функціонування підприємства як суб'єкта господарської діяльності, згрупованих у цілому по підприємству й у розрізі структурних підрозділів.

Основна мета управлінської звітності – задоволення інформаційної потреби керівників різних рівнів управління.

Для сприяння успішної діяльності підприємство зазвичай самостійно розробляє систему управлінської звітності, головною метою якої є надання керівництву відповідної інформації щодо:

- рівня прибутковості (підприємства у цілому, конкретного підрозділу, певного продукту або груп продуктів);
- рівня витрат (підприємства у цілому, конкретного підрозділу, певного продукту або груп продуктів);
- зіставлення показників за різні періоди та між фактичним виконанням і плановим завданням.

Система обліку підпорядкована системі управління тому, що потрібно своєчасно приймати рішення про виконання завдання, а при відсутності

фактичної інформації процес управління ускладнюється, а мета не буде досягнута [104, с. 55].

Управлінський процес зазвичай пов'язаний із зменшенням невизначеності, що дозволяє стабілізувати систему, зберегти функціональну визначеність, підтримувати її у стані динамічної рівноваги із середовищем. Управління є антиподом дезорганізації, а тому вимагає отримання своєчасної та якісної інформації. Якщо повідомлення не доходять до користувачів, або надходять із запізненням, то цінність їх дорівнює нулю, навіть якщо вони є досить цінними.

На досліджуваному підприємстві ДП «Чортків КХП», основні принципи підготовки внутрішньої звітності зазвичай полягають у наступному:

- цільовому спрямуванні звіту на вирішення конкретних завдань;
- адресності звіту, призначеній для конкретної особи (групи осіб, рівнів управління);
- оптимальності (звіт не повинен містити зайву інформацію, яка заважає сприймати основну інформацію);
- зрозумілості (інформація повинна бути представлена у зрозумілій та простій для сприйняття формі: табличній чи графічній).

На ДП «Чортків КХП», управлінські рішення зазвичай приймаються на трьох рівнях:

- 1) на рівні керівництва підприємства;
- 2) на рівні функціональних відділів;
- 3) на місцях.

Найпоширенішими серед управлінських звітів на ДП «Чортків КХП» є:

• *Звіт про виконання плану* – звіт, який містить порівняння запланованих і фактичних показників та розрахунок відхилень із зазначенням їх причин;

• *Звіт центру відповідальності* – звіт, який містить показники діяльності, контрольовані персоналом відповідного центру.

• *Звіт про виконання плану* складається бухгалтером (заповнюється факт та значення відхилення) і подається відповідальній за прийняття рішення особі, яка вивчає відхилення (заповнює тенденцію, суттєвість та причини виникнення). Рішення, що буде прийнято за поданим звітом, залежатиме від значення, суттєвості, тенденції та причини виникнення відхилення. Якщо відхилення є значним, то для прийняття управлінського рішення необхідною буде додаткова більш детальна інформація (рис. 2.9).

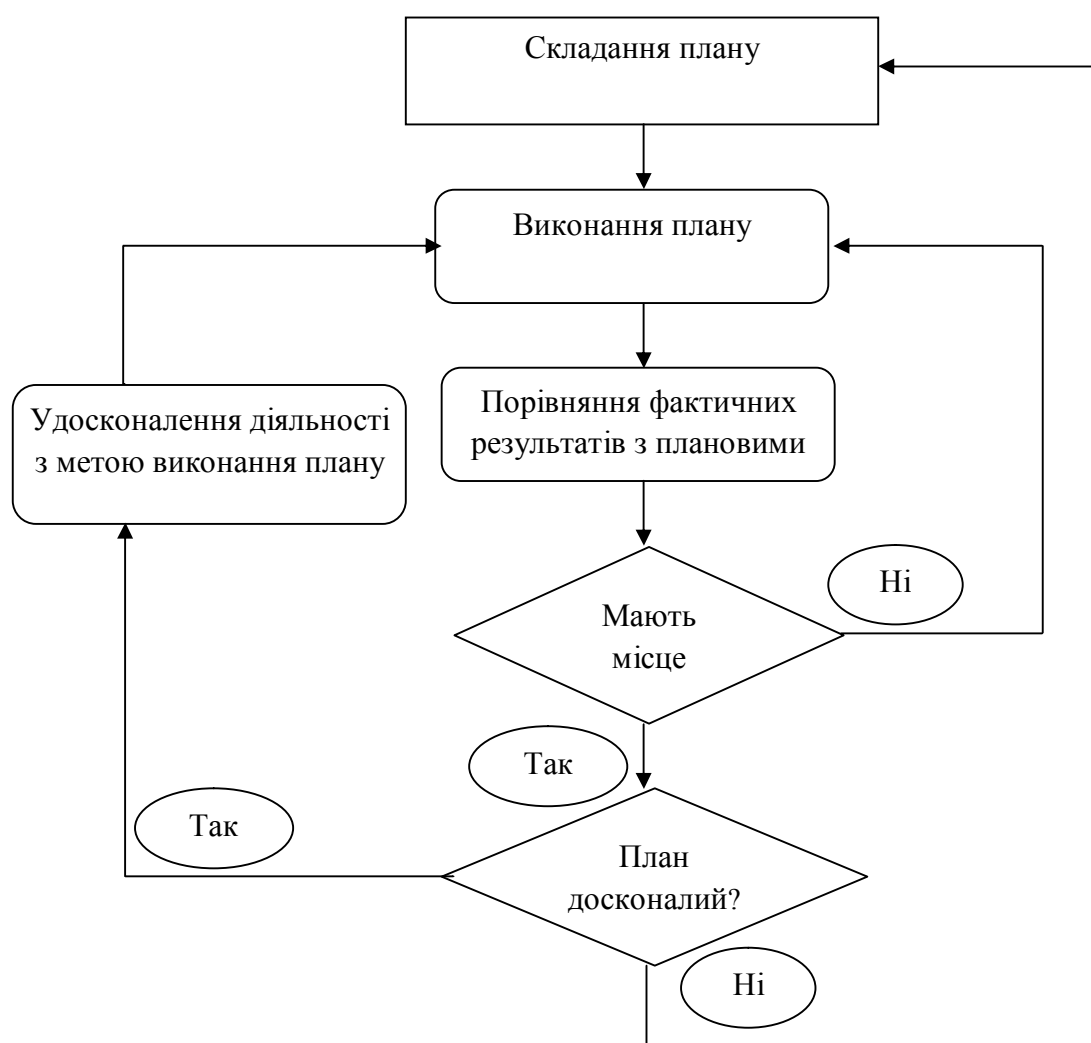

Рис. 2.9. Приклад складання плану для менеджерів вищого рівня

• *Звіт центру відповідальності* забезпечує поточний контроль за встановленими бюджетними показниками. При цьому у звіті можуть міститися показники грошові і не грошові. Дані звітів центрів відповідальності нижчого рівня зазвичай узагальнюються у звіті центру

відповідальності вищого рівня. Тим самим вище керівництво має можливість оцінити фактичні результати роботи з показниками генерального бюджету.

Згідно з ієрархічною структурою управління підприємства на всіх рівнях зазвичай вирішуються задачі на підставі наявної інформації, яка міститься у управлінській звітності. Ця інформація орієнтована на користувача – конкретного керівника підприємства, служби, відділу або функціонального підрозділу, залежатиме, по-перше, від функціональної області, у якій він спеціалізується, по-друге, від його положення у організаційній структурі підприємства. Виходячи з цього, слід чітко визначити інформаційні входи та виходи кожного рівня. Виявлення інформаційних входів і виходів дає змогу провести ув'язування багатьох завдань у єдину інформаційну мережу.

Відсутність вимог щодо повноти, адресності і періодичності представлення, невпорядкованість системи комунікаційних каналів передачі інформації, робить проблематичним її застосування у управлінні підприємством, а значить і малоефективною саму систему управлінського обліку.

Форми управлінської звітності на ДП «Чортків КХП» розробляються на основі змін та удосконалення діючих форм первинного та аналітичного обліку, отриманих у автоматичному режимі.

Найбільш поширені недоліки внутрішньої звітності на ДП «Чортків КХП» наступні:

1) інформація зазвичай узагальнюється головним чином для контролю обсягу продажів або визначення витрат і не пов'язана з потребами окремих керуючих, діяльність яких приносить дохід або вимагає витрат;

2) інформація, що узагальнюється у звітності, адресується не тим особам, часто навіть не керуючому, що знаходиться на передовій лінії господарської діяльності, а його начальникові або керівникові;

3) у звітності міститься інформація за загальними питань, що ускладнює прийняття рішень на конкретних напрямках;

4) звітність зазвичай рясніє надлишковою інформацією, у результаті чого керуючий змушений сортувати дані у пошуках тих, що йому дійсно необхідні для управління. Багатьом організаціям, оснащеним сучасним комп'ютерним обладнанням, доводиться мати справу з відсталим, непідготовленим персоналом, що посилює дану проблему [105, с. 33].

Для ефективного функціонування підприємством необхідно спланувати майбутні результати діяльності, щоб за можливості уникнути збиткової діяльності.

А оскільки, фінансова звітність дає уявлення про фінансовий стан і результати діяльності тільки минулих і звітного періоду, тому кожне підприємство повинно самостійно розробляти ще й управлінську звітність, яка цю інформацію надасть.

2.4. Зміст та методика формування статистичної звітності

Поточний бухгалтерський облік містить розрізнену інформацію про господарську діяльність підприємства. Для одержання інформації про результати такої діяльності дані поточного обліку необхідно узагальнити у певній системі показників. Це досягається складанням звітності, яка є завершальним етапом бухгалтерського обліку.

Статистична звітність – це офіційний документ, що містить дані про діяльність організацій, підприємства, установи у вигляді заповненого формуляра (бланка таблиці), який подається у визначені строки за вказаною адресою.

Метою складання статистичної звітності є отримання статистичних даних про виконання державного бюджету користувачами для економічного аналізу та їх прогнозування на поточний і перспективний періоди.

Кожна форма статистичної звітності при подачі на ДП «Чортків КХП» зазвичай повинна мати обов'язкові реквізити, а саме:

- назва статистичного звіту;

- номер і дата затвердження форми звіту;
- адреси, за якими подається дана звітність;
- період, за який складено звітність, та термін подання;
- дата складання звітності;
- посади та підписи посадових осіб, які відповідають за повноту і достовірність даних.

Респондент – це особа або сукупність осіб, які підлягають статистичному спостереженню у встановленому законодавством порядку. До складу респондентів зазвичай входять:

- юридичні особи, їх філії, відділення, представництва та інші відособлені структурні підрозділи, що знаходяться на території України;

- юридичні особи, їх філії, відділення, представництва та інші відособлені структурні підрозділи, що знаходяться за межами України і створені за участю юридичних осіб України;

- фізичні особи, незалежно від їх громадянства, які перебувають на території України, або сукупності таких осіб;

- фізичні особи, які є громадянами України і перебувають за її межами, або сукупності таких осіб.

Щодо основних форм державного статистичного спостереження – статистична звітність була і залишається основною інформаційною базою. За її допомогою зазвичай отримують такі основні дані:

- обсяг виробництва, реалізації товарів, робіт і послуг та затрати на них за видами економічної діяльності;

- фінансово-господарська діяльність підприємств;

- зайнятість і оплата праці працівників за видами економічної діяльності;

- стан оточуючого середовища (рис. 2.10).

Рис.2.10. Основні дані статистичної звітності

Досліджуване нами підприємство ДП «Чортків КХП» подає такі види статистичної звітності:

- терміновий звіт про виробництво промислової продукції (товарів, послуг) за видами №1-П;
- місячний звіт про економічні показники за видами економічної діяльності, що відносяться до добувної промисловості і розроблення кар'єрів, переробної промисловості, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, водопостачання, каналізації, поводження з відходами №1-ПЕ;
- звіт із праці №1-ПВ;
- звіт про надходження зернових та олійних культур на перероблення та зберігання №1-зерно;
- звіт про залишки та застосування енергетичних матеріалів і продуктів перероблення нафти №4-МТП;
- структурне обстеження підприємства №1-підприємство;
- звіт про розрахунки з нерезидентами №1-Б.

Звітність має обов'язковість (усі установи повинні подавати її у суворо обумовлені строки), юридичну силу, тому що вона має підпис керівників

підзвітних установ, і документальну обумовленість (усі дані у ній базуються на документах первинного обліку).

Система звітності та її обсяг визначається переліком (табелем) звітності. Табель звітності – це список діючих форм, який зазвичай затверджується органами державної статистики. Табель містить такі відомості: назви і номери форм звітності, спосіб подання, хто подає, кому вона подається, періодичність подання, строк, коли вона надсилається [49].

На ДП «Чортків КХП» звітність може подаватися тільки за формами, які затверджені органами державної статистики, усі інші вважаються незаконними. У кожній формі затвердженої звітності на даному підприємстві зазвичай передбачаються такі реквізити:

- дата і номер, за яким форма затверджена органами державної статистики;
- назва форми, що визначає зміст звітності;
- період, за який подається звітність або дата, до якої відносяться звітні дані;
- строк подання звітності, дата, коли звітність відправлена, або через скільки днів після звітного періоду вона висилається;
- адреси, у які має подаватися звітність;
- номер і літера, які присвоєні даній формі звітності;
- назва установи, яка подає звітність, а також назва міністерства, якому підпорядкована ця установа;
- адреса підприємства, установи, що подає звіт, і її коди;
- посади осіб, які зобов'язані підписати звіт і відповідальні за його складання;
- кількість примірників, у яких складено звіт, і який примірник та чи інша форма звіту.

ДП «Чортків КХП», як і всі установи України, зобов'язані вчасно надавати звітність до органів державної статистики і до вищих органів у

порядку підлеглості. При цьому, система звітності у нашій країні постійно розвивається і вдосконалюється у напрямку її державної централізації і уніфікації.

Повний перелік усіх форм статистичної звітності в Україні щорічно переглядається (втрачають чинність одні форми, запроваджуються інші). Протягом останніх років кількість державних статистичних звітів поступово скорочується. Так у 2008 р. обов'язковими були 409 форм звітності, у 2009 р. – 198, у 2010 р. – 185, у 2011 р. – 178. Це пов'язано з адаптацією національної статистики до міжнародних стандартів. Основною формою статистичного спостереження підприємства є форма № 1-підприємництво «Звіт про основні показники діяльності підприємства». Вона містить найбільш повну та різнобічну інформацію про діяльність суб'єктів господарювання як за масштабами виробництва і реалізації, витратами, так і за іншими аспектами, виступає інформаційною базою за обсягами виробництва, реалізації [49].

Інформаційною базою для заповнення форм державної статистичної звітності щодо відображення показників фінансово-господарської діяльності на ДП «Чортків КХП» є фінансова звітність, а саме форми: № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сокупний дохід)», № 3 «Звіт про рух грошових коштів», № 4 «Звіт про власний капітал», № 5 «Примітки до річної фінансової звітності». Необхідну інформацію містять також податкова звітність, зокрема Декларація про податок на прибуток підприємства, а також облікові регістри, дані рахунків бухгалтерського обліку, первинних документів тощо.

Таким чином, в умовах інтеграції економіки України у світовий економічний простір продовжується адаптація національної статистики до міжнародних стандартів. Це у свою чергу викликає проблеми при формуванні інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підприємств. Вирішення таких проблем пов'язано з сучасним володінням, повним і точним описом змісту економічних даних, відбором показників, які необхідні для забезпечення аналізу. Це у свою чергу вимагає розробку нових

методичних підходів до формування інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності підприємств, враховуючи галузеву і регіональну специфіку їх функціонування.

2.5. Застосування інформаційних технологій у формуванні та передачі форм звітності до відповідних органів

Повна автоматизація фінансового обліку можлива завдяки зменшенню людського чинника у процесі збору, реєстрації, оброблення і передавання облікової інформації. Така система обліку дозволяє відмовитися від складення традиційних паперових первинних документів, адже облікова інформація збирається інформаційними технологіями повністю автоматично.

За умови ведення «паперового» обліку на складання усіх форм звітності (як обов'язкової, так і управлінської), зазвичай витрачається досить багато часу. Саме тому керівництво не може вчасно отримати звіти, які є основними носіями інформації для прийняття управлінських рішень, на їх отримання витрачається значна кількість часу та зусиль облікових працівників. Система автоматизованого обліку відкриває перед обліковцями та керівниками доволі широкі можливості щодо повноти, оперативності та якості складання форм звітності. Система бухгалтерського обліку і інформація зазвичай отримана із цієї системи в умовах автоматизованої системи обробки інформації знаходить значно ширше застосування, ніж при ручній обробці даних. Автоматизований облік сьогодні стає складовою частиною управлінської системи підприємства за умови комплексного, системного та цілеспрямованого підходу з орієнтацією на потреби відповідної ланки управління [95, с. 147].

Із впровадженням комп'ютерних інформаційних облікових систем, бухгалтери зазвичай отримують численні переваги і виграє підприємство у цілому. Сьогодні на вітчизняному ринку представлено велику кількість програмних продуктів для бухгалтерії. Найпоширенішими є: «1С:

Підприємство», КІС «Галактика», «Парус-Консолідація», КІС «Монополія», «Гарант-Учет». Усі вони відрізняються між собою методами вирішення задач, конфігурацією, вартістю. Проте, при вказаних відмінностях, досліджувані комп'ютерні бухгалтерські програми зазвичай абсолютно схожі за своїм кінцевим призначенням, тобто по їх здатності не тільки оптимально автоматизувати бухгалтерію підприємства, але і знизити ризик допущення помилок при складанні фінансової і податкової звітності, ключовим моментом у виборі програми є розмір підприємства. Вибір програмного забезпечення бухгалтерського обліку, яке не відповідає розмірам підприємства, призведе до фінансових втрат.

Інформаційна технологія облікового процесу – являє собою систему методів і способів збору, нагромадження, реєстрації, передавання, відображення, зберігання, пошуку, модифікації, аналізу, захисту, видачі необхідної інформації всім зацікавленим підрозділам на основі застосування апаратних та програмних засобів .

Специфіка діяльності бухгалтерії зазвичай дозволяє вибрати методом своєї діяльності створення спеціалізованих АРМ. Це дозволить використовувати систему обліковцям, які не мають спеціальних знань у області програмування, і дозволить доповнювати систему у міру потреби.

Таким чином, формування інформаційних потоків про діяльність підприємства повинен здійснюватися з урахуванням сучасних інформаційних технологій, як інструменту, що призначений для впорядкування його діяльності як органічного цілого. При цьому мова йде не тільки про автоматизацію облікової системи у цілому, але й про застосування бухгалтерських комп'ютерних програм для окремого підрозділу підприємства.

Від обсягу, швидкості та якості обробки інформації значною мірою залежить ефективність управлінських рішень, зростає значення методів управління з застосуванням інформаційних технологій соціальними та

економічними процесами, фінансовими і товарними потоками, аналізу та прогнозування розвитку внутрішнього і зовнішніх ринків.

Проте, існує і ряд недоліків застосування інформаційних технологій, а саме:

Рис. 2.11. Недоліки застосування інформаційних технологій

При застосуванні автоматизованих облікових систем зазвичай можна вирішити проблему оперативності звітних даних. Якщо при паперовій бухгалтерії операції накопичення даних у облікових регістрах, обчислення підсумків та перенесення даних між обліковими регістрами потребують великих витрат праці та завжди пов'язані з помилками, то при застосуванні комп'ютерів ці операції виконуються з мінімальною участю людини.

Для кращого розуміння такої системи зазвичай є дослідження можливих класифікацій, які дозволять ознайомитися із різними видами АРМ, а також із можливими напрямками подальшого удосконалення (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Ознаки класифікації АРМ

№ з/п	Ознака	Види АРМ
1	2	3
1	за функціональною направленістю	– АРМ технічного і допоміжного персоналу, – АРМ спеціаліста, – АРМ керівника тощо
2	за рівнем застосування ПЕОМ	– АРМ низового рівня, – АРМ середнього рівня, – АРМ вищого рівня
3	за формою організації працівників на ПЕОМ	– індивідуальні і групові, – одно апаратні і багато апаратні
4	режим експлуатації	– поодинокий (АРМ реалізується на відокремленій ПЕОМ), – груповий (на базі однієї ЕОМ реалізується декілька робочих місць, об'єднаних за принципом адміністративної або функціональної спільності) – мережевий режим експлуатації (АРМ об'єднує якості першого і другого. У цьому випадку кожне АРМ будується на базі однієї ЕОМ, але у той же час є можливість використовувати деякі загальні ресурси обчислювальної мережі)
5	за видами вирішуваних завдань	– для вирішення інформаційно-обчислювальних завдань; – для вирішення завдань підготовки і введення даних; – для вирішення інформаційно-довідкових завдань; – для вирішення завдань бухгалтерського обліку; – для вирішення задач статистичної обробки даних; – для вирішення завдань аналітичних розрахунків.

Номенклатура таких звітів у стандартних конфігураціях програм може коливатися від одиниць до десятків. Це «Відомість операцій по рахунку» (рис. 2.12), «Оборотна відомість по рахунку», «Оборотно-сальдовий баланс», «Аналітична довідка по рахунку», «Головна книга» тощо.

Усю звітність, яка зазвичай надається користувачам при використанні комп'ютерних програм бухгалтерського обліку, умовно можна поділити на три класи що відображені на рис. 2.13. Системні звіти заздалегідь спроектовані розробниками дані у частині як зовнішнього вигляду, так і опису алгоритмів формування їхньої змістової частини.

Оборотно-сальдовая ведомость за Грудень 2015 р. - Грудень 2016 р. ДП "Чортків КХП"

Период: 01.12.2015 - 31.12.2016

Обороты за период: 0,00

Счет	Сальдо на начало периода		Обороты за период		Сальдо на конец периода	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
13						
14	41 625,00	754 325,45	1 845,26	425,63	41 625,00	752 905,82
15			450,00	450,00		
30	534 197,99		121 589,52	389 362,02	266 425,49	
32	6 751,50			1 549,00	5 202,50	
33	49 145,00		286 749,28	285 520,00	81 374,28	
36			285 520,00	285 520,00		
38	67 670,00		10 904,74	44 384,74	34 190,00	
39	4 859,51		255 000,00	166 912,19	95 747,32	
40	122 313,89		906 115,12	339 171,24	689 257,77	
43			433 920,00	433 920,00		
46	166 200,00		703 720,00	812 320,00	57 600,00	
47	28 762,94		1 540,00	3 665,94	28 617,00	
48		1 664 000,00				1 664 000,00
49		96 300,00				96 300,00
50		179 000,00				179 000,00
51		319 475,00	-1 620,00			321 095,00
52		188 300,00	1 700,00			186 600,00
53		78 775,00	3 525,00			75 250,00
54		133 142,40	54 200,00	45 793,60		124 736,00
55		12 932,17	147 094,93	249 979,32		115 816,56
56		5 476,93	21 413,01	14 887,84	1 048,24	
57		11 874,51	32 623,66	35 702,07		14 952,92
58		30 469,75	30 469,75			
59		4 697,50	1 222,50	4 747,50		8 222,50
60			115 286,85	691 720,00		576 433,35
61			2 000,00	17 040,00		15 040,00
62		70 257,12				70 257,12
63			300 980,00			300 980,00
64			8 713,50			8 713,50
65			32 380,13			32 380,13
66			26 394,80			26 394,80
67			8 935,74			8 935,74
68			4 597,50			4 597,50
69						
70						
71						
72						
73						
74						
75						
76						
77						
78						
79						
80						
81						
82						
83						
84						
85						
86						
87						
88						
89						
90						
91						
92						
93						
94						
95						
96						
97						
98						
99						
100						

Рис.2.12. Оборотно сальдова відомість на ДП «Чортків КХП»

Їх формування відбудеться за будь-якого варіанта розробленого бухгалтером робочого плану рахунків, внутрішніх стандартів кодування й облікової політики.

Зовнішні (або регламентовані) звіти – це звіти, які зазвичай є обов'язковими для подання юридичними особами державним органам, інвесторам, кредиторам тощо. Під ними розуміють можливість автоматичного отримання у програмах звітів для податкової інспекції, позабюджетних фондів, різноманітних довідок, фінансових звітів.

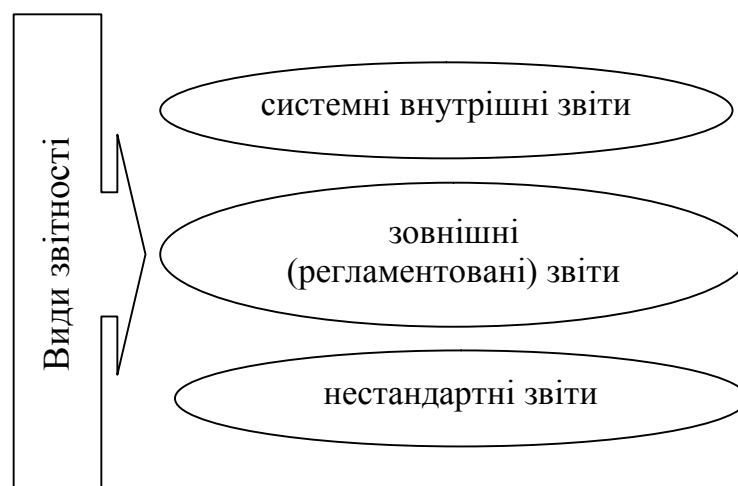

Рис. 2.13. Звітність у комп'ютерних програмах бухгалтерського обліку

Зазначимо на даному етапі, що електронна звітність формується у файлах. Файли електронної звітності повинні мати певне кодування, вид якого встановлено форматом електронного документа. Формат електронної звітності у кожного контролюючого органу свій. Контролюючий орган також рекомендує платникам податків свої способи подання звітності [95, с. 83].

На рис. 2.14 слід розглянути найпоширеніші способи подання звітності у електронному вигляді.

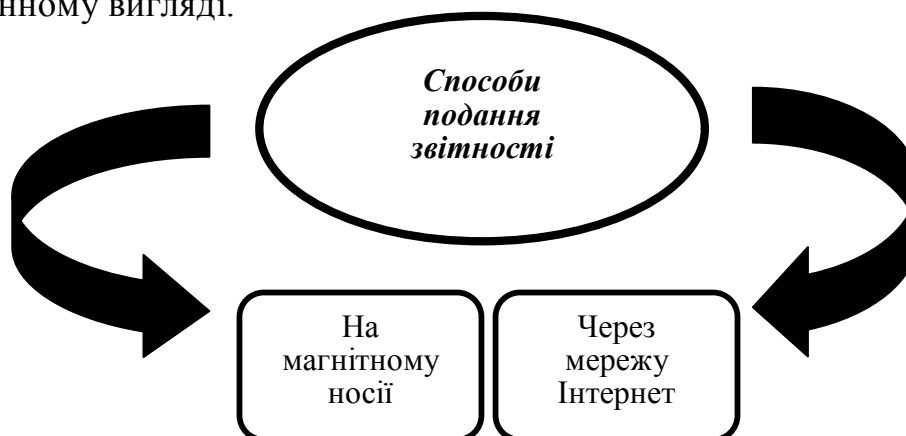

Рис. 2.14. Способи подання звітності у електронному вигляді

На магнітному носії (диску, флеш-карті) звіт зазвичай надається контролюючому органу власноручно. Програму для заповнення звітності контролюючий орган надає безкоштовно. Для цього досить підійти у відділ інформатизації зі своєю дискетою, щоб на неї «скинули» програму.

Відмітимо, що подання звітів через мережу Інтернет (рис. 2.15) зазвичай забезпечує перш за все її все доступність та оперативність надходження до великого кола користувачів від фізичних осіб до державних органів управління, дає можливість не виїжджаючи на підприємство, що подало звіт, здійснювати деякі види перевірок відповідними державними органами, а також за умови їх стандартизації, повністю автоматично оперативно їх опрацьовувати і систематизувати.

Таким чином, варто зауважити, що переваги від упровадження обліково-економічних систем на підприємствах суттєві, хоча й відрізняються за характером і обсягом залежно від завдань проекту автоматизації, які можуть бути такими:

- автоматизація діяльності підприємства у цілому (часто передбачає впровадження систем автоматизації управління підприємствами класу ERP);
- автоматизація винятково бухгалтерії (фінансового та податкового обліку);
- автоматизація бухгалтерського обліку, але з метою отримати також інформаційний інструмент, який би давав змогу вирішувати поточні управлінські завдання.

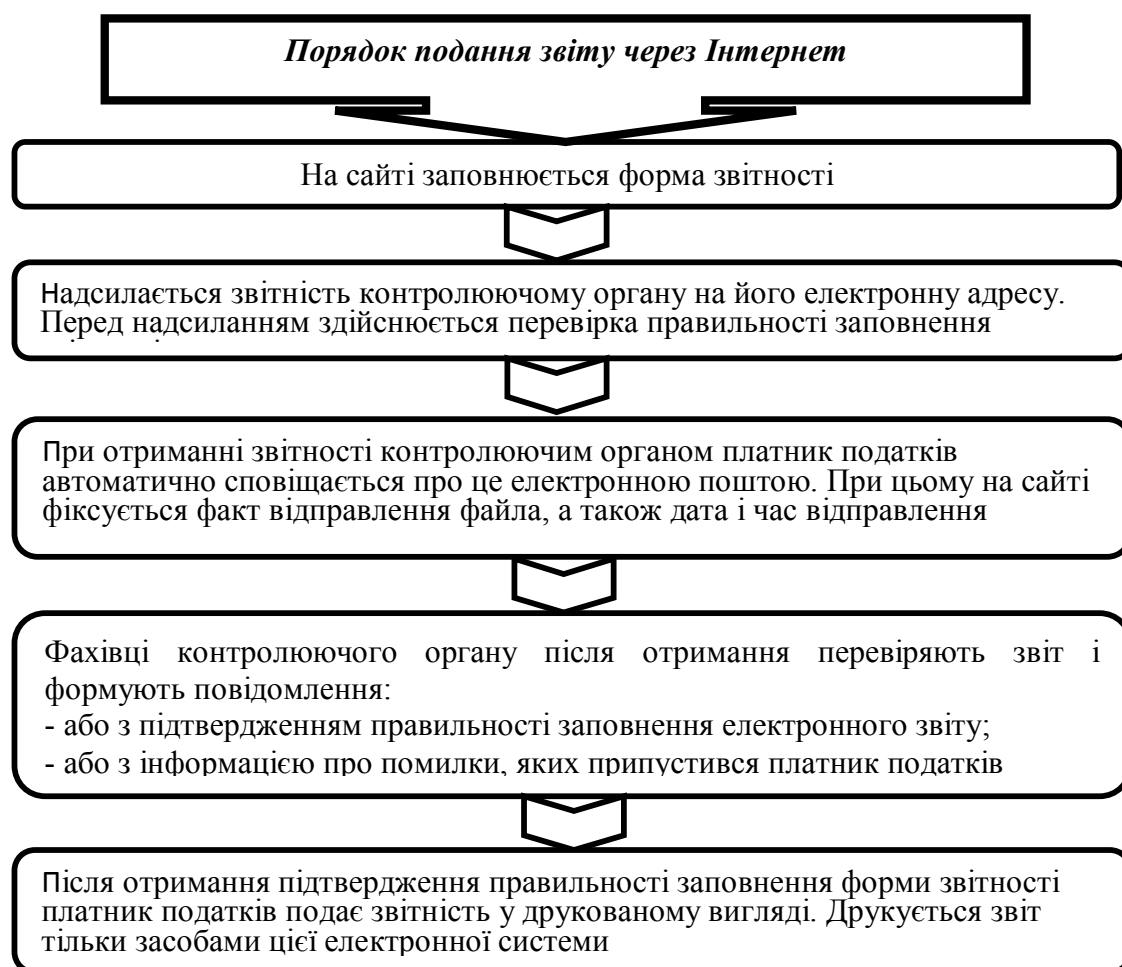

Рис. 2.15. Порядок подання звіту через Інтернет

Відмітимо, також, що нестандартні звіти необхідні для задоволення потреб керівників підприємства у систематичному отриманні відповідей на актуальні питання. До цієї групи слід віднести такі звіти, які є засобом для проведення оперативного аналізу, наприклад, щоденний звіт про оприбуткування грошових коштів і напрямки їх витрачання. Такий звіт не

може бути заздалегідь передбачений розробниками, відповідно, його неможливо безпосередньо отримати штатними засобами програми.

Перехід на електронну систему звітності дає багато нових можливостей самому бухгалтерові. Це і автоматичний розрахунок підсумкових або розрахункових рядків звітності, який зводить до мінімуму арифметичні помилки, і своєчасне оновлення програмного забезпечення при введенні нових звітних форм. Але найголовніше – подавати звітність до податкової інспекції можна безпосередньо з офісу.

Для підключення до системи подання звітності у електронному вигляді ДП «Чортків КХП» зазвичай заповнює електронну реєстраційну анкету на веб-сайті органу статистики (рис. 2.16). Після перевірки інформації, занесеної до анкети, електронною поштою висилають так званий логін (тобто мережне ім'я) і пароль для входу у систему. Подальший порядок заповнення та подання звітності через систему Інтернет нічим не відрізняється від загальноновстановленого порядку.

(Форма)

ЗАЯВКА
на реєстрацію електронних цифрових підписів
у системі електронної звітності органів державної статистики

від _____ REP DATE № _____ NI _____

_____ FIRM NAME код ЄДРПОУ: _____ FIRM EDRPOU

звертається з проханням зареєструвати у системі електронної звітності органів державної статистики посилені сертифікати відкритих ключів для відповідальних осіб:

Прізвище ім'я, по-батькові	Код за ДРФО	Посада	Тип підпису
_____ TIRXXXXG1S	_____ TIRXXXXG2S	_____ TIRXXXXG3S	_____ TIRXXXXG4S

Керівник: _____ FIRM RUK
Прізвище, ім'я

Виконавець: _____ VIKPOS _____ VIK
(підпис) (прізвище, ім'я)

Контактний тел.: _____ TEL

FIRM EDRPOU

Рис.2.16. Електронна реєстраційна анкета на веб-сайті органу статистики

На сучасному ринку інформаційних технологій в Україні зазвичай провідні позиції традиційно займають ті бухгалтерські програми, які задовольняють максимальну кількість вимог користувачів щодо формування різних видів не тільки бухгалтерської, а й управлінської, податкової звітності, а також автоматичної перевірки складених з їх допомогою звітів. На сьогоднішній день ринок бухгалтерських програм майже повністю задовольняє потреби керівництва та бухгалтерів із формування звітності. Однією із потужних програм, що використовується на досліджуваному підприємстві ДП «Чортків КХП» є «1С:Підприємство 8.2» конфігурація «Бухгалтерський облік для України», за допомогою якої на підприємстві формується регламентовану внутрішню системну, нестандартну звітність. (рис. 2.17).

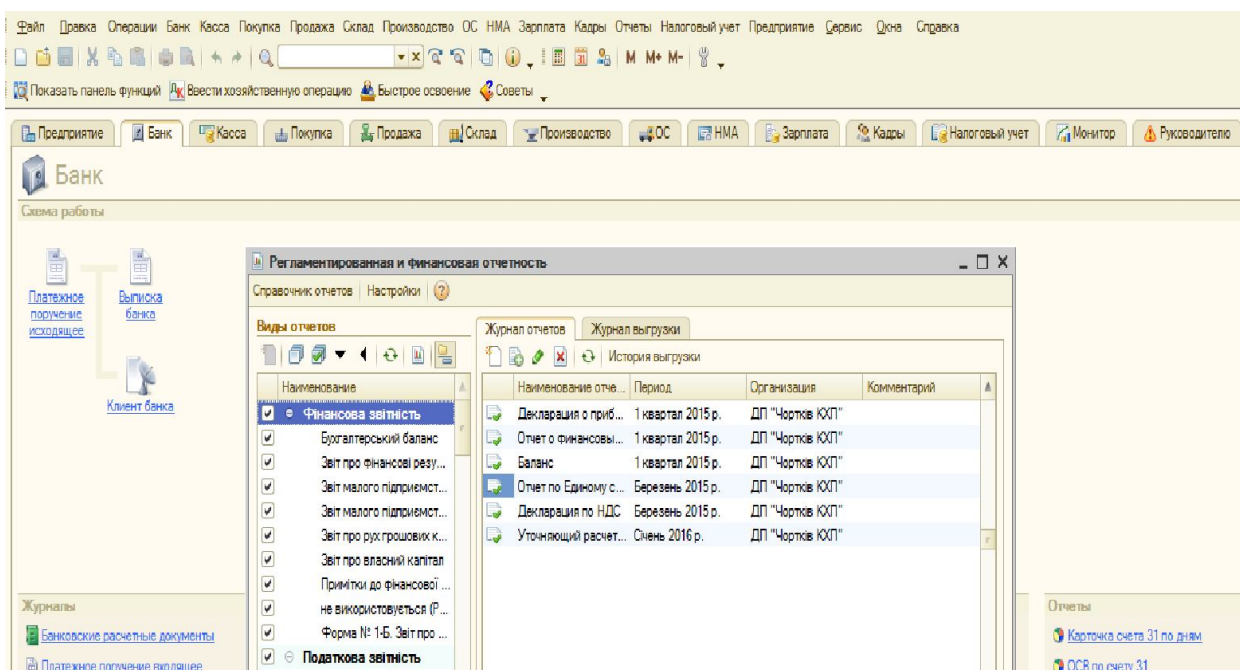

Рис.2.17. Формування звітності на ДП «Чортків КХП»

Велика кількість програмних продуктів з бухгалтерського обліку вимагає від перевіряючих, як ґрунтовних знань по кожній з спеціальних бухгалтерських програм, так і знання прийомів і способів перевірки правильності їх функціонування та обробки даних, достовірності їх відображення у зведених документах та звітності що є негативним у даному виді, адже відділу бухгалтерії окрім освоєння бухгалтерського обліку

зазвичай потрібно освоювати і комп'ютерні програмні продукти пов'язані із обліком та звітністю, що викликає труднощі на ДП «Чортків КХП».

Крім того, основні переваги технології автоматизованої обробки інформації прослідковується на всіх етапах системи бухгалтерського обліку.

В цілому, незважаючи на наведені проблеми, ми вважаємо, що альтернативи інформаційним обліковим технологіям немає. І це стосується підприємств будь-яких розмірів і видів діяльності. Інформаційні технології – це питання «безпеки» підприємства, а не розкоші.

Висновки до розділу №2

1. На нашу думку потрібно акцентувати увагу на необхідності вдосконалення фінансової звітності, так як її роль останнім часом стрімко зросла, це пов'язано зі зміною адресності звітності, розширенням кола суб'єктів, які приймають різні економічні рішення і фінансова звітність при цьому є для них фундаментальною основою.

2. Фінансова звітність, ґрунтуючись на узагальнених даних бухгалтерського обліку, виступає зв'язною ланкою між зовнішнім середовищем і підприємством. Вона задовольняє вимоги щодо необхідного обсягу інформації, можливостей її засвоєння зовнішніми і внутрішніми користувачами.

Саме тому, керівництво повинно чітко розуміти наслідки прийнятих на її основі управлінських рішень. Пропонуємо вдосконалити форму 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», а саме розмежувати статті I розділу за видами діяльності: операційної, інвестиційної, фінансової.

Також, на наш погляд, вирішенню проблеми може слугувати формування рядків звіту таким чином, щоб відображати окремо загальну суму виручки від реалізації, вирахувань з доходів від реалізації (зокрема, суми ПДВ та інших вирахувань) та чистого доходу від реалізації.

3. Складання електронної звітності підприємствами сприяє економії робочого часу облікових працівників, підвищенню оперативності її подання, впевненості у достовірності поданих даних.

4. Впровадження інформаційних технологій у сферу бухгалтерського обліку дозволило зробити великий крок у автоматизації даних процесів. Оскільки важливим аспектом діяльності будь-якого облікового працівника є використання АРМБ, тому, на нашу думку, на підприємстві необхідно суттєво підвищувати автоматизацію документообігу, що дозволить оперативно накопичувати відповідні бази даних про наслідки господарської діяльності та використовувати їх для формування, редагування і друкуваних документів, квартальних, піврічних і річних звітів.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ І АНАЛІЗУ ОБЛІКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Методика аналізу облікової звітності ДП «Чортків КХП»

У сучасних умовах кожне підприємство повинно чітко орієнтуватися у складному лабіринті ринкових відносин, правильно оцінювати виробничий та економічний потенціал, стратегію подальшого розвитку, фінансовий стан як свого підприємства, так і підприємств-партнерів.

Особливістю формування ринкової економіки на даний момент у нашій країні, крім посилення впливу жорсткої конкурентної боротьби, є зміни технології виробництва, комп'ютеризація обробки економічної інформації, нескінченні нововведення у податковому законодавстві, постійні зміни процентних ставок і курсів валют на тлі тривалої інфляції.

За цих умов перед керівництвом підприємств постає багато проблемних питань. А відповідь на них може дати об'єктивний економічний аналіз, який є одним з інструментів дослідження ринку і забезпечення конкурентоспроможності підприємства, за допомогою якого відбувається раціональний розподіл матеріальних, трудових, фінансових ресурсів.

Більшість науковців визнають аналіз методом оцінювання і прогнозування фінансового стану підприємства. Як метод дослідження він полягає в розділенні цілого на складові. Важливим аспектом економічного аналізу також є достовірність його показників, тобто відповідність висновків, зроблених в ході економічного аналізу підприємства, його реальному становищу.

Щоб дані про окремі явища можна було узагальнювати, вони повинні бути порівняні один з одним: збиратися в один і той же час і за єдиною методикою, виражатися в одних і тих же одиницях виміру, мати однаковий

крок спостережень, охоплювати одні й ті ж елементи, належать незмінною сукупності. Крім того, повинна бути забезпечена порівнянність з минулими дослідженнями, щоб можна було зрозуміти, як змінюється явище. Всі ці загальні вимоги до будь-якої інформаційної системи, що впливають з необхідності її аналізу, повною мірою відносяться і до фінансової звітності, як до інформаційної бази економічного аналізу.

Саме тому, звітність є основним засобом комунікації, які забезпечують достовірне подання інформації про фінансовий стан підприємства. Це визначає ті вимоги, які пред'являються до бухгалтерського обліку та звітності організації.

За допомогою чітко організованого аналізу можна вчасно простежити погіршення фінансового стану підприємства, коли поряд із показниками його стабільності з'являються такі, що характеризують негативні тенденції у виробничій та господарській діяльності, які можуть призвести до банкрутства. З огляду на це, на рис. 3.1 визначено основні завдання аналізу фінансової звітності на досліджуваному підприємстві ДП «Чортків КХП»:

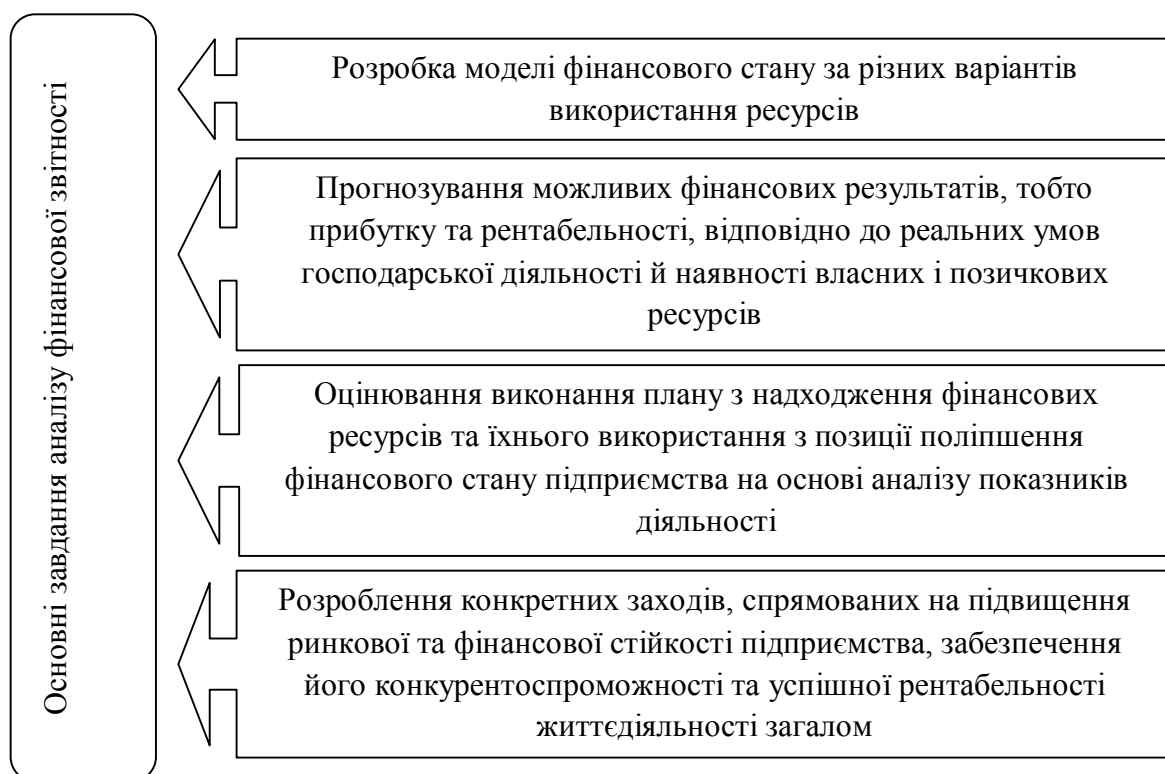

Рис. 3.1. Основні завдання організації економічного аналізу фінансової звітності ДП «Чортків КХП»

Ці завдання вирішують на основі дослідження динаміки абсолютних та відносних фінансових показників і розподіляють на такі аналітичні блоки та етапи організації аналізу фінансової звітності підприємства, як:

- оцінка обсягу, складу і структури аналізу активів підприємства;
- оцінка обсягу, складу і структури пасивів підприємства;
- аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості;
- аналіз фінансової стійкості;
- аналіз платоспроможності, ліквідності;
- аналіз кредитоспроможності;
- узагальнення результатів аналізу фінансової звітності підприємства.

Вирішення зазначених завдань сприяє вдосконаленню управління підприємством.

Як і будь-який змістовний процес, аналіз фінансової звітності на ДП «Чортків КХП» проводиться за допомогою певного алгоритму дій.

Оскільки фінансова звітність формується шляхом вибору підприємством окремих принципів, прийомів та методів бухгалтерського обліку, тому першим етапом аналізу фінансової звітності на досліджуваному підприємстві стоїть вивчення їх впливу на дані, що аналізуються. На даному етапі проходить вивчення непрямой облікової інформації, що стосується фінансової звітності. Такий підхід забезпечує порівнювальність розрахованих показників фінансово-господарської діяльності підприємства та ефективність їх використання.

На другому етапі здійснюється підготовка фінансової звітності до аналізу. Зокрема, перевіряють фінансову інформацію за формальними і якісними ознаками, для підвищення її достовірності і аналітичності. З цією метою оцінюють відповідність формування джерел фінансової інформації до діючих положень законодавчо-нормативної бази, перевіряють взаємозв'язок і узгодженість складових фінансової звітності, оцінюють реальність окремих її показників [83, с. 215].

Наступним етапом є використання методів і прийомів економічного аналізу. Першим застосовують так званий експрес-аналіз фінансової звітності, що дозволяє швидко оцінити загальні тенденції в розвитку підприємства на підставі:

- горизонтального аналізу – дає інформацію про динаміку за період (квартал, рік) змін активів, зобов'язань і капіталу;
- вертикального аналізу – визначаються структурні зміни в активах, зобов'язаннях і капіталі, що відбулися у підприємства за звітний період (квартал, рік).
- трендового аналізу – передбачає використання індексів та характеризує зміни показників діяльності підприємства на протязі ряду років у порівнянні з базовим показником.

Аналіз фінансових звітів починається з попереднього знайомства з підприємством. Досліджуване нами підприємство – ДП «Чортків КХП», яке знаходиться в м. Чортків, Тернопільської області, де практично відсутня важка промисловість, неподалік від річки Серет. Також позитивним являється те, що дане підприємство знаходиться поблизу залізної дорожньої станції, що значно полегшує доставку сировини.

Отже у табл. 3.1 подамо перш за все агрегований баланс-нетто сформований за результатами фінансової звітності за 2014 – 2015 рр.

Таблиця 3.1

Агрегований баланс-нетто ДП «Чортків КХП» за 2014 – 2015 рр.

	АКТИВ	Умовне позначення	2014		2015	
			На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5	6	7
1	Необоротні активи	НА	6682,00	6705,00	6705,00	6309,00
1.1	Основні засоби	ОЗ	5828,00	5853,00	5853,00	5428,00
2	Оборотні активи	ОА	4248,00	5210,00	5210,00	3672,00
2.1	Запаси	ЗЗ	650,00	735,00	735,00	841,00
2.2	Дебіторська заборгованість	ДБ	2728,00	3207,00	3207,00	2305,00

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6	7
2.3	Грошові кошти	ГК	296,00	55,00	55,00	91,00
2.4	Інші оборотні активи	ІА	216,00	142,00	142,00	0,00
3	Витрати майбутніх періодів	ВМ	3,00	498,00	498,00	0,00
	Баланс-нетто:	БН	10930,00	11915,00	11915,00	9981,00
	ПАСИВ	Умовне позначення	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	Власний капітал	ВК	7734,00	7899,00	7899,00	8386,00
2	Забезпечення наступних витрат і платежів	ЗНВ	0,00	0,00	0,00	0,00
3	Довгострокові зобов'язання	ДЗ	0,00	0,00	0,00	0,00
4	Поточні зобов'язання	ПЗ	3196,00	4016,00	4016,00	1595,00
5	Доходи майбутніх періодів	ДМ	0,00	0,00	0,00	0,00
	Баланс-нетто:	БН	10930,00	11915,00	11915,00	9981,00

Як бачимо із результатів даної таблиці сума власного капіталу не суттєво, але у 2015 році збільшилася, натомість зменшилась вартість оборотних активів.

За допомогою аналізу фінансових звітів проводять розрахунки ряду показників та коефіцієнтів:

- Попередню (загальну) оцінку фінансового стану підприємства та змін його фінансових показників за звітний період (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Оцінка майнового стану ДП «Чортків КХП» за 2014 – 2015 рр.

№ п/п	Найменування показника	Формула розрахунку	Значення показників станом на:	
			На кінець 2014 р.	На кінець 2015 р.
1	2	3	4	5
1	Загальна сума господарських засобів, що знаходяться в розпорядженні п-ва	БН	11915,00	9981,00

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5
2	Частка необоротних активів в активах	НА/БН	0,56	0,63
3	Частка основних засобів в активах	ОЗ/БН	0,49	0,54
4	Частка основних засобів в необоротних активах	ОЗ/НА	0,87	0,86

- Аналіз кредитоспроможності підприємства та ліквідності його балансу (табл. 3.3)

Таблиця 3.3

Оцінка ліквідності та платоспроможності ДП «Чортків КХП» за 2015 р.

№ п/п	Найменування показника	Нормат. значення	Формула розрахунку	Значення показників станом на:	
				На кінець 2014 р.	На кінець 2015 р.
1	Оборотний капітал	> 0	(ВК+ЗНВ+ДЗ)-НА	1190,00	2077,00
2	Власний оборотний (функціонуючий) капітал (ВОК)	> 0	ВК+ДЗ-НА	1190,00	2077,00
3	Коефіцієнт маневреності функціонуючого капіталу		ГК/ВОК	0,04	0,04
4	Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	-	ЧистД/ВОК	28,7	20,6
5	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	2,0-2,5	(ОА+ВМ)/(ПЗ+ДМ)	1,42	3,26
6	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,8-1,5	(ОА-ЗЗ+ВМ)/(ПЗ+ДМ)	1,23	2,80
7	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25-0,3	ГК/(ПЗ+ДМ)	0,01	0,05
8	Частка оборотних активів в активах підприємства		ОА/БН	0,43	0,36
9	Частка власних оборотних коштів в оборотних активах		ВОК/ОА	0,22	0,56
10	Частка виробничих запасів в оборотних активах		ЗЗ/ОА	0,14	0,22
11	Частка власних оборотних коштів у покритті запасів і затрат		ВОК/ЗЗ	1,61	2,46

В загальному оборотний капітал у звітному році порівняно із попереднім збільшився, при цьому показники ліквідності збільшились також і це свідчить про те, що платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами досить високий.

- Аналіз платоспроможності та фінансової стійкості підприємства (табл. 3.4)

Таблиця 3.4

Оцінка фінансової стійкості ДП «Чортків КХП» за 2014 – 2015 рр.

№ п/п	Найменування показника	Нормат. значення	Формула розрахунку	Значення показників станом на:	
				На кінець 2014 р.	На кінець 2015 р.
1	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,5-0,8	ВК/БН	0,66	0,84
2	Коефіцієнт фінансової залежності	1,25-2,0	БН/ВК	1,50	1,19
3	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,05-0,10	ВОК/ВК	0,15	0,24
4	Коефіцієнт структури залученого капіталу		ДЗ/ЗК	0,00	0,00
5	Коефіцієнт інвестування	>1,0	ВК/НА	1,17	1,32
6	Коефіцієнт покриття запасів і затрат власними оборотними коштами	0,6-0,8	(ВК-НА)/ЗЗ	1,61	2,46
7	Коефіцієнт прогнозу банкрутства	в динам.	(ОА+ВМ-ПЗ-ДМ)/БН	0,14	0,20
8	Коефіцієнт фінансової стійкості		ВК/(ПЗ+ДМ)	1,96	5,25

Проведенні розрахунки основних показників фінансової стійкості ДП «Чортків КХП» за 2015 р. показують, що коефіцієнт автономії на початок звітної періоду має нормативне значення 0,66, а в кінці 2015 року – 0,84, це свідчить про незалежність підприємства від залучених коштів. Коефіцієнт

інвестування зріс на 0,15, що теж є позитивним явищем у розвитку підприємства. Також з даної таблиці ми бачимо, що значне зростання спостерігається у коефіцієнта фінансової стійкості на 3,29, це означає, що дане підприємство є платоспроможним і не залежить від випадковостей ринку.

- Аналіз ділової активності та оборотності активів (табл. 3.5)

Таблиця 3.5

Аналіз ділової активності ДП «Чортків КХП» за 2014 – 2015 рр.

№ п/п	Найменування показника	Нормат. значення	Формула розрахунку	2014	2015
1	Коефіцієнт оборотності активів	збільш.	Чиста виручка від реалізації продукції/ середньорічна вартість активів	2,99	3,91
2	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільш.	Чиста виручка від реалізації продукції/ середньорічна сума кредиторської заборгованості	4,74	7,62
3	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	збільш.	Чиста виручка від реалізації продукції/ середньорічна сума дебіторської заборгованості	10,32	13,3
6	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	збільш.	Чиста виручка від реалізації продукції/ середньорічна вартість запасів	42,1	40,5
7	Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	збільш.	Чиста виручка від реалізації/середньорічна вартість основних засобів	2,98	2,31
8	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільш.	Чиста виручка від реалізації/середньорічна величина власного капіталу	4,37	5,25

Коефіцієнт оборотності активів відображає швидкість обороту сукупного капіталу, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції припадає на одну грошову одиницю активів. Оскільки за результатами наших підрахунків (табл. 3.5) бачимо, що даний коефіцієнт збільшився із 2,99 до 3,91 і це є позитивним явищем. Коефіцієнт оборотності запасів відображає число оборотів запасів на підприємстві і дозволяє виявити резерви зростання

виробництва продукції. Узвітньому році він зменшився на 1,6. Проте збільшився коефіцієнт оборотного капіталу на 0,88, що є позитивним явищем оскільки швидкість обороту власного капіталу на ДП «Чортків КХП» збільшилась. Коефіцієнт фондівдачі показує скільки грошових одиниць виручки можна отримати з одиниці вкладення в основні засоби, у звітньому році на 0,67 він зменшився.

- аналіз доходності (рентабельності) (результати подано у табл. 3.6);

Таблиця 3.6

Аналіз рентабельності підприємства ДП «Чортків КХП» за 2014 – 2015 рр.

№ п/п	Найменування показника	Нормат. значення	Формула розрахунку	2014	2015
1	Коефіцієнт рентабельності активів	>0, збільш.	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування/ Валюта балансу	0,04	0,08
2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	>0, збільш.	Чистий прибуток/ Власний капітал	0,06	0,11
3	Коефіцієнт рентабельності діяльності	>0, збільш.	Чистий прибуток/ Чиста виручка від реалізації	0,005	0,01

Діючий склад звітності та її компоненти відображають різні аспекти господарських операцій і подій не лише за звітний період, а й подають відповідну інформацію попереднього звітного періоду, розкриття облікової політики та її зміни, що робить можливим ретроспективний аналіз діяльності досліджуваного підприємства.

Крім того, дані фінансової звітності є основою не тільки для оцінки результатів звітного періоду, але й для їх прогнозування. Так, інформація щодо фінансового стану та результатів діяльності часто використовується як основа для прогнозування майбутнього фінансового стану.

Варто наголосити, що під час підготовки фінансової звітності кожне підприємство слід розглядати як юридичну особу, що відокремлена від

власників – фізичних осіб. Таким чином, особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності підприємства. Тому в фінансовій звітності (зокрема, в балансі) передбачене відображення лише зобов'язань власників за внесками до капіталу та розподілу власникам (у вигляді відсотків, дивідендів, вилучення капіталу тощо).

Отже, аналітику або фінансовому менеджеру для прогнозування показників діяльності підприємства необхідно знати та розумітися у фінансових звітах компанії для того, щоб подати вірну інформацію керівництву про фінансовий стан та виробничу діяльність аналізованого підприємства.

3.2. Аудит показників облікової звітності підприємства

У ринковому середовищі аналізу та аудиту підлягає вся господарсько-фінансова діяльність підприємства, що спонукає підприємців відповідально ставитися до виконання своїх обов'язків. З іншого боку, ліквідуються умови, які породжують безгосподарність. Аудит у цьому випадку покликаний виявляти подібні явища і сприяти їх ліквідації, реалізуючи при цьому профілактичну функцію.

Підготовка достовірної бухгалтерської звітності – одне з завдань керівництва господарюючого суб'єкта. Наявність аудиторського висновку про бухгалтерську звітність не перекладає відповідальності за її підготовку на аудитора. Разом з тим на аудитора покладається відповідальність за формування об'єктивної думки про ступінь достовірності поданої звітності і складання відповідного висновку, що повинно служити орієнтиром для користувачів бухгалтерської звітності при визначенні ступеню об'єктивності поданих у звітності даних і попереджувати існуючі і ймовірні відхилення в цій звітності.

Складовою аудиту фінансової звітності є фінансовий аналіз звітності, у процесі якого слід дати оцінку фінансової сталості й платоспроможності,

зокрема розрахувати коефіцієнти і показники ліквідності й фінансової активності, що зроблено в попередньому розділі.

Достовірність бухгалтерської звітності – такий ступінь точності даних бухгалтерської звітності особи, що підлягає аудиту, який дозволяє користувачу цієї звітності робити на її основі правильні висновки про майновий і фінансовий стан особи, що підлягає аудиту і про результати її господарської діяльності, а також приймати рішення на підставі даних.

На думку Білоуса О. А. [6, с. 22] під час аудиту показників фінансової звітності для встановлення її реальності й достовірності аудиторі мають виявляти нереальну дебіторську заборгованість. При цьому особливу увагу слід зосередити на контролі позовної давності заборгованості, що рахується на балансі як реальна, а фактично термін її стягнення через суд чи арбітраж адміністрацією підприємства пропущене і вона підлягає списанню на збитки. У такому випадку аудитор зобов'язаний встановити причини утворення нереальної дебіторської заборгованості, місце її виникнення та відповідальних осіб.

Аудит господарських операцій з формування фінансових результатів діяльності підприємства та використання прибутку – найважливіший напрям аудиту, головною метою якого є перевірка достовірності та відповідності нормативним актам порядку відображення в обліку та звітності прибутків і збитків підприємства, своєчасності і повноти перерахування податків до бюджету. Крім того, звертається увага на законність і правильність розподілу та використання прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після оподаткування, на створення фондів, виплату дивідендів тощо.

Поряд з аналізом фінансового стану підприємства значне місце займає і аудит звітності і фінансового стану ДП «Чортків КХП» в цілому.

Аудит фінансового стану – одна з форм управління фінансами, особлива сфера контролю, зумовлена формуванням і використанням фінансових ресурсів у всіх структурних підрозділах економіки держави. Він передбачає перевірку господарських і фінансових операцій щодо їх

законності, економічної доцільності та досягнення позитивних кінцевих результатів роботи. Сферою фінансового контролю є господарські операції, здійснювані з використанням грошей, а в окремих випадках і без них (наприклад, бартерні угоди).

Не могли не погодитись із думкою Гуменюка О. О. [35, с. 171] який стверджує, що необхідною умовою проведення якісного аналізу фінансових результатів є перш за все – відокремлення стабільних складових доходів і витрат від випадкових, тих що не є повторювальними і нестійкими. Таким чином, аудит фінансового стану підприємства здійснюється передусім із застосуванням розрахунково-аналітичних методичних прийомів економічного аналізу і методів документального аудиту операцій, які стосуються наявності, руху оборотних коштів для визначення конкретних причин, винних службових осіб.

Слід також зазначити, що система документально достовірної інформації запобігає ризику аудитора припустити похибки при оцінці результатів фінансово-господарської діяльності підприємства. Аудитор (аудиторська фірма) може самостійно вибирати найбільш придатні показники для аналізу фінансового стану підприємства. А тому результати аналізу повинні базуватися на інформації бухгалтерської звітності, достовірність якої підтверджена.

Як стверджує О. В. Кузнєцова [67, с. 103], загальна концепція і основна мета контролю (в тому числі й аудиту) не залежать від того, яка форма обліку – ручна чи комп'ютеризована – застосовується на підприємстві, однак при цьому виникнення нових інформаційних технологій призводить до появи нових об'єктів контролю, а це в свою чергу потребує адаптації існуючих методів до принципово нових технологій обробки даних, розробки нових методів контролю.

Також, важливим фактором є те, що аудитор у ході перевірки повинен враховувати наведені особливості комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку, оскільки останні впливають як на обсяг

аудиторських робіт так і на методику аудиторської перевірки, оскільки ДП «Чортків КХП» поступово переходить на використання продукції «1С: Бухгалтерія 8.2». При оцінці впливу комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку на аудиторську перевірку необхідно враховувати безліч факторів, які я навів в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Фактори впливу комп'ютерної форми ведення обліку на організацію та методику аудиторської перевірки звітності ДП «Чортків КХП»

Фактори впливу	Характеристика факторів	Вплив на організацію та методику аудиту
1	2	3
Рівень комп'ютеризації обліку на підприємстві	Залежно від ступеня комп'ютеризації облік на підприємстві може бути повністю або частково комп'ютеризованим, що в свою чергу визначає об'єкти аудиторської перевірки. Вагомий вплив здійснює також і ступінь централізації облікових даних. Коли вся інформація по підприємству збирається в одному центральному комп'ютері, аудитору досить легко отримати інформацію про діяльності підрозділів та філій даного підприємства	Визначає об'єкти перевірки у ході аудиту, прийоми та способи їх перевірки
Вид бухгалтерської інформаційної системи обліку, яка використовується на підприємстві	Визначається, яку саме програму використовує дане підприємство, як давно вона оновлювалась, наскільки відповідає чинному законодавству з бухгалтерського та податкового обліку	Впливає на визначення власної спроможності провести аудиторську перевірку та термін її проведення
Рівень знань аудитора з особливостей ведення обліку за допомогою даного програмного продукту	для того, щоб оцінити свій кваліфікаційний рівень, аудитору необхідно порівняти власну підготовленість та досвід роботи з використовуваними фірмою методами обробки облікових даних. Проте при оцінці складності обробки даних на підприємстві необхідно також враховувати чи продукт, що використовується для ведення бухгалтерського обліку є стандартний	впливає на визначення власної спроможності провести аудиторську перевірку та необхідності залучення стороннього спеціаліста
Доступність інформації для проведення перевірки	Доступність даних для потреб аудиту передбачає можливість отримання аудитором необхідних документів (паперових та електронних) та підтвердження їх достовірності	Визначає об'єкти перевірки у ході аудиту, прийоми та способи їх перевірки

1	2	3
Можливість залучення до перевірки сторонніх осіб (експертів з інформаційних систем обліку)	При потребі аудитор може долучити до перевірки експертів з використання програмних продуктів про те існує ризик того, що замовник аудиту може відмовитись надати власну програму для вивчення сторонньому експерту, а також вартість таких послуг є досить високою	Впливає на терміни проведення перевірки, визначає види робіт, які необхідно виконати аудитору

Актуальним питанням, яке виникає при перевірці аудитором системи обліку, який ведеться в умовах комп'ютерної обробки даних, є розробка способів юридичного підтвердження достовірності даних, які реєструються, адже в сучасних умовах господарювання велика кількість підприємств в Україні формують первинні документи та звітність не складаючи при цьому їх паперові аналоги. Це, в свою чергу, ускладнює процес проведення перевірки аудитором стану ведення обліку суб'єктом господарювання оскільки для того, щоб перевірити достовірність електронних документів необхідно досліди юридичну обґрунтованість складання електронного документу та правильність роботи алгоритму програми.

Важливість проведення перевірки саме за такими напрямками зумовлена тим, що українська практика з врахуванням існуючого законодавства передбачає на основі теоретичної бази економічного аналізу прибутку підприємства, прийнятої для всіх підприємств незалежно від форм власності, єдину модель господарського механізму підприємства, яка ґрунтується на оподаткуванні прибутку, яка по суті є моделлю формування і розподілу фінансових результатів.

Саме тому, на досліджуваному підприємстві ДП «Чортків КХП» при проведенні аудиту фінансової звітності, на нашу думку, перш за все необхідно провести перевірку фінансових результатів (рис.3.2).

1) встановлення правильності визначення загального фінансового результату, фінансових результатів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

2) підтвердження правильності формування доходів і витрат. Це надасть можливість розкрити зв'язок між отриманим кінцевим результатом на певну дату та здійсненими витратами і доходами.

3) дотримання податкового законодавства стосовно складу доходів і витрат суб'єкта господарювання, розрахунку податкової бази, перевірка об'єктивності інформації, за даними якої складається декларація з податку на прибуток

4) встановлення правильності списання збитків минулих років

5) перевірку взаємозв'язку показників усіх форм фінансової звітності, звітності в частині податку на прибуток, поточного податку на прибуток, відстрочених податкових активів зобов'язань.

Рис. 3.2. Перевірка фінансових результатів на ДП «Чортків КХП»

Виокремлення напрямів здійснення аудиторської перевірки дає підстави для визначення основних контрольних точок, які мають бути підтверджені при перевірці фінансових результатів, з метою визначення методичних прийомів перевірки (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

Методика проведення аудиторської перевірки фінансових результатів діяльності

Контрольні точки	Завдання перевірки	Інформаційна база для перевірки	Прийоми контролю
1	2	3	4
Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Перевірка достовірності та повноти відображення доходу від реалізації, обґрунтованості віднесення та достовірності відображення на рахунках бухгалтерського обліку доходу від реалізації	Виписки банку, накладні на реалізацію, акти приймання-передачі робіт та послуг, реєстри обліку, головна книга, звіт про фінансові результати, Декларація з податку на прибуток, відомість валових доходів	Формальна, нормативно-правова, арифметична та взаємна перевірка

Продовження таблиці 3.8

1	2	3	4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Перевірка достовірності та повноти включення витрат до собівартості, доцільності здійснених витрат та доцільності їх списання відповідно до обраного методу обліку витрат, перевірка достовірності відображення витрат в системі бухгалтерського обліку	Калькуляції по видам продукції (планові та фактичні), накладні на внутрішнє переміщення, розрахунково-платіжні відомості, розрахунки бухгалтерії, картки складського обліку матеріалів, групувальні відомості витрат, відомості розподілу загально виробничих витрат, реєстри обліку, головна книга, Звіт про фінансові результати	Формальна, нормативно-правова, арифметична та взаємна перевірка, контрольний обмір виконаних робіт, контрольний запуск сировини та матеріалів
Інші операційні доходи Фінансові доходи Доходи від інвестиційної діяльності	Перевірка достовірності облікових даних та повноти відображення в системі бухгалтерського обліку доходів для розрахунку бази оподаткування	Договори, виписки банку, прибуткові касові ордери, акти виконаних робіт (наданих послуг), реєстри обліку, головна книга, фінансова звітність	Формальна, нормативно-правова, логічна, арифметична та взаємна перевірка
Інші операційні витрати Фінансові витрати Витрати від інвестиційної діяльності	Перевірка законності, доцільності та реальності понесених витрат, а також достовірності їх відображення в системі бухгалтерського обліку	Договори, виписки банку, акти приймання-передачі отриманих робіт та послуг, кошториси витрат, групувальні відомості, реєстри обліку, фінансова звітність	Формальна, нормативно-правова, логічна, арифметична та взаємна перевірка
Фінансовий результат до оподаткування	Перевірка достовірності розрахунків з визначення фінансового результату до оподаткування, визначення рівня покриття витрат підприємства отриманими доходами, встановлення рівня беззбиткової діяльності	Розрахунки бухгалтерії, Наказ про облікову політику, відомість результатів маржинального аналізу, звіт про фінансові результати, декларація з податку на прибуток	Арифметична та взаємна перевірка
Податок на прибуток	Визначення правильності розрахунку податку на прибуток відповідно до вимог законодавства	Розрахунки бухгалтерії, Звіт про фінансові результати, Декларація з податку на прибуток	Арифметична та взаємна перевірка
Чистий прибуток (збиток)	Визначення правильності розрахунку чистого прибутку (збитку) та достовірності його відображення в системі бухгалтерського обліку	Реєстри обліку, головна книга, Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про власний капітал, Примітки до річної фінансової звітності	Арифметична, взаємна та нормативно-правова перевірка

До типових помилок, які можуть бути виявлені аудитором під час перевірки операцій з формування фінансових результатів та розподілу прибутку та відповідно, які впливають на достовірність показників Звіту про фінансові результати, зокрема, та фінансової звітності в цілому, а також декларації з податку на прибуток зображені на рисунку:

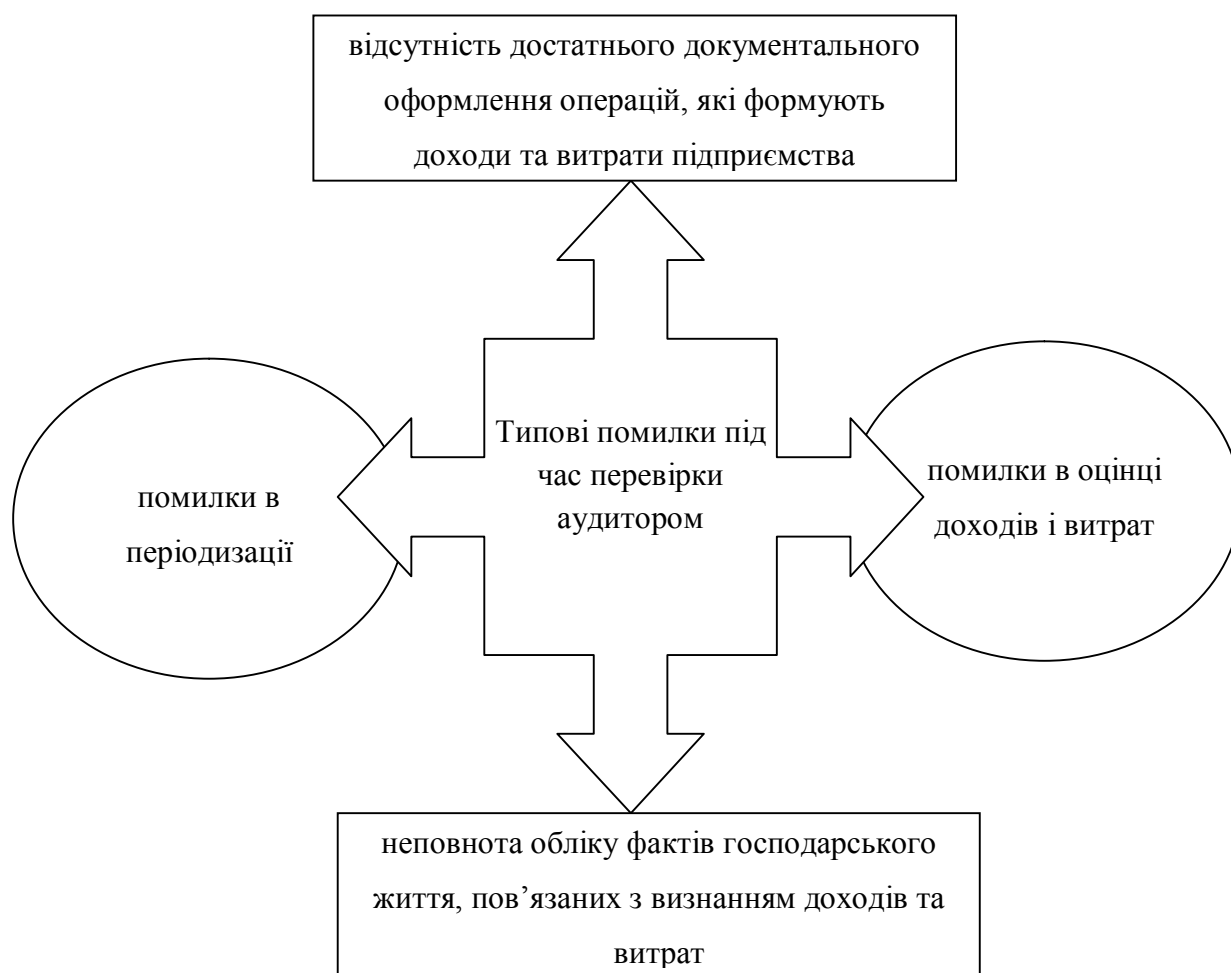

Рис.3.3. Типові помилки під час перевірки аудитором на ДП «Чортків КХП»

Проте, за результатами опрацювання наявних на досліджуваному підприємстві аудиторських висновків за результатами проведення аудитів у попередніх звітних періодах на ДП «Чортків КХП» суттєвих помилок виявлено не було.

Висновки до розділу №3

При розгляді проблем економічного аналізу на ДП «Чортків КХП» ми запропонували такі заходи популяризації та впровадження у роботу аналітиків інформаційних технологій: ознайомлення керівництва підприємства з тенденціями вдосконалення програмного забезпечення, призначеного для автоматизації економічного аналізу, а також роз'яснення усіх вигод від такого переходу: економія часу та робочої сили, прийняття вчасних та обгрунтованих управлінських рішень – лише частина з них. Водночас, це чи не найбільш трудомістка та складна ділянка обліку, яка потребує постійного контролю.

Підсумовуючи результати аналізу, ми зробили наступні висновки:

1. В результаті проведеного аналізу фінансової звітності на ДП «Чортків КХП» розраховано наступні показники, зокрема: коефіцієнт оборотності активів у 2015 році зріс порівняно із 2014 році на 0,92, що показує на скільки більше грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна одиниця активів у звітньому році. Щодо коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості, то кошти, вкладені в розрахунки, обернулися на 2,88 більше у 2015 році ніж у 2014 році. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) характеризує ефективність використання основних засобів підприємства, у 2015 році він зменшився порівняно із 2014 роком на 0,67. Коефіцієнт оборотності власного капіталу характеризує ефективність використання власного капіталу підприємства і у 2015 році він збільшився порівняно із 2014 роком на 0,88. Коефіцієнти загальної та швидкої ліквідності теж збільшилися у звітньому році порівняно із попереднім на 1,84 та 1,57 відповідно, це свідчить про присутність вільних коштів, які не залучають в операційній діяльності. Такі ж дані ми отримали при розрахунку фінансової стійкості, яка характеризує ДП «Чортків КХП» як фінансово стабільне та незалежне від кредиторів. Показники рентабельності відображають високу прибутковість, оскільки коефіцієнти рентабельності активів та власного капіталу зросли у звітньому році порівняно із попереднім

на 0,04 та 0,05 відповідно. При розрахунку ряду показників фінансової стійкості можна зробити висновок, що на поточному році збільшилась його фінансова незалежність від зовнішніх інвесторів і кредиторів, а це збільшує гарантії погашення підприємством своїх зобов'язань. Зниження показника концентрації позикового капіталу свідчить про те, що у підприємства зменшується заборгованість і тому стає стійкішим його положення.

2. Оскільки збільшились витрати підприємства на виплату відсотків за кредит, у результаті коефіцієнт фінансової стабільності становить менше 1, а це є незадовільним у діяльності ДП «Чортків КХП».

3. Аналіз показників ліквідності показав наступне: ДП «Чортків КХП» має низьку здатність розраховуватися грошима за своїми поточними зобов'язаннями, але підприємство здатне швидко погашати свої поточні зобов'язання, що показує коефіцієнт швидкої ліквідності. В поточному році при збільшенні величини оборотних активів та зменшенні зобов'язань чистий оборотний капітал значно зріс, що дало змогу погашати зобов'язання та фінансувати певну частину необоротних активів за рахунок поточних зобов'язань.

4. Показники рентабельності у 2015 році, порівняно з 2014 роком, зросли, у результаті підвищення попиту на продукцію підприємства, високу ефективність залучення інвестицій у підприємство, підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

5. Чистий прибуток у 2015 році збільшився на 379 тис. грн. за рахунок підвищення ціни, збільшення обсягу реалізації, інших доходів. А збільшення витрат на управління, на збут та фінансових витрат можна вважати резервами подальшого збільшення чистого прибутку.

6. Здійснюючи аналіз фінансової звітності, виявили такі проблемні аспекти: ДП «Чортків КХП» постійно має в наявності вільні грошові кошти, які можуть бути використані для вкладання у нові виробничі технології. Доцільніше буде вкладати дані кошти у будівництво чи розширення основних засобів за регулярного будівництва приміщень.

7. Враховуючи встановлену відповідність та взаємоузгодженість фінансової звітності ДП «Чортків КХП», наявність визначення показників економічної ефективності діяльності підприємства, структури майна та зобов'язань, ефективності використання ресурсів, можна стверджувати, що внутрішній аудит, що застосовується на підприємстві є дієвим, однак з метою досягнення неупередженості та підтвердження якості застосовуваних процедур, доцільним є застосування зовнішнього аудиту. За результатами опрацювання аудитів у попередніх звітних періодах на ДП «Чортків КХП» суттєвих помилок виявлено не було.

Висновки і пропозиції

В результаті практичного та теоретичного дослідження можна внести пропозиції та зробити наступні висновки:

1. Бухгалтерський та фінансовий облік на ДП «Чортків КХП» здійснюється у відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», положень (стандартів) бухгалтерського обліку, наказами та розпорядженнями керівника підприємства.

В своїй роботі підприємство чітко керується Наказом про облікову політику, Статутом та не порушує вимоги чинного законодавства України. Підприємство працює ефективно, прибутково, сплачує всі податки.

Фінансова звітність відповідає даним бухгалтерського обліку і показники річних форм є взаємоузгодженими між собою. Головний бухгалтер підтверджує повноту та достовірність фінансової річної звітності підприємства, що складена у відповідності до вимог положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Закону України від 16.07.99 р. «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» і порядку подання фінансової звітності та в цілому відповідає чинному законодавству.

2. Вважаємо за необхідне, звернути увагу на вдосконалення методики складання фінансової звітності на законодавчому рівні з перегляду та вдосконалення розроблених і запроваджених національних положень

(стандартів) бухгалтерського обліку з метою максимального наближення національної методики складання фінансової звітності до міжнародної, оскільки, фінансова звітність, складена за МСФЗ, задовольняє інформаційні потреби, які є загальними для всіх користувачів.

На нашу думку, подолання перешкод, які стоять на шляху реформи з питань гармонізації національного бухгалтерського обліку з МСФЗ та трансформації фінансової звітності – одне із найважливіших завдань, які потрібно вирішити для подальшої інтеграції України у світову спільноту.

На сьогодні в Україні структура побудови звітності про фінансові результати досить обмежена. Перелік інформації, необхідної користувачам для прийняття управлінських рішень, недостатній та не дає можливості контролюючим органам провести детальний аналіз структури доходів та витрат. Відповідно й управлінський персонал не має можливостей для оперативної оптимізації та пропорційного підвищення ефективності діяльності підприємства.

3. Основними напрямками удосконалення, складання, оцінки та подання фінансової звітності є:

- створення відповідної нормативно-правової, методологічної і інформаційної бази щодо подання звітності підприємств до відповідних органів місцевого самоврядування;
- визначення поняття „система фінансової звітності”, складові якої мають бути взаємопов’язаними і діяти як єдиний механізм на всіх етапах діяльності підприємства;
- затвердження законодавчо принципів класифікації звітності на підприємствах України з різними формами власності.

Оскільки спостерігається тенденція до збільшення кількості, форми представлення показників та призначення звітності, нами було запропоновано перехід від суто фінансової звітності до інтегрованої. У інтегрованій звітності відображалися б не фінансові показники для більш

повного задоволення потреб користувачів шляхом надання інформації про соціальну, екологічну та інші сфери діяльності підприємства.

4. Порівнявши склад фінансової, управлінської звітності на українських підприємствах та вимог загальноприйнятих світових стандартів, ми прийшли до висновку, що існують суттєві відмінності у методиці розрахунку прибутку (збитку) підприємства, оскільки передбачає відображення в цілому повної собівартості реалізованої продукції. Існуюча побудова звітності в Україні дещо обмежує об'єм наявної інформації, що необхідна для більш повного економічного аналізу не лише щодо структури витрат, а й подальших можливостей їх структуризації та оптимізації. Фіскальна направленість звітності про фінансові результати (до якої на нашу думку варто відносити не лише Звіт про сукупний дохід, а й Декларацію з податку на прибуток, яка складається суб'єктами господарювання в Україні) не враховує інтереси усіх користувачів в їх всебічному обсязі. Затвержені чинним законодавством України Звіт про сукупний дохід та Декларація з податку на прибуток – за своїм об'ємом та складом не повністю задовольняють вимоги щодо рівня аналітичності інформації (наприклад, дані про змінні та постійні витрати підприємства) та достовірності інформації.

5. Найголовнішим досягненням на даний час на нашу думку є запровадження електронного цифрового підпису (ЕЦП) та подання звітності через Інтернет, що значно економить час бухгалтера.

Важливим питанням для обліковців виступає подання фінансової звітності через Інтернет. Сьогодні впроваджене таку систему за допомогою співпраці з багатьма компаніями. Завдяки електронному цифровому підпису уся звітність, включаючи фінансову, є правочинною. Юридична сила електронного документу забезпечується наявністю у ньому обов'язкових реквізитів, гарантією цілісності та достовірності.

6. Автоматизація фінансового обліку передбачає зменшення людського чинника у процесі збору, реєстрації, оброблення і передавання облікової інформації. При цьому дана система дозволяє відмовитися від

складення традиційних паперових первинних документів, оскільки облікова інформація збирається інформаційними технологіями повністю автоматично і зменшує кількість помилок допущених при складанні фінансової звітності. На ДП «Чортків КХП» це «1С:Підприємство 8.2» конфігурація «Бухгалтерський облік для України», за допомогою якої на підприємстві формується регламентовану внутрішню системну, нестандартну звітність.

7. У ринковому середовищі аналізу та аудиту підлягає вся господарсько-фінансова діяльність підприємства, що спонукає підприємців відповідально ставитися до виконання своїх обов'язків. З іншого боку, ліквідуються умови, які породжують безвідповідальність. Аудит у цьому випадку покликаний виявляти подібні явища і сприяти їх ліквідації, реалізуючи при цьому профілактичну функцію. При дослідженні аналізу на ДП «Чортків КХП» ми отримали наступні дані:

- Показники ліквідності: ДП «Чортків КХП» має низьку здатність розраховуватися грошима за своїми поточними зобов'язаннями, але підприємство здатне швидко погашати свої поточні зобов'язання, що показує коефіцієнт швидкої ліквідності. В поточному році при збільшенні величини оборотних активів та зменшенні зобов'язань чистий оборотний капітал значно зріс, що дало змогу погашати зобов'язання та фінансувати певну частину необоротних активів за рахунок поточних зобов'язань.

- Показники рентабельності: у 2015 році, порівняно з 2014 роком, зросли, а це, звичайно, має позитивну тенденцію і свідчить про зростання попиту на продукцію підприємства, високу ефективність залучення інвестицій у підприємство, підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

- Чистий прибуток у 2015 році збільшився на 379 тис. грн. за рахунок підвищення ціни, збільшення обсягу реалізації, інших доходів.

8. Аудит фінансового стану підприємства проводиться за даними певних груп економічних показників, які наводять загальну оцінку фінансового стану підприємства, прибутковості його діяльності і

довгострокової платоспроможності. Систематизуючи матеріали аудиту про фінансовий стан підприємства, аудитор повинен узагальнити причини напруженого фінансового стану, показати такі важливі показники фінансової діяльності, як використання оборотних коштів не за призначенням, вилучення їх з обороту, нестача оборотних коштів.

9. Аудит господарських операцій з формування фінансових результатів діяльності підприємства та використання прибутку - найважливіший напрям аудиту, головною метою якого є перевірка достовірності та відповідності нормативним актам порядку відображення в обліку та звітності прибутків і збитків підприємства, своєчасності і повноти перерахування податків до бюджету. Крім того, звертається увага на законність і правильність розподілу та використання прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після оподаткування, на створення фондів, виплату дивідендів тощо.

10. На даний час, існує ціла низка проблем підприємства пов'язаних з проведенням аудиту, які воно не в змозі вирішити оскільки дані проблеми потрібно вирішувати на законодавчому рівні. Нами було запропоновано декілька шляхів розвитку аудиту в Україні:

- розробка та встановлення однакових цін при наданні послуг аудиторськими фірмами, що призведе до більш якісного надання послуг;
- збільшення співпраці українських аудиторських організацій з міжнародними аудиторськими та бухгалтерськими компаніями;
- приведення у відповідність вітчизняного аудиту до сучасних світових вимог;
- створення конкретного механізму для зручного застосування МСА в Україні та коментарів для них у повному обсязі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) Аверчев І. В. Управлінський облік і звітність. – М. : Вершина, 2014. – 421 с.
- 2) Андреев В. Д. Практический аудит / В. Д. Андреев. – И. : Экономика, 2000. – 366 с.
- 3) Аудит : [навч. посіб.] / Л. М. Янчева, З. О. Макеєва, А. О. Баранова та ін. – К. : «Знання», 2009. – 335 с.
- 4) Аудит : [учебник для вузов] / Под ред. В. И. Подольского. – 2-е изд., перепаб. и доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 655 с.
- 5) Бердникова Т. Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия / Т. Б. Бердникова. [учеб. пособ.] – М. : Инфра-М – М, 2006. – 224 с.
- 6) Білоус О. С. Аналіз формування і використання фінансових ресурсів підприємства / О. С. Білоус, В. М. Вовк, Р. В. Федорович: методичний аспект : [монографія]. – Тернопіль « Астон », 2005. – 325 с.
- 7) Білуха М. Т. Курс аудиту : [підруч.] / М. Т. Білуха – 2-ге видання, перероб. – К. : Вища шк. : Т-во «Знання», КОО, 2009. – 574 с.
- 8) Болюх М. А. Економічний аналіз : [навч. посіб.] / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатюк / за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – К. : КНЕУ, 2009. – 556 с.
- 9) Большой бухгалтерский словарь / [ред. А. Н. Азрилияна]. – М. : Институт новой экономики, 2000. – 574 с.
- 10) Бондаренко О. М. Організація обліку : [навч. посіб.] / О. М. Бондаренко, А. С. Нельга. – К. : «НАУ-друк», 2009. – 216 с.
- 11) Бундюк А. М. Бухгалтерський і податковий облік на підприємствах України : Посібник. / А. М. Бундюк. – Одеса, 2008. – 199с.
- 12) Бутинець Ф. Ф. Аудит : [підручн. для студ. вищ. навч. закл. спец. «Облік і аудит»]. – 2-е вид. перероб. та доп. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с.

13) Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спец. «Облік і аудит»] / Ф. Ф. Бутинець, Л. А. Горещька. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.

14) Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік : [навч. посіб. для студ. спец. 7.050106 «Облік і аудит»] / Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Чижевська, Н. В. Герасимчук. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448 с.

15) Бутинець Ф. Ф. Аудит : [підруч. для спеціальності «облік і аудит» вищ. навч. закл.] / Ф. Ф. Бутинець. – 7 видання, перероб. та доп. – Житомир : ЖІТІ: ПП «Рута», 2006. – 832 с.

16) Буфатіна І. В. Інформаційні та методологічні засади формування і аналізу фінансових звітів підприємств : Дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / Міжнародний ін-т менеджменту (МІМ-Київ). / І. В. Буфатіна. – К., 2002. – 268 с. – Бібліогр. : С. 199-213.

17) Бухгалтерський облік за національними стандартами : [практ. посіб.] / уклад. Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Б. М. Литвин, Р. О. Мельник. – 2-ге вид. доп. і перероб. – Тернопіль : Економічна думка, 2000. – 288 с.

18) Бухгалтерський облік : особливості в галузях економіки : [навч. посіб.] / Г. П. Журавель, Я. Д. Крупка, М. С. Палюх, Л. О. Гуцайлук та ін. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 449 с.

19) Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : [підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» вищ. навч. закл.] / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 6-те вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута» 2005. – 756 с.

20) Верга Г. Проблемні аспекти трансформації фінансової звітності підприємств України відповідно до принципів міжнародних стандартів фінансової звітності / Г. Верга, А. Сафро // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – №9. – С. 19-25.

21) Верига Ю.А. Звітність підприємств : [навч. посіб.] 2-ге видання, доповнене і перероблене. / Ю. А. Верига, З. М. Левченко, І. Д. Ватуля. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 776 с.

22) Виткалова А. П. Как составить бухгалтерский баланс / А. П. Виткалова, Д. П. Миллер. – Издательство : Омега – Л. – 2008. – 225 с.

23) Вовчак О. Д. Фінансовий аналіз : [навч. метод. посіб.] / О. Д. Вовчак, Н. І. Власюк, Р. С. Сорока. – Львів : Львів. комерц. акад., 2010. – 96 с.

24) Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств / О. І. Гадзевич. – К. : Кондор, 2004. – 180 с.

25) Гарасим П. М. «Фінансовий облік і звітність на підприємстві різних галузей» / П. М. Гарасим. – Тернопіль : Астон, 2006. – 187 с.

26) Гарасим П. М. Фінансовий, управлінський і податковий облік у господарських товариствах / П. М. Гарасим, Г. П. Журавель, П. Я. Хомин. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 480 с.

27) Герасим П. М. Курс управлінського обліку : [навч. посіб.] / П. М. Герасим, Г. П. Журавель, П. Я. Хомин – К. : Знання, 2007. – 386 с.

28) Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні : аналіз стану та перспективи розвитку : [монографія] / С. Ф. Голов. – К. : ЦУЛ, 2007. – 522 с.

29) Голов С. Ф. Фінансовий та управлінський облік / С. Ф. Голов, В. І. Єфименко. – К. : Автоінтерсервіс, 2000. – 544 с.

30) Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами : приклади та коментарі : [практ. посіб.] / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Лібра, 2001. – 840 с.

31) Головащенко О. Напрями удосконалення звіту про фінансові результати у створенні реальної інформації про діяльність підприємств : матеріали міжнародної науково-практичної конференції «М. І. Туган-Барановський – видатний вчений-економіст. Спадщина та новації» / [Ст. ред. Л. Г. Мельникова]. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2005. – С. 23–28.

32) Гольцова С. М. Звітність підприємств (фінансова, статистична, консолідована та до фондів соціального та пенсійного страхування) : [навч. посіб.] / С. М. Гольцова, І. Й. Плікус. – К. : ЦНЛ, 2004. – 292 с.

33) Гордієнко Н. І. Фінансовий облік : [навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни] / Н. І. Гордієнко – Харків: ХНАМГ, 2004. – 397 с.

34) Гудзь Н.В. Баланс як метод обліку та форма звітності / Н. В. Гудзь, Н. М. Підлужна // Економічний аналіз : [зб. наук. праць каф. екон. аналізу] Терноп. нац. екон. ун-ту. – Тернопіль, 2010. – Вип. 6. – С. 219–223.

35) Гуменюк О. О. Удосконалення бухгалтерської фінансової звітності відповідно до потреб економічного аналізу / О. О. Гуменюк // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2010. – № 3. – С. 113–115.

36) Гуцайлюк З. В. Інформаційна система бухгалтерського обліку в управлінні промисловим виробництвом: рівні формування та напрямки використання / З. В. Гуцайлюк, Р. І. Мачуга // Вісник ЖДТУ. – Серія Економічні науки. – 2010. – № 3. – С. 70–74.

37) Гуцаленко Л. В. Внутрігосподарська звітність як інформаційне джерело для ефективного управління підприємством / Л. В. Гуцаленко // Економіка АПК. – 2004. – № 4. – С. 64–68.

38) Гушко С. В. Економічні основи проведення аудиту діяльності промислових підприємств / С. В. Гушко – К., 2007. – 265 с.

39) Давидов Г. М. Аудит : [навч. посіб.] – 2-ге видання перероб. і доп. / Г. М. Давидов – К. : Т-во «Знання», КОО, 2007. – 363с.

40) Даньків Й. Я. Стандартизація обліку і аудиту : [навч. посіб.] / Й. Я. Даньків, М. Р. Лучко, М. Я. Остап'юк – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2006. – 350 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

41) Демченко В. С. Систематический анализ деятельности предприятий. / В. С. Демченко, В. И. Микета – М. :Финансы и статистика, 2000. – 123 с.

42) Довгалюк В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / В. Довгалюк – Хмельницький : НВП «Евріка» ТОВ, 2003. – 156 с.

- 43) Дорош Н. І. Аудит : методологія і організація / Н. І. Дорош – К. : Т-во «Знання», КОО, 2001. – 402 с.
- 44) Душкевич В. Г. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами : [практ. посіб.] – К : Лібра, 2014. – 880 с.
- 45) Житна І. П. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств : [навч. посіб.] / І. П. Житна, А. М. Нескереба; пер. з рос. – К. : Вища школа, 2001. – 191 с.
- 46) Журавель Г. П. Облікове забезпечення податкової звітності на підприємствах України / Г. П. Журавель, П. М. Герасим, П. Я. Хомин. – Тернопіль : ТНЕУ «Економічна думка», 2014. – 237 с.
- 47) Загородиш А. Г. Бухгалтерський облік та аудит підприємницької діяльності : [навч. посіб.] / А. Г. Загородиш, Б. Ф. Усач, Р. Л. Хом'як – Львів, 2002. – 208 с.
- 48) Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
- 49) Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 15.01.2009 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/558>
- 50) Закон України «Про державну статистику» від 17.09.92 №2614 – XII [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/diyalnist/zakonodavstvo-pro-diyalnis/zakoni-ukraini/53676.html>
- 51) Іванова Н. Ю. Аналіз прибутковості виробництва : теорія та практика : [навч. посіб.] / Н. Ю. Іванова – К., «Лібра», 2002 р.
- 52) Івахненко В. М. Курс економічного аналізу / В. М. Івахненко – К. : 2000. – 208 с.
- 53) Івахненков С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : [навч. посіб.] / С. В. Івахненков – К. : Знання-Прес, 2003. – 349 с.

- 54) Іващенко В. І. Економічний аналіз господарської діяльності : [навч. посіб.] / В. І. Іващенко, М. А. Банах. – К. : ЗАТ «Нічлава», 2003. – 240 с.
- 55) Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / К. В. Ізмайлова – К. : МАУП, 2000. – 147 с.
- 56) Інформаційні системи бухгалтерського обліку : [підруч. для студ. вищ. навч. закл. спец. 7.050106 «Облік і аудит»] / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Івахненко, Т. В. Давидюк, Т. В. Шахрайчук; За ред. проф. Ф. Ф.Бутинця. – 2-те вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута» 2002. – 544 с.
- 57) Камлик М. І. Бухгалтерський облік та звітність в Україні (Національні стандарти) / М. І. Камлик. – К. : Атака, 2001. – 189 с.
- 58) Клименко О. В. Інформаційні системи і технології в обліку : [навч. посіб.] / О. В. Клименко – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
- 59) Ковалев В. В. Финансовый анализ : управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / В. В. Ковалев – М. : Финансы и статистика, 2000. – 432 с.
- 60) Козачок В. Є. Методика виправлення помилок у фінансовій звітності. – К. : Літера, 2013. – 384 с.
- 61) Козирев О. А. Інформаційні технології в економіці та управлінні : [підруч.] – Видання 4-е, перероб. і доп. / О. А. Козирев – СПб. : [Вид-во Михайлова В.А.], 2005р. – 317 с.
- 62) Кольга В. Д. Аудит в Україні / В. Д. Кольга, М. Д. Парпалига. – К. Літера, 2009. – 384 с.
- 63) Кононенко О. Аналіз фінансової звітності / О. Кононенко – Х. : Фактор 2003. – 265 с.
- 64) Корецький М. Х. Управлінський облік : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / М. Х. Корецький, Н. В. Дацій, Л. В. Пельтек; Мін-во освіти і науки України, Дніпропетровський держ. аграрний ун-т, Гуманітарний ун-т, «Запорізький інститут державного та муніципального управління». – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 294 с.

- 65) Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства : [навч. посіб.] / М. Я. Коробов – К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. – 378 с.
- 66) Крупка Я. Д. Фінансовий облік : [підруч.] – 2-ге вид., допов. і перероблене / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Р. О. Мельник, Н. Я. Микитюк, Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів. – К. : Кондор, 2012. – 567 с.
- 67) Кузнецова О. В. Основы региональной политики : [учеб. пос.]. – М. : Географический факультет МГУ, 2014. – 321 с.
- 68) Лень В. С. «Управлінський облік» : [навч. посіб.] / В. С. Лень – К. : Знання - Прес, 2003. – 484 с.
- 69) Лишиленко О. В. Бухгалтерський управлінський облік : [навч. посіб.] / О. В. Лишиленко – Київ : «Центр навчальної літератури», 2004. – 254 с.
- 70) Лінник Є. С. Предмет, методи, функції та вплив на розвиток управлінського обліку в Україні / Є. С. Лінник // Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2004. – випуск 8. – С. 18–20.
- 71) Малишків О. І. Фінансова звітність підприємств: міжнародні та національні стандарти : [навч. посіб.] / О. І. Малишків – 2-е вид., доп. та випр. – Суми : Видавництво «Університетська книга», 2001. – 158 с.
- 72) Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства / В. О. Мец – К. : КНЕУ, 2012. – 132 с.
- 73) Мещерякова В. И. Годовой отчет / В. И. Мещерякова; изд. Бератор, 2009. – 792 с.
- 74) Миронова Ю. Ю. Облік витрат з поліпшення основних засобів на підприємстві / Ю. Ю. Миронова, А. М. Попова // Економіка і регіон. – 2014. – № 6. – С. 93-98.
- 75) Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2014 : зміни і доповнення : [перекл. з англ. за ред. С. Ф. Голова]. – К. : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2014 – 224 с.

76) Міжнародні стандарти аудиту «МСА 200 Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.mia.audit.ua/ru/isa.html>

77) Міжнародні стандарти аудиту «МСА 300 Планування аудиту фінансової звітності» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.mia.audit.ua/ru/isa.html>

78) Мних Є. В. Економічний аналіз на промислових підприємствах : [навч. посіб.] / Є. В. Мних, П. Ю. Буряк – Львів : Світ, 2007. – 208 с.

79) Муравський В. В. Організаційні аспекти формування і подання фінансової звітності під впливом інформаційної технології гіпертексту / В. В. Муравський // ВІСНИК ЖДТУ, 2009. – № 1 (47). – С. 2-9.

80) Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р., зареєстровано у Міністерстві юстиції України 30.10.2014 р. за № 1365/26142. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo/zakoni-ukraini/8966.html>

81) Нашкерська Т. В. Фінансовий облік : [навч. посіб.] / Т. В. Нашкерська. – К. : Кондор, 2005. – 303 с.

82) Облік та нормативно-правове забезпечення підприємницької діяльності : [навч. посіб.] / Н. Я. Зарудна, О. М. Кундеус, Т. А. Яковець. – Тернопіль, 2016. – 284с.

83) Облік і звітність за міжнародними стандартами : [навч. посіб.] / З. В. Задорожний, В. М. Панасюк, Є. К. Ковальчук, В. Ю. Бродовський – Тернопіль : ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2011. – 660 с.

84) Омецінська І. Я. Податковий облік : [навч. посіб.] / З. В. Задорожний, Г. І. Гугул, І. Я. Омецінська – Тернопіль : ПП „Принтер-Інформ”, 2009. – 288 с.

85) Основи фінансового обліку / А. Глен, М. Велш, Г. Деніел, В. Шорт. [перекл. Олександр Мінін, Олена Ткач]. – К. : Основи, 2001. – 942 с.

86) Островська Г. Й. Фінансовий менеджмент : [навч. посіб.] / Г. Й. Островська – Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. – 576 с.

87) Островська О. А. Фінансовий стан підприємства та його оцінка : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика перебудови економіки», Черкаси, 25-27 листопада 2002 р. / [Відп. ред. В. І. Хомяков]. – Черкаси : ЧДТУ. – 2002. – С. 276-278.

88) Панасюк В. М. Облік і звітність за міжнародними стандартами : [навч. посіб.] / З. В. Задорожний, В. М. Панасюк, Є. К. Ковальчук. – Тернопіль : Вид-во «Крок», 2012. – 210 с.

89) План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291.

90) Поздняков С. В. Теоретичні підходи до визначення системи управлінського обліку / С. В. Поздняков // Вісник Донецького національного університету. Сер. В. Економіка і право. – 2004. – № 1. – С. 206–215.

91) Пушкар М. С. Фінансовий облік : [підруч.] / М. С. Пушкар – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 628 с.

92) Річна фінансова звітність // Баланс. – 2015. – 7 лютого (№ 11): Спецвипуск : Річна фінансова звітність. – С. 2–48.

93) Родіонов І. І. Інформаційні ресурси для підприємців / І. І. Родіонов – К. : Електронні знання, 2008. – 173 с.

94) Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : [навч. посіб.] – 2-ге вид., випр. і доп. / Г. В. Савицька – К. : Знання, 2005. – 662 с.

95) Слободняк І. А. Бібліотека. Документ. Комунікації : вибрані праці (до 60-річчя від дня народж. і 35-річчя наук. діяльності) / М. С. Слободняк; уклад. О. Г. Кириленко, наук. ред. В. Г. Чернець. – К. : Ліра-К., 2010. – 308 с.

96) Сушко Н. Фінансова звітність у 2011 році: що змінилося? / Н. Сушко // Казна України. – 2011. – № 2. – С. 33-36.

97) Текст Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), включаючи Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) та Тлумачення (КТМФЗ, ПКТ) : виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року.

98) Теорія бухгалтерського обліку : [монографія] / М. Добія, Ш. Сандер, Р. Матезіч та ін.; за ред. Л. В. Нападовської. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 735 с.

99) Теорія економічного аналізу : [навч. посіб.] / Є. К. Бабець, М. І. Горлов, С. О. Жуков, В. П. Стасюк. – К. : ВД «Професіонал», 2007. – 384 с.

100) Терещенко Л. О. Інформаційні системи і технології в обліку : [навч. посіб.] / Л. О. Терещенко, І. І. Матвієнко – Зебенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 187 с.

101) Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : [підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл.] – 6-те вид. / Н. М. Ткаченко – К. : А.С.К., 2007. – 454 с.

102) Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік , оподаткування і звітність : [підруч.] – 5-те вид. допов. і перероб. / Н. М. Ткаченко – К. : Алерта, 2013. – 976 с.

103) Фінансова звітність за національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку : ФПБАУ. – К. : Лібра, 2010.

104) Фінансова звітність підприємства та її аналіз : [навч. посіб.] – К. : ЦУЛ, 2002. – 360 с.

105) Фінансова звітність : від стандартів до практики // [Збірник систематизованого законодавства]. – 2011. – № 1: Фінансова звітність: від стандартів до практики. – С. 9–193.

106) Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / Г. В. Митрофанов, Г. О. Кравченко, Н. С. Барабаш та ін.; За ред. проф. Г. В. Митрофанова. – К. : нац. торг.-екон. ун-т: 2002. – 301 с.

107) Фінансовий облік і звітність відповідно до стандартів. – М. : Справа, 2000. – 118 с.

108) Фінансовий облік і звітність на підприємствах різних галузей / П. М. Герасим, А. Я. Кізима, В. Д. Забчук та ін.; за ред. П. Я. Хомина – Тернопіль : Астон, 2009 – 288 с.

109) Фінансовий облік : [підруч.] / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. Я. Микитюк та ін. – К. : «Хай-Тек Пресс», 2011. – 544 с.

110) Хомин П. Облікове забезпечення звітності про фінансові результати має бути методологічно обґрунтованим / П. Хомин // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 6. – С. 9–15.

111) Хомин П. Я. Звітність підприємств : [навч. посіб.] – П. Я. Хомин, Г. П. Журавель. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 656 с.

112) Цветкова Н. Принципи бухгалтерського обліку та звітності : досвід застосування і розвиток / Н. Цветкова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 6. – С. 14–20.

113) Цветкова Н. Сучасна організація обліку та складання звітності для прийняття управлінських рішень / Н. Цветкова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 3. – С. 14–27.

114) Чельтер С. Звіт про рух грошових коштів: оновлений механізм заповнення / Софія Чельтер // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – 2 лютого (№ 11). – С. 20–22.

115) Чижевська Л. В. Бухгалтерський баланс : проблеми теорії і практики / Л. В. Чижевська – Житомир : Житомирський інженерно-технологічний інститут, 2010. – 408 с.

116) Шеремет А. Д. Методика фінансового аналізу / А. Д. Шеремет – М. : ИНФРА-М, 2008. – 225 с.

117) Шквір В. Д. Інформаційні системи і технології в обліку / В. Д. Шквір – Львів, 2009 р. – 120 с.

118) Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / Н. П. Шморгун, І. В. Головка – К. : ЦНЛ, 2006. – 528 с.